

Ο Κλάδος της Κινητής Τηλεφωνίας στο νέο περιβάλλον

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δεκέμβριος 2011

- **Επιτελική σύνοψη**
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

- Ο κλάδος κινητών τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα έχει λιγότερο από μία 20ετία ζωής αλλά από τους πλέον δυναμικούς τα πρώτα 15 έτη της πορείας του, έχει μετατραπεί το τελευταίο διάστημα σε φθίνοντα κλάδο:
  - **Ο κύκλος εργασιών του κλάδου από υπηρεσίες μειώθηκε κατά 16,1% το 2010** ενώ το πρώτο 9μηνο του 2011 η πτώση φτάνει το 13,2%
  - **Τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) μειώθηκαν κατά 18,9% το 2010** ενώ το πρώτο 9μηνο του 2011 η πτώση φτάνει το 7,8%
  - **Τα καθαρά αποτελέσματα προ φόρων είναι αρνητικά, με τις ζημιές να ξεπερνούν τα €836 εκ. το 2010**
- Ο κλάδος έχει όμως, τη δυνατότητα να ξαναγίνει δυναμικός και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη της χώρας:
  - Ο κλάδος στην Ευρώπη αποτελείται από ένα στάσιμο κλάδο φωνής και ένα δυναμικό κλάδο δεδομένων (19,6% αύξηση χωρίς τα SMS). Τα δεδομένα μαζί με τα μηνύματα αποτελούν πλέον το 27% των εσόδων του κλάδου
  - Αντίθετα, στην Ελλάδα **η μεταφορά δεδομένων εμφανίζει ανάπτυξη σε όγκο, αλλά είναι ακόμη μία περιορισμένη πηγή εσόδων** (13% μαζί με τα SMS) με τάσεις μείωσης σε έσοδα
- Το σύνολο των επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει ο κλάδος μέχρι και το 2010 ανέρχεται σε 6 δισ. €. Στο μέλλον χρειάζονται νέες σημαντικές επενδύσεις από τον κλάδο καθώς οι προβλέψεις διεθνώς για την **αύξηση του όγκου δεδομένων που μεταφέρονται μέσω κινητών ανέρχονται σε 92% ετησίως για τα επόμενα 5 έτη**, δημιουργώντας την απαίτηση για αναβάθμιση των δικτύων σε 4G. Επιπρόσθετες ανάγκες επενδύσεων δημιουργεί η επαναδειοδότηση του φάσματος.
- Σήμερα όμως ο κλάδος στην Ελλάδα αντιμετωπίζει ένα **εχθρικό κλίμα για την υλοποίηση επενδύσεων** με αποτέλεσμα την **απόκλιση από την Ευρώπη**:
  - Η **οικονομική ύφεση** που έχει προκαλέσει 12,5% μείωση των εισοδημάτων από το υψηλότερο σημείο τους το γ' τρίμηνο του 2007 έως το γ' τρίμηνο του 2011
  - Ένα **πολύπλοκο και δυσλειτουργικό νομικό πλαίσιο αδειοδότησης** των σταθμών βάσης που εμποδίζει την απρόσκοπτη διενέργεια των απαιτούμενων επενδύσεων
  - Το **κόστος ιδίων κεφαλαίων για τον κλάδο ανέρχεται σε 18,8% λόγω της αυξημένης οικονομικής αβεβαιότητας**, έναντι 7,1% στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης και 10% ιστορικά για τις τηλεπικοινωνίες στην Ελλάδα
  - **Συνεχείς αυξήσεις έμμεσων φόρων στον κλάδο** με αποτέλεσμα πάνω από 50% της συνεισφοράς του κλάδου στο ΑΕΠ να απορροφάται από το δημόσιο (1.862 εκ. € το 2010)

- Η προβλεπόμενη μείωση του κύκλου εργασιών και του EBITDA τα επόμενα έτη, θα περιορίσει την ταμειακή δυνατότητα των επιχειρήσεων να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και την εξυπηρέτηση της ζήτησης για μεταφορά δεδομένων.
- Παράλληλα, η αβεβαιότητα από το νομικό πλαίσιο και τις αυξήσεις φόρων, δεν διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων για κεφαλαιουχικές δαπάνες με απόδοση που έχει χρονικό ορίζοντα δεκαετίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι **το δημόσιο περιμένει να εισπράξει σημαντικά ποσά από τις εταιρείες για 15ετείς άδειες χρήσης του φάσματος χωρίς να παρέχει στους επενδυτές ένα σταθερό νομικό πλαίσιο για την αξιοποίηση των αδειών αυτών.**
- Η αναποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία της να ρυθμίσει οριστικά το νομικό πλαίσιο της αδειοδότησης των σταθμών βάσης, να διεκπεραιώσει τις σχετικές αιτήσεις και να διασφαλίσει τη λειτουργία των κεραιών. Συγκριτικά με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες **η Ελλάδα διατηρεί τον μικρότερο ποσοστό αδειοδοτημένων κεραιών, τους μεγαλύτερους χρόνους καθυστερήσεων και τον μεγαλύτερο αριθμό εμπλεκόμενων αρχών που πρέπει να γνωμοδοτούν για την έκδοση αδειών.** Οι επενδύσεις του κλάδου σε ασύρματες ευρυζωνικές υποδομές δεν υλοποιούνται καθώς οι περιφέρειες και οι πολεοδομίες δεν ολοκληρώνουν τη διαδικασία αδειοδότησης.
- Η αύξηση της φορολογίας δεν αποδίδει πλέον σε δημόσια έσοδα καθώς δημιουργεί μεγάλες απώλειες στα έσοδα του κλάδου και τα εισοδήματα που δημιουργεί με τελικό αποτέλεσμα τα συνολικά δημόσια έσοδα να περιορίζονται (-1,1% το 2009, -3,2% το 2010, -6,8% εκτίμηση για το 2011). Ανάλυση των επιπτώσεων της φορολογίας στον κλάδο δείχνει ότι:
  - **Μείωση του ειδικού τέλους κατά 30%** θα είχε ως αποτέλεσμα αύξηση των δημόσιων εσόδων κατά 2 εκ. € ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα η αύξηση ανέρχεται σε 56 εκ. €.
  - **Μείωση του ΦΠΑ από 23% σε 20%** θα είχε ως αποτέλεσμα μείωση των δημόσιων εσόδων κατά 9 εκ. € ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα υπάρχει αύξηση κατά 28 εκ. €.
  - **Εξαίρεση από το ειδικό τέλος των συνδέσεων που προσφέρουν και όγκο δεδομένων** ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο τουλάχιστον 50Mb θα είχε ως αποτέλεσμα μείωση των δημόσιων εσόδων κατά 5 εκ. € ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τις επιδράσεις από την αυξημένη διείσδυση ευρυζωνικών δικτύων στο ΑΕΠ, τα δημόσια έσοδα αυξάνονται κατά 165 εκ. €

- Το 2010 ο κλάδος είχε άμεση συνεισφορά κατά 1,6% στο ΑΕΠ (3,6 δις. ευρώ) και 8,3% μαζί με οφέλη από την παραγωγικότητα και πολλαπλασιαστικές επιδράσεις. Παράλληλα, ο κλάδος στην Ελλάδα παρέχει ανταγωνιστικές τιμές στους πελάτες του: συγκριτικά με τις άλλες χώρες της Ευρώπης, εμφάνισε το 2010, συγχρόνως τη χαμηλότερη τιμή προ φόρων (0,066 ευρώ ανά λεπτό ομιλίας) και τη μεγαλύτερη πτώση τιμών (-28,3%).
- Με βάση ανάλυση ευαισθησίας των προοπτικών του κλάδου και της συνεισφοράς του στην ευρύτερη οικονομία ανάλογα με μεταβολές στη φορολογία και το θεσμικό πλαίσιο των δανειοδοτήσεων των σταθμών βάσης εκτιμάται ότι μία συνδυασμένη στους δύο αυτούς τομείς και στοχευμένη πολιτική από τη δημόσια διοίκηση θα είχε θετικά αποτελέσματα για την οικονομία και τα δημόσια έσοδα. Έτσι, με:
  - μείωση του ειδικού τέλους συνδρομητών κατά 50% το 2012 και κατάργηση του το 2013 και
  - βελτίωση του θεσμικού πλαισίου με απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και διασφάλιση της λειτουργίας των νόμιμων σταθμών βάσης

θα επιτευχθούν τα εξής:

- ❖ ενίσχυση των δημόσιων εσόδων κατά 150 εκ. ευρώ, ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα η αύξηση θα ανέλθει σε 487 εκ. ευρώ
- ❖ το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 714 εκ. ενώ λαμβάνοντας υπόψη τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα η αύξηση του ΑΕΠ θα ανέλθει σε 1,5 δις. ευρώ δημιουργώντας παράλληλα 12 χιλ επιπρόσθετες θέσεις εργασίας
- ❖ οφέλη στην ευρύτερη οικονομία από:
  - i. επιτάχυνση των επενδύσεων από τον κλάδο σε ευρυζωνικά δίκτυα
  - ii. ανάπτυξη της μεταφοράς δεδομένων και του κινητού internet σε ρυθμούς που συγκλίνουν με την Ευρώπη
  - iii. αξιοποίηση εφαρμογών κινητής επικοινωνίας από τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση για τη μείωση των λειτουργικών εξόδων και του κόστους ενέργειας
  - iv. ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και καινοτομίας σε συνδεδεμένους με τις κινητές επικοινωνίες κλάδους

Η σημασία που μπορούν να έχουν τα οφέλη αυτά στην οικονομική ανάπτυξη φαίνεται από τις εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας (Qiang 2009) ότι κάθε 10 ποσοστιαίες μονάδες διεύρυνσης των ευρυζωνικών δικτύων αυξάνουν το ΑΕΠ κατά 1,21%.

Executive Summary

6

- The mobile telecoms industry in less than 20 years has transformed from one of the most dynamic sectors in its first 15 years, into a declining sector:
  - **Revenues from services decreased by 16,1% in 2010** whereas in the 9 months of 2011, the fall has reached 13,2%
  - **EBITDA have declined by 18,9% in 2010** and in the first 9 months of 2011 they have dropped by 7,8%
  - **Net profits before taxes were negative with losses exceeding 836 million euro**
- However, the industry has the potential to prosper:
  - **In Europe, the industry consists of a stagnant sector of voice and a dynamic sector of data** (19,6% increase of data revenues excluding SMS). Data, including SMS are 27% of total service revenues
  - In contrast, **in Greece, data are increasing in volume but they are still a limited and decreasing source of revenues** (13% including SMS)
- Its cumulative capital expenditures exceeded 6 billion by the end of 2010. In the next 5 years, it is forecast that **data volumes on mobile networks will reach 92% of compound annual growth rate**, requiring an upgrade of existing networks to 4G with significant investments from the industry. Additional capital expenditures will be needed to cover spectrum licensing. The implementation of these investments will give a well needed push to the Greek economy, will reduce its divergence from Europe in innovation and new technologies and will allow the industry to become again a dynamic sector.
- Nowadays the mobile sector is faced with a **hostile investment climate leading to a divergence from other European countries**:
  - **Recession has caused a 12,5% drop in disposable income** from its highest point in the third quarter of 2007 to the third quarter of 2011
  - **A complicated and dysfunctional legal and regulatory framework for licensing base stations** that prevents the unhindered implementation of the required capital expenditures
  - **The cost of equity for the telecoms industry has risen to 18,8% due to the increased economic uncertainty**, compared to 7,1% in most European countries and roughly 10% historically for telecoms in Greece, reducing the return on investment and the valuations of the companies
  - The continuous increases of sector specific and indirect taxation has led to **more than 50% of the sector contribution to GDP being absorbed by the state** (1.862 million € in 2010)

Executive Summary

7

- The **expected decrease in revenues and EBITDA in the next few years, will circumscribe operators' cash flows and their ability to fund investments** that will support the development of new services and the capacity to cover the demand for data volumes.
- At the same time, the **regulatory and tax uncertainties**, do not facilitate the decision making process for long term investments, e.g. **the government expects to raise significant revenues from the industry by licensing spectrum for 15 years but cannot provide a stable regulatory regime for investors.**
- The **ineffectiveness of public administration** has resulted in its inability to conclusively regulate the licensing procedures for base stations, to process in time the outstanding applications and to ensure the continuous operation of stations. Compared to the other European countries, **Greece has the lowest percentage of fully-licensed base stations, the longest delays and the most complex bureaucratic environment.** Investments in broadband networks are not implemented due to the delay or even refusal of urban planning authorities and regions to process licensing applications.
- **Increases in tax rates no longer yield extra revenues for the government.** Higher taxes cause a drop in demand for the industry's services, a corresponding fall in sales and profits and a decline in total public revenues (-1,1% in 2009, -3,2% in 2010 and an estimated -6,8% in 2011), once all sources of government income have been included. In a nutshell it was estimated that:
  - **A 30% drop of the special levy** would lead to an **increase in public revenues of 2 million €** while taking into account multiplier effects this would lead to an **increase in public revenues of 56 million €.**
  - **A reduction of the VAT from 23% to 20%** would lead to a direct **decrease in public revenues by 9 million €** while taking into account **multiplier effects** this would lead to an **increase in public revenues of 28 million €.**
  - **An exception of programs that offer at least 50 Mb in data volumes from the special levy** would lead to a direct **decrease in public revenues by 5 million €**, while taking into account **spillover effects** to the broader economy from the increase in broadband penetration, **public revenues would rise by 165 million €**

Executive Summary

8

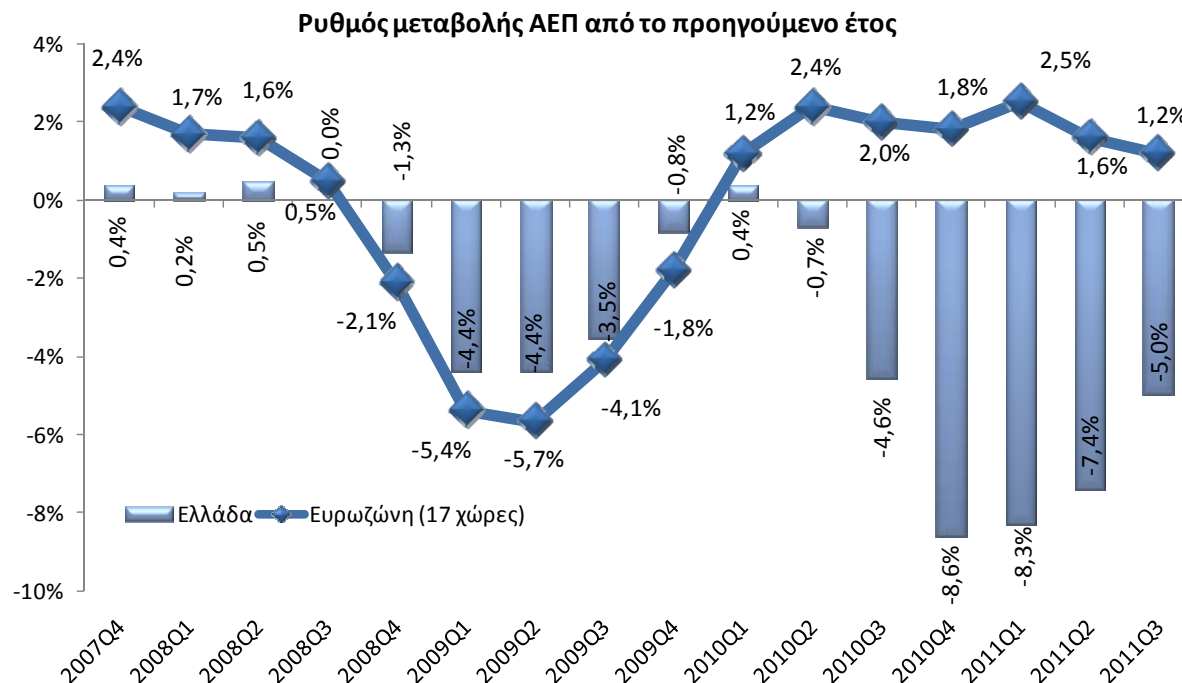
- During its first 15-years the mobile sector outgrew its European counterparts by a sizeable margin and **contributed a 1.6% to the Greek GDP (3,6 billion €) in 2010 which rose to an overall 8.3% of GDP including spillover effects, positive network externalities and total factor productivity gains**. At the same time, the industry offers very competitive prices to its subscribers: compared to other countries in Europe in 2010, Greek operators offered the lowest (pre-tax) prices (**0,066 euro per minute**) and **experienced the largest price cuts (-28,3%)**.
- A sensitivity analysis for the industry's prospects and its contribution to the broader economy shows that significant changes in taxation and the licensing process for base stations will have significant positive effects on the economy and public revenues. In particular:
  - **A reduction in the special levy by 50% in 2012 and by 100% in 2013 and**
  - **An improvement in the regulatory environment by simplifying and speeding up the licensing procedures and by ensuring the continuous operation of base stations**would achieve the following:
  - **A rise in public revenues by 150 million €,** while taking into account multiplier effects this would lead to **an increase in public revenues of 487 million €.**
  - **A rise in GDP by 714 €.** while taking into account multiplier effects this would lead to a **rise of 1,5 billion €** and the creation of **12 thousand extra jobs**
  - Benefits to the entire economy from:
    - ✓ **Investments in broadband networks**
    - ✓ **Growth of data transfers and mobile internet in rates that achieve convergence with Europe**
    - ✓ **Usage of mobile communication applications from companies and government** for reducing operating and energy expenses
    - ✓ **Development of entrepreneurship and innovation in related industries**

The importance that these benefits can have for economic growth can be shown by the World Bank estimates (Qiang 2009) that **every 10% increase in broadband networks raises GDP by 1,21%.**

- Επιτελική σύνοψη
- **Οικονομικό περιβάλλον**
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε πρωτοφανή στην ιστορία της 4ετή οικονομική ύφεση

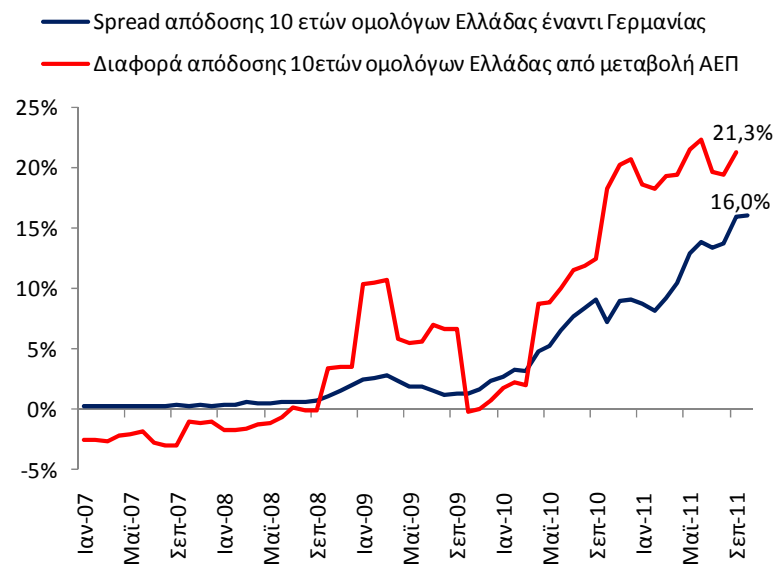

- Η κρίση ξεκίνησε από το εξωτερικό το 2007-8 αλλά στη συνέχεια συνδυάστηκε με μακροχρόνια δημοσιονομικά και διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας
- Από το τέλος του 2009 η ευρωπαϊκή οικονομία ανακάμπτει ενώ η ελληνική οικονομία βυθίζεται σε μεγαλύτερη ύφεση
- Σωρευτικά το ΑΕΠ της Ελλάδας έχει ήδη μειωθεί κατά 12,5% από το υψηλότερο σημείο του

Πηγή: Eurostat

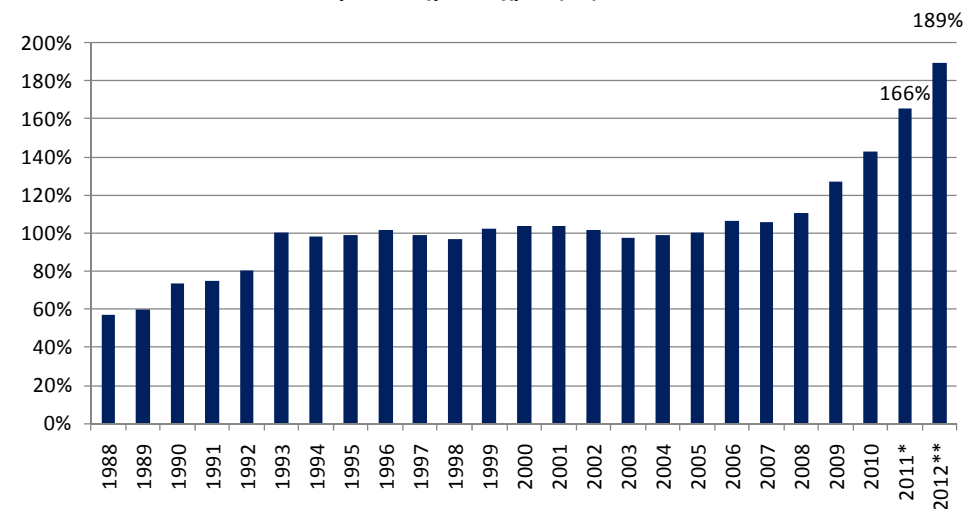
Το βάρος του συσσωρευμένου χρέους συνεχίζει να αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας

- Παρά τα σκληρά μέτρα λιτότητας, το δημοσιονομικό έλλειμμα συνεχίζει να είναι ιδιαίτερα υψηλό ενώ οι απαιτούμενες ενέργειες για τη μείωση του ελλείμματος θα βαθύνουν την ύφεση
- Η συμφωνία με την ΕΕ στις 26/10/2011 ελαφρύνει το βάρος του χρέους στην Ελλάδα κυρίως με το κούρεμα του χρέους, αλλά οι λεπτομέρειες της είναι σε διαπραγμάτευση ενώ δεν είναι βέβαιο ότι θα επιλύσει οριστικά το πρόβλημα

Πηγή: Eurostat, ΔΝΤ

Ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως % του ΑΕΠ

Οικονομικό περιβάλλον – Σενάρια για την ελληνική κρίση και κίνδυνοι για τον κλάδο

12

Η κατάληξη της τρέχουσας κρίσης δεν μπορεί να προβλεφθεί αλλά υπάρχουν αρνητικές συνέπειες και κίνδυνοι για τον κλάδο σε κάθε περίπτωση

Βασικά σενάρια για τη χώρα

1. Η Ελλάδα επιτυγχάνει τη δημοσιονομική προσαρμογή με το κούρεμα του χρέους και συνεχιζόμενη λιτότητα με βάση τη συμφωνία στις 26/10/2011

2. Η Ελλάδα καταλήγει σε ανεξέλεγκτη χρεωκοπία

3. Η Ελλάδα αποχωρεί από την ευρωζώνη

Κίνδυνοι για τον κλάδο

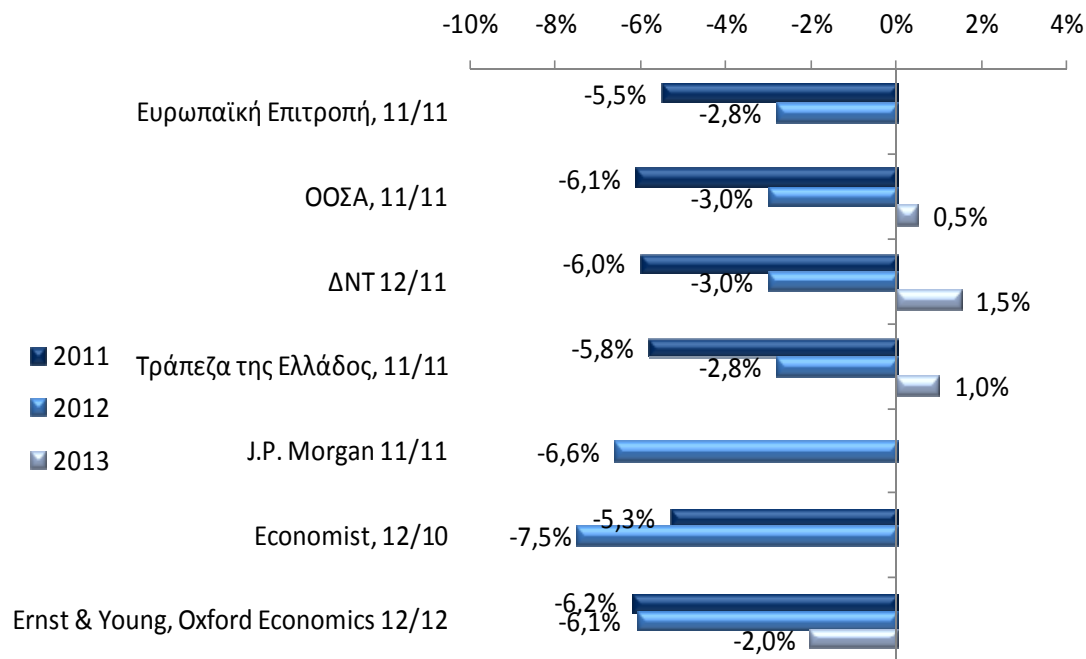
- συνεχιζόμενη ύφεση μειώνει τη ζήτηση υπηρεσιών του κλάδου
- φορολογική επιβάρυνση της οικονομίας συνολικά αλλά και του κλάδου
- δυσκολία χρηματοδότησης από τις αγορές και τις τράπεζες για ελληνικές επιχειρήσεις

- αδυναμία εισπράξεων από το δημόσιο
- ενδεχόμενη κατάρρευση τραπεζικού συστήματος
- άγνωστες κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες

- πάγωμα καταθέσεων για ένα αρχικό διάστημα προκαλεί γενικευμένη έλλειψη ρευστότητας
- αύξηση αξίας δανείων του κλάδου από το εξωτερικό
- αύξηση κόστους εισαγόμενου τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού

Το 2011 εκτιμάται ότι η ύφεση θα είναι γύρω στο -6% ενώ για το 2012 ο μέσος όρος των προβλέψεων κυμαίνεται σε -4,5%

Προβλέψεις για το 2011, 2012 και 2013

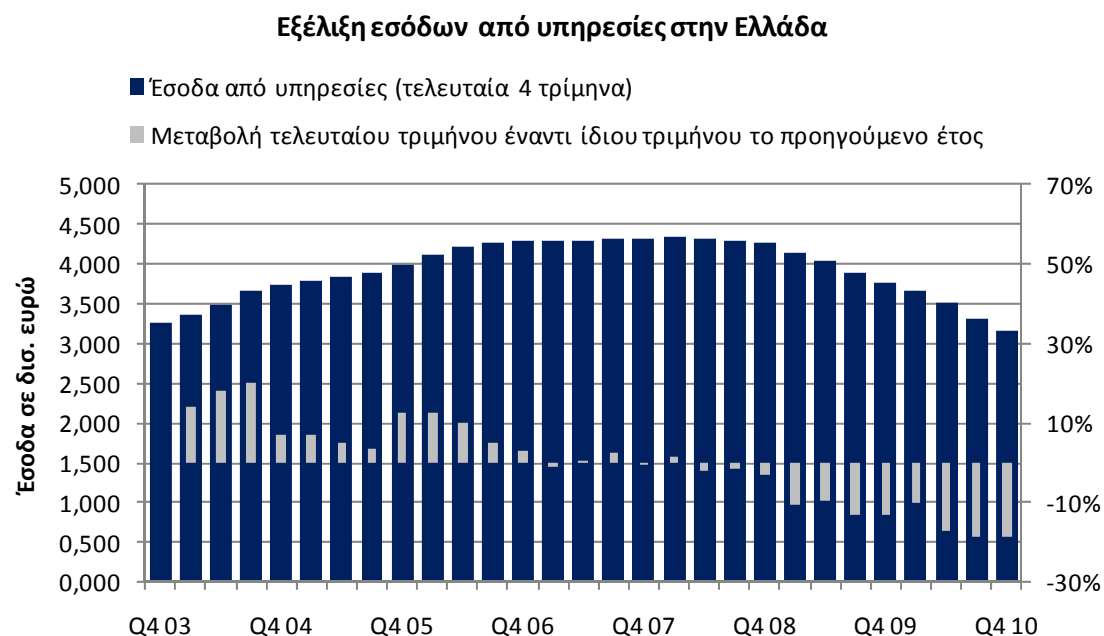
- Δεδομένης της απαιτούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής και της εξάπλωσης της κρίσης και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, **οι προβλέψεις των διεθνών οργανισμών για το 2012 μπορεί να είναι αισιόδοξες**
- **Μακροπρόθεσμα, η κρίση μπορεί να οδηγήσει σε εξυγίανση και αλλαγές που θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας και τη λειτουργία του δημόσιου τομέα**

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- **Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου**
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - Έσοδα κινητής τηλεφωνίας

15

Τα έσοδα του κλάδου από υπηρεσίες το 2010 έχουν μειωθεί στα 3.158 εκ. ευρώ, επίπεδα κάτω από το 2003

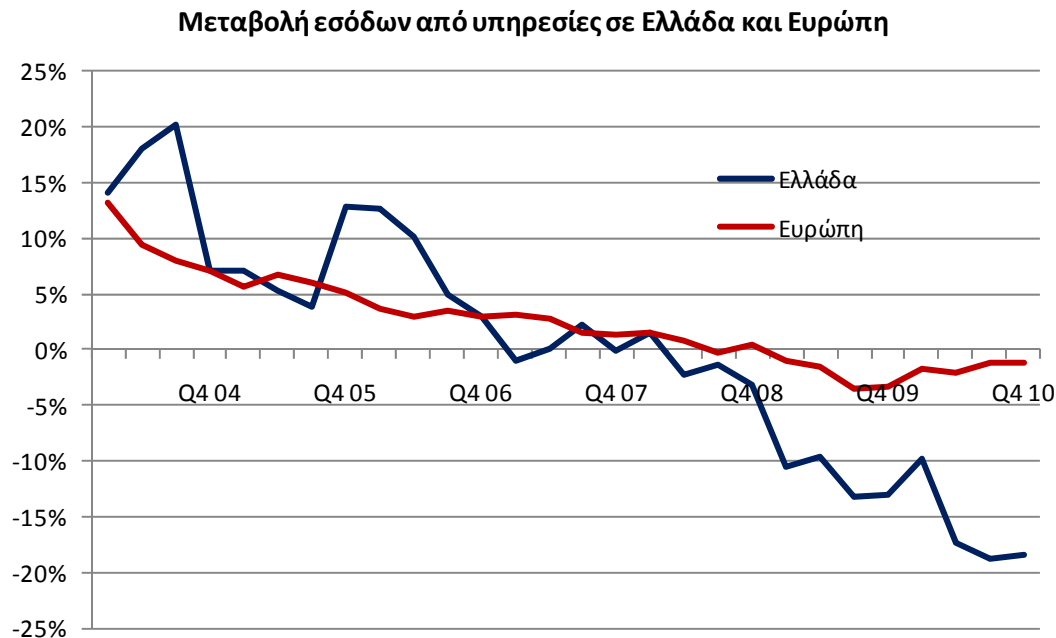
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής και του *European Telecoms Matrix*, Q1 2011, *Merrill Lynch & Bank of America*

- Η οικονομική κρίση, ο κορεσμός των υπηρεσιών φωνής και η περιορισμένη ανάπτυξη νέων υπηρεσιών έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα έσοδα
- Από το υψηλότερο σημείο, τα έσοδα του κλάδου από υπηρεσίες έχουν μειωθεί κατά 27% ενώ το 2010 η μείωση ανήλθε σε 16,1% από το προηγούμενο έτος
- Ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου ανήλθε το 2010 σε 3.571 εκ. και έχει μειωθεί κατά 38% από το υψηλότερο σημείο του και κατά 18% από το προηγούμενο έτος

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου – Έσοδα κινητής τηλεφωνίας

16

Η μείωση των εσόδων από υπηρεσίες στην Ελλάδα είναι συνεχής από το 2008 και μετά ενώ ο κλάδος στην Ευρώπη παρουσιάζει σταθεροποίηση

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής και του *European Telecoms Matrix*, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

- Η αύξηση του όγκου των υπηρεσιών είναι περιορισμένη και δεν αντισταθμίζει τη μείωση των τιμών
- Οι αιτίες είναι:
  - Η οικονομική κρίση που μειώνει τα εισοδήματα των καταναλωτών,
  - η επιβάρυνση της ζήτησης του κλάδου από τη φορολογία
  - ο κορεσμός των παραδοσιακών υπηρεσιών
  - η περιορισμένη διείσδυση νέων υπηρεσιών

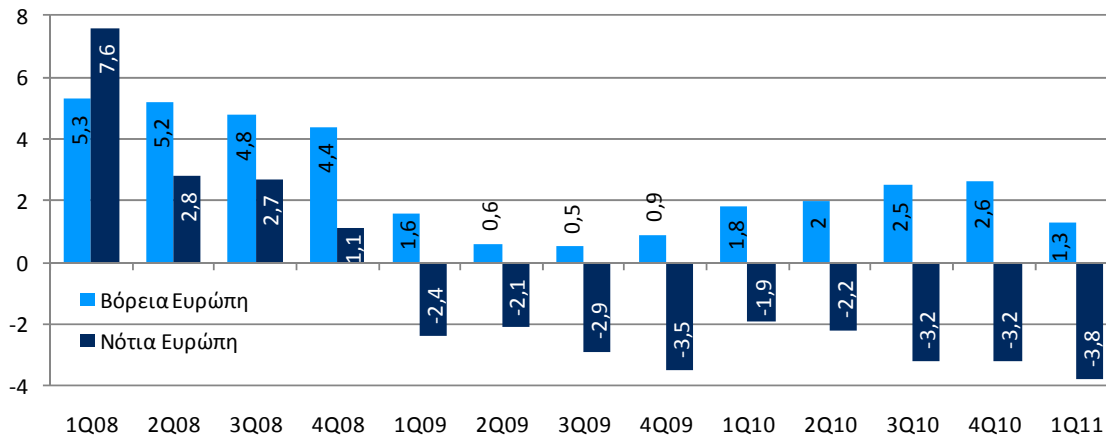
Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - Έσοδα κινητής τηλεφωνίας

17

Το χάσμα μεταξύ Ευρωπαϊκού Βορά και Νότου στη μεταβολή των εσόδων από υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας μεγεθύνεται

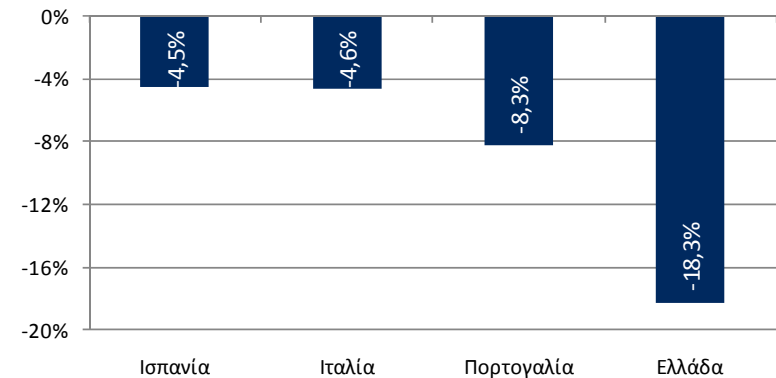
- Η μεγάλη διαφορά στη μεταβολή εσόδων μεταξύ των χωρών Βορά και Νότου προέρχεται κυρίως από την αύξηση των εσόδων από δεδομένα και SMS στις Βόρειες χώρες και τη σχετική καθυστέρηση του Νότου
- Η Ελλάδα βρίσκεται σε δεινή θέση, ακόμα και μεταξύ των χωρών του Νότου, καθώς ο κλάδος των κινητών τηλεπικοινωνιών παρουσίασε τη μεγαλύτερη μείωση του κύκλου εργασιών από όλες τις χώρες

Μεταβολή εσόδων από υπηρεσίες σε Βόρεια και Νότια Ευρώπη (%)

Πηγή: Barclays Capital (στις χώρες του Νότου περιλαμβάνονται η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιταλία)

Μεταβολή κύκλου εργασιών στις χώρες της Νότιας Ευρώπης το τέταρτο τρίμηνο του 2010

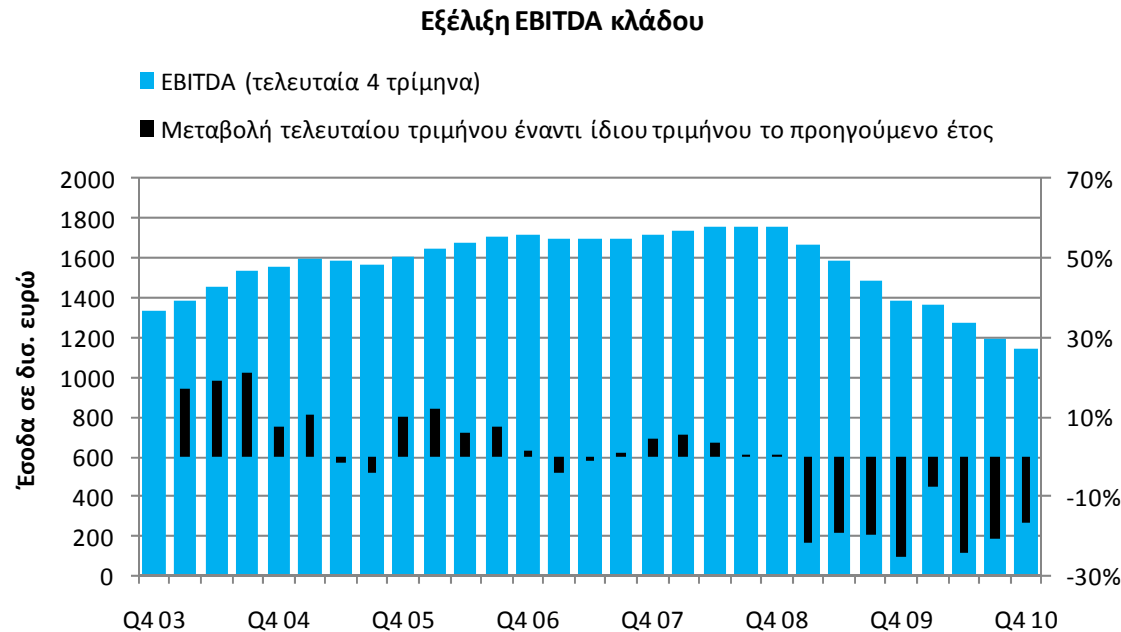

Πηγή: European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - EBITDA κινητής τηλεφωνίας

18

Τα αποτελέσματα προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων (EBITDA) του κλάδου το 2010 έχουν μειωθεί στα 1.143 εκ. ευρώ, επίπεδα κάτω από το 2002

- Από το υψηλότερο σημείο το 2008, το EBITDA του κλάδου έχει μειωθεί κατά 35%
- Το 2010 η μείωση ανήλθε σε 18,9% από το προηγούμενο έτος

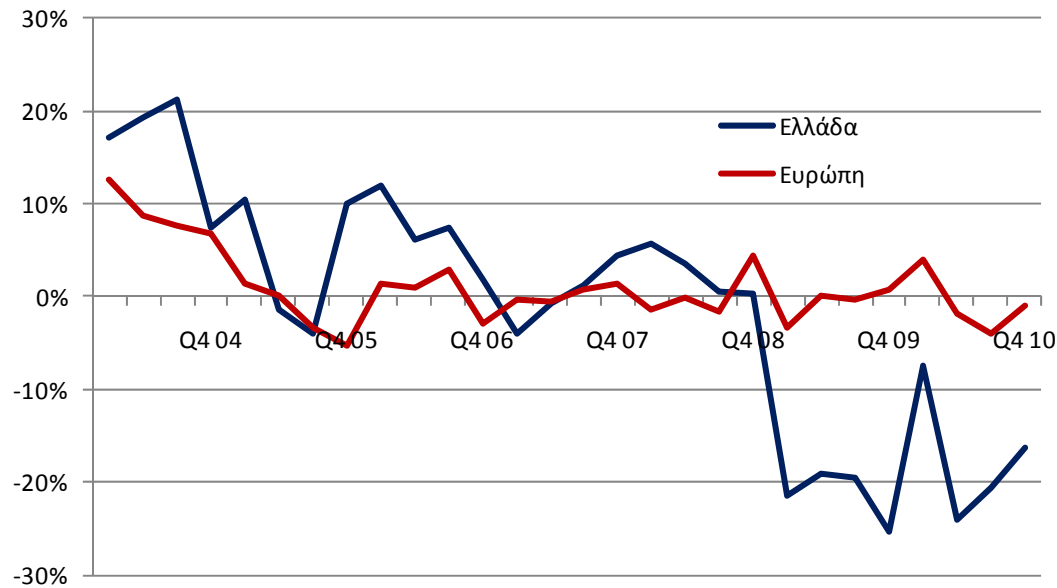
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής και του European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - EBITDA κινητής τηλεφωνίας

19

Η μείωση του EBITDA στην Ελλάδα ξεπερνάει το 16% ενώ ο κλάδος στην Ευρώπη παρουσιάζει σταθερότητα

Μεταβολή EBITDA σε Ελλάδα και Ευρώπη

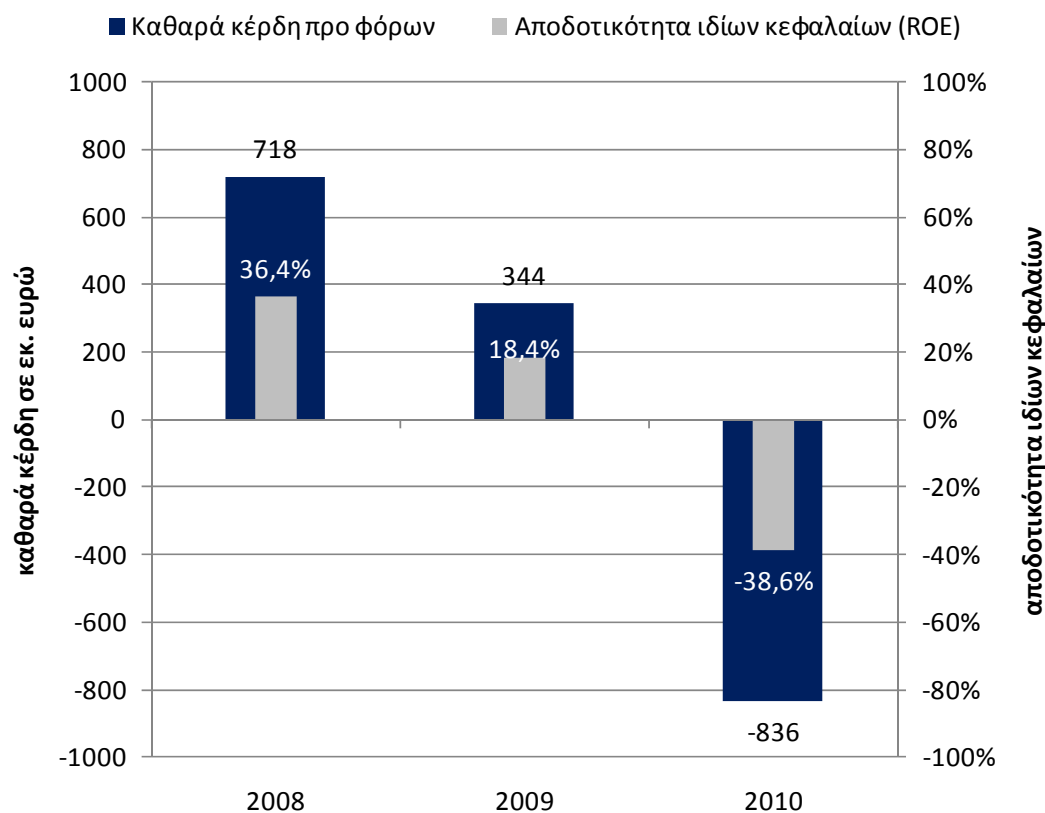
- Η μείωση των τιμών λόγω ανταγωνισμού και ρυθμιστικών παρεμβάσεων πιέζει τα περιθώρια του κλάδου
- Η μείωση του EBITDA περιορίζει τη δυνατότητα του κλάδου να πραγματοποιήσει επενδύσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής και του *European Telecoms Matrix*, Q1 2011, *Merrill Lynch & Bank of America*

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου – Καθαρά αποτελέσματα προ φόρων κινητής τηλεφωνίας

20

Ο κλάδος παρουσιάζει πλέον μεγάλες ζημιές στα καθαρά του αποτελέσματα προ φόρων που ξεπερνούν τα 836 εκ. ευρώ

- Η σημαντική μείωση των λειτουργικών κερδών (EBITDA) συνοδεύεται με συνεχιζόμενες υψηλές δαπάνες για τόκους και αποσβέσεις από τις επενδύσεις που έγιναν στο παρελθόν με αποτέλεσμα τη δημιουργία μεγάλων ζημιών για τον κλάδο
- Οι ζημιές του κλάδου αποτελούν το 35% των ζημιών (προ φόρων) όλων των επιχειρήσεων στην Ελλάδα που δημοσίευσαν ισολογισμούς μέχρι τις 19 Ιουλίου 2011 (25.616 επιχειρήσεων)

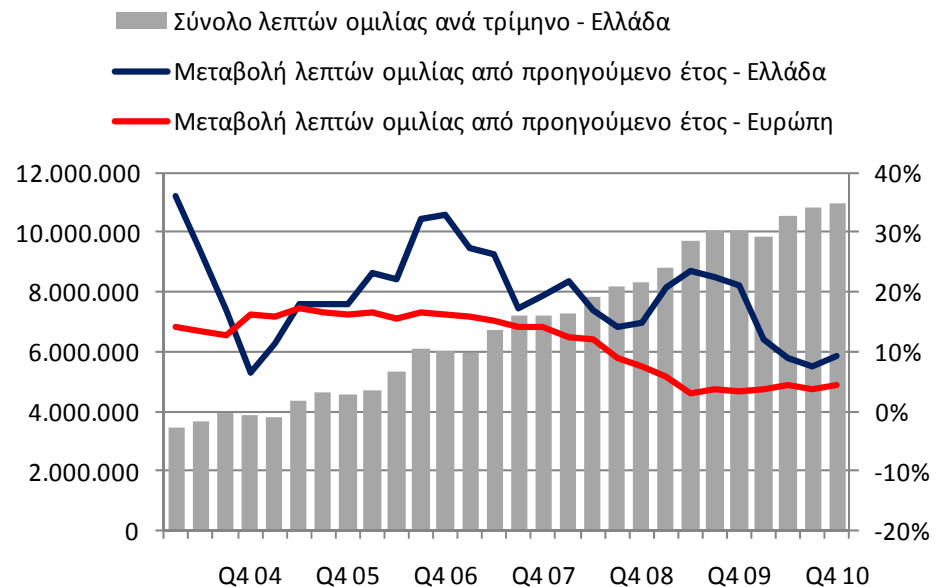
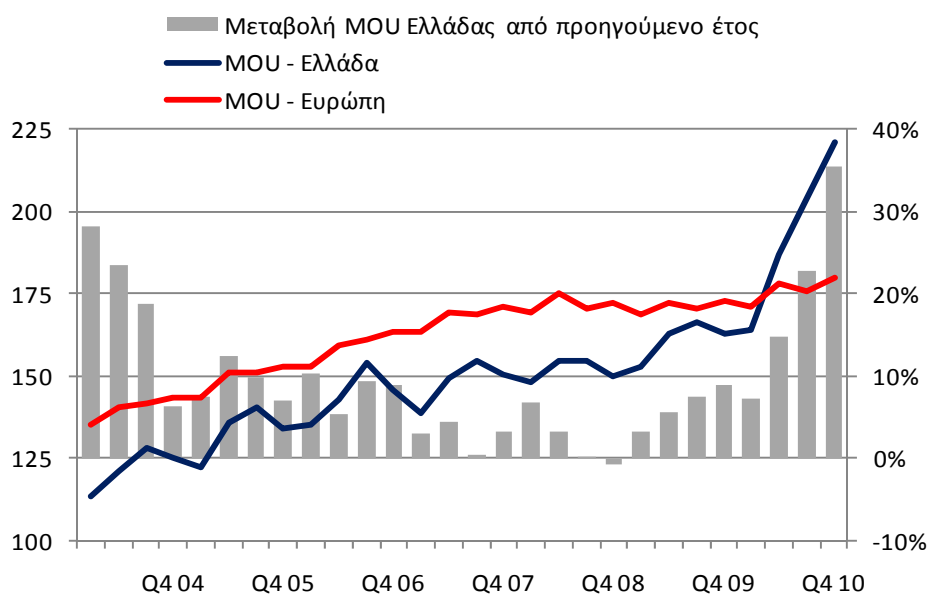
Πηγή: Ισολογισμοί εταιρειών, ICAP Databank

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - Λεπτά ομιλίας

21

Τα λεπτά ομιλίας συνεχίζουν να αυξάνονται αλλά με ρυθμούς χαμηλότερους από το παρελθόν

- Τα λεπτά ανά χρήστη (MOU) αυξήθηκαν απότομα τα τελευταία 2 έτη, καθώς η αύξηση των λεπτών ομιλίας συνδυάστηκε με μείωση του αριθμού των συνδρομητών λόγω ταυτοποίησης
- Τα λεπτά ομιλίας ανά χρήστη στην Ελλάδα ξεπέρασαν τα 220 (το μήνα), αρκετά πάνω από τα ευρωπαϊκά επίπεδα

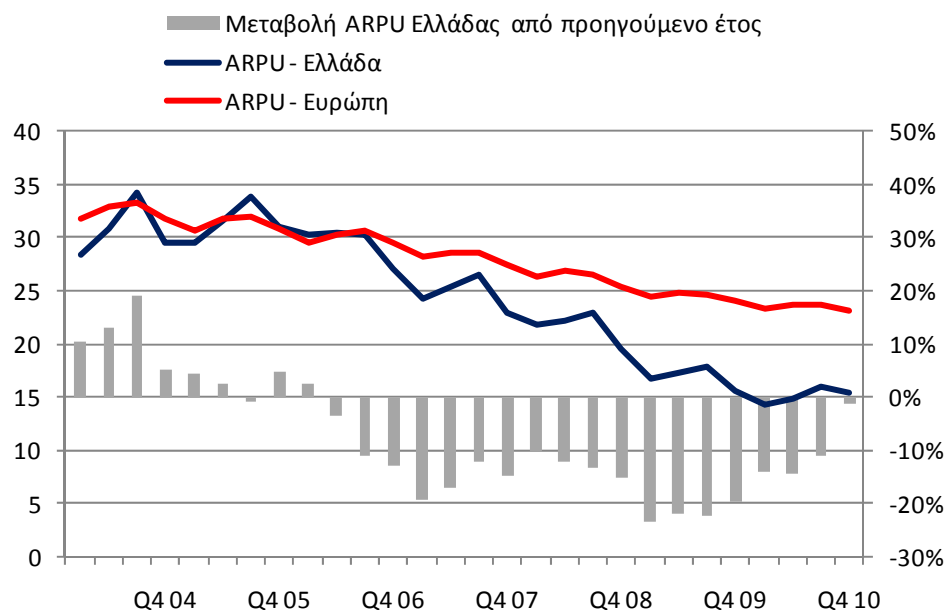

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου - Έσοδα ανά χρήστη (ARPU)

22

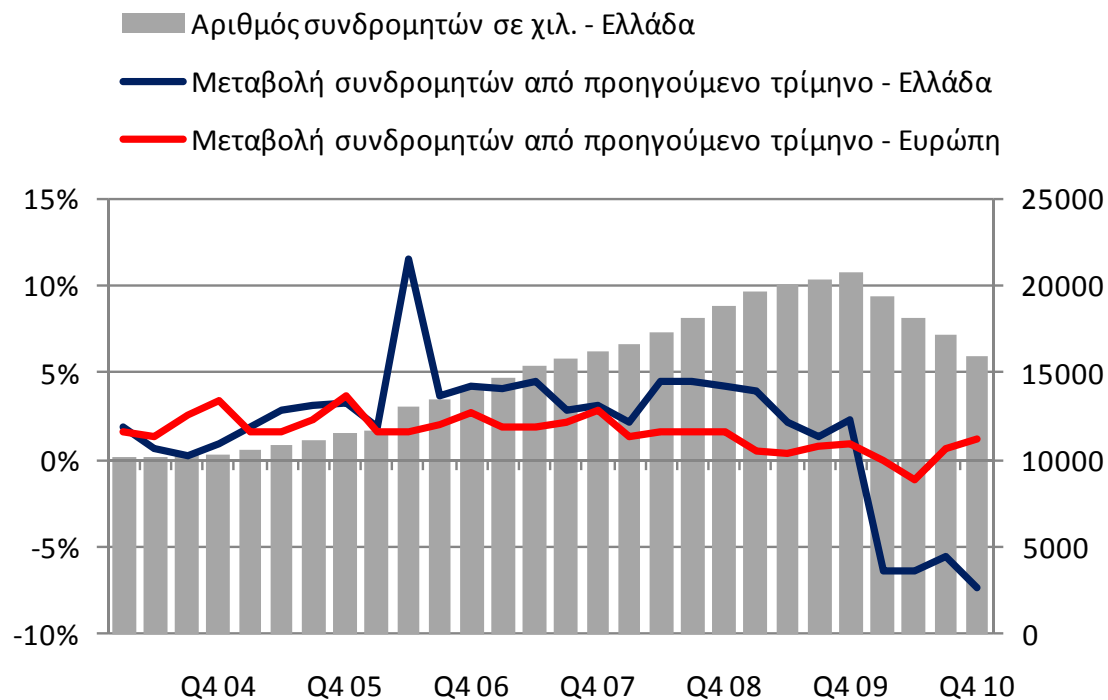
Τα έσοδα ανά χρήστη στην Ελλάδα είναι 33% χαμηλότερα από την Ευρώπη ενώ μειώνονται με ταχύτερο ρυθμό

- Η μείωση του αριθμού των συνδρομητών λόγω της ταυτοποίησης δεν αντισταθμίζει την ακόμη μεγαλύτερη μείωση των εσόδων
- Τα έσοδα ανά χρήστη στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 9,4% το 2010 έναντι του 2009 ενώ στην Ευρώπη κατά 4,2%
- Ενώ μέχρι και το 2005, τα έσοδα ανά χρήστη σε Ελλάδα και Ευρώπη κυμαίνονταν στα ίδια επίπεδα, τα επόμενα έτη στην Ελλάδα έπεσαν χαμηλότερα

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και *European Telecoms Matrix*, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Ο αριθμός των συνδρομητών μειώθηκε κατά περίπου 5 εκ. (-24%) μέσα σε ένα έτος

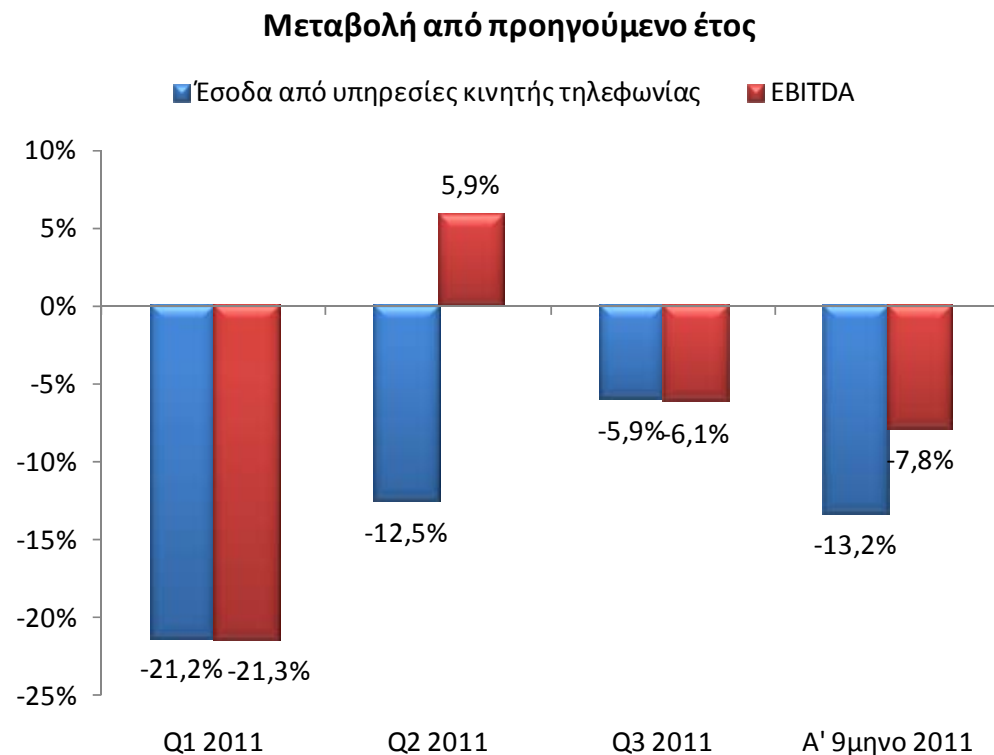

- Η ταυτοποίηση των συνδρομητών είναι ο κυριότερος λόγος της μείωσης τους
- Η συνεχιζόμενη μείωση του αριθμού των συνδρομητών και μετά την ολοκλήρωση της ταυτοποίησης δείχνει ότι και η οικονομική κρίση πρέπει να έχει συνεισφέρει
- Στην Ευρώπη ο αριθμός των συνδρομητών μετά από μακροχρόνια αύξηση φαίνεται να σταθεροποιείται

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Το 2011 φαίνεται να συνεχίζεται η μεγάλη πτώση εσόδων και κερδών του κλάδου στην Ελλάδα

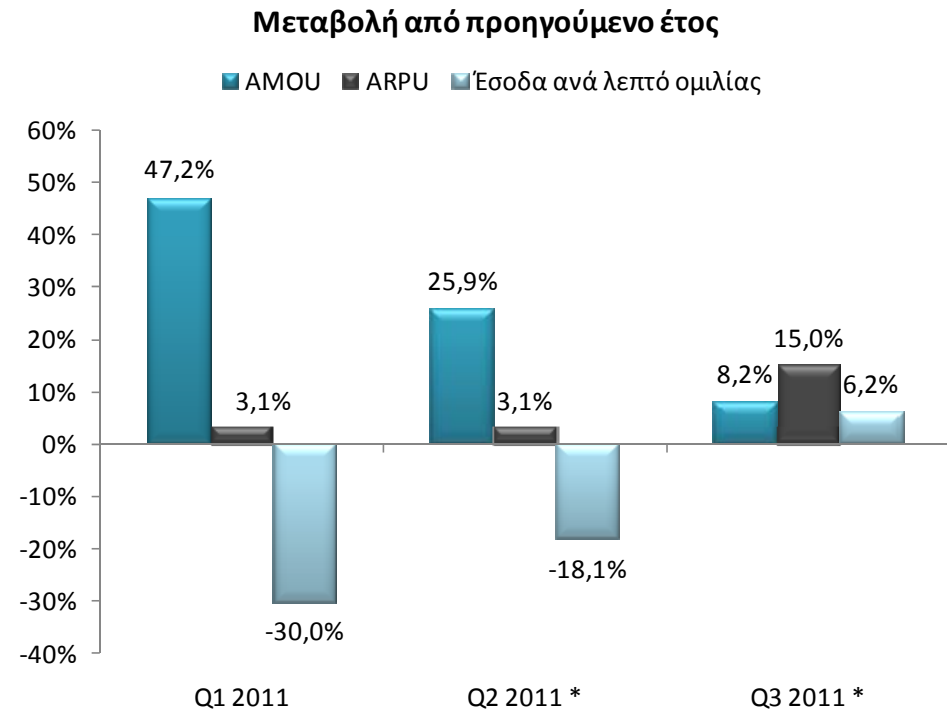
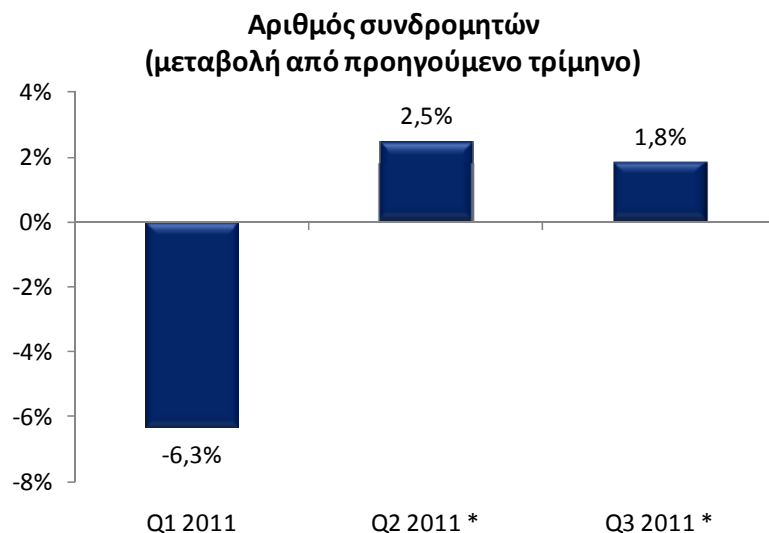
- Το α' τρίμηνο του 2011 συνεχίσθηκε η μεγάλη πτώση των οικονομικών αποτελεσμάτων του κλάδου της κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα. Αντίθετα τα επόμενα δύο τρίμηνα εμφανίζονται τάσεις σταθεροποίησης στα έσοδα και το EBITDA.
- Συνολικά για το 2011, με βάση τις παραπάνω τάσεις εκτιμάται ότι:
  - ✓ τα συνολικά έσοδα θα κυμανθούν στα €3,3 εκ.
  - ✓ τα έσοδα από υπηρεσίες θα κυμανθούν στα €2,8-2,9 εκ.
  - ✓ το EBITDA θα ανέλθει στο €1-1,1 εκ.

Η μείωση των συνδρομητών λόγω της ταυτοποίησης φαίνεται να έχει ολοκληρωθεί

- Ο αριθμός των συνδρομητών φαίνεται να ανακάμπτει το β' και γ' τρίμηνο του 2011
- Το AMOU εμφανίζεται σημαντικά αυξημένο έναντι του προηγούμενου έτους.
- το ARPU σημειώνει οριακή αύξηση
- Οι τιμές φαίνεται να σταθεροποιούνται καθώς οι ζημιές των εταιρειών δεν επιτρέπουν τη συνέχιση της κατακόρυφης μείωσης τιμών

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας

* στοιχεία από Cosmote και Vodafone

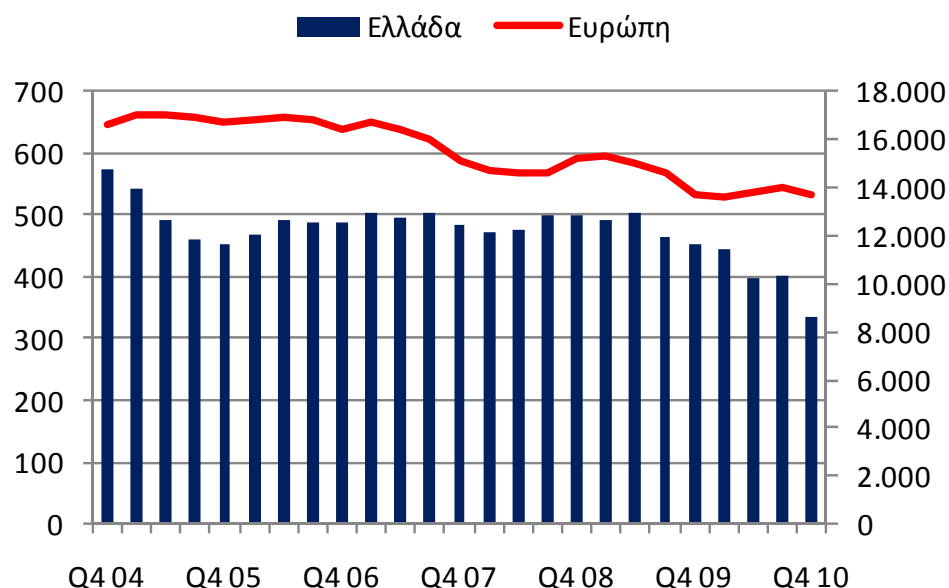
- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- **Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών**
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών – Επενδύσεις κινητής τηλεφωνίας

27

Ο κλάδος αντιμετωπίζει ένα «μη φιλικό» επενδυτικό περιβάλλον (ύφεση, ρυθμιστικό πλαίσιο για αδειοδοτήσεις, φορολογία)

Επενδύσεις κλάδου σε εκ. ευρώ
(τελευταία 4 τρίμηνα)

- Σωρευτικά από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μέχρι το 2010 ο κλάδος έχει επενδύσει γύρω στα 6 δισ. ευρώ συνεισφέροντας στην ανάπτυξη της χώρας
- Τα τελευταία έτη όμως, οι επενδύσεις του κλάδου παρουσιάζουν πτωτική τάση στην Ελλάδα έναντι στασιμότητας στην Ευρώπη. Το 2010 οι επενδύσεις του κλάδου στην Ελλάδα ανήλθαν σε 334 εκ. ευρώ, κατά 27% χαμηλότερες από το 2009, ενώ στην Ευρώπη η μείωση είναι μόλις 0,6%.

Το δυσμενές περιβάλλον δεν διευκολύνει την υλοποίηση επενδύσεων που θα έδιναν ώθηση στην ελληνική οικονομία

- Η προβλεπόμενη μείωση του κύκλου εργασιών και του EBITDA τα επόμενα έτη, θα περιορίσει τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για την αναβάθμιση των δικτύων ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και την εξυπηρέτηση της ζήτησης για μεταφορά δεδομένων.
- Η αβεβαιότητα από το νομικό πλαίσιο και τις αυξήσεις φόρων, δεν διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων για κεφαλαιουχικές δαπάνες με απόδοση που έχει χρονικό ορίζοντα δεκαετίας:
  - ✓ Το δημόσιο περιμένει να εισπράξει σημαντικά ποσά από τις εταιρείες για 15ετείς άδειες χρήσης του φάσματος χωρίς να παρέχει στους επενδυτές ένα σταθερό νομικό πλαίσιο για την αξιοποίηση των αδειών αυτών.
  - ✓ Το τελευταίο έτος, οι επενδύσεις του κλάδου σε ασύρματες ευρυζωνικές υποδομές δεν υλοποιούνται καθώς οι περιφέρειες και οι πολεοδομίες δεν ολοκληρώνουν τη διαδικασία αδειοδότησης.

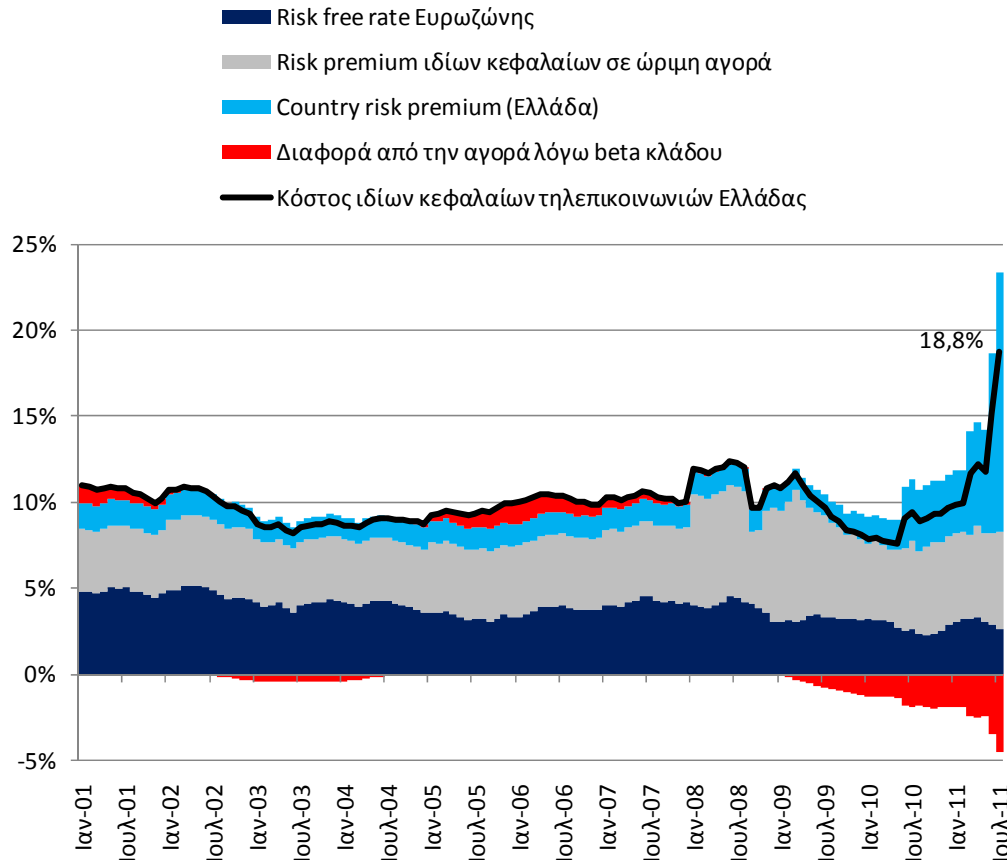
- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- **Χρηματοοικονομικό περιβάλλον**
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Χρηματοοικονομικό περιβάλλον – Κόστος ιδίων κεφαλαίων τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα ιστορικά

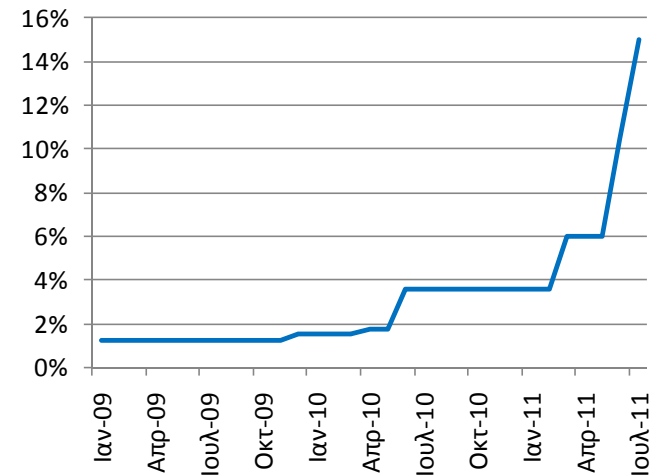
30

Το κόστος ιδίων κεφαλαίων του κλάδου από τα οποία χρηματοδοτούνται οι επενδύσεις, ανέρχεται σε 18,8%, κατά πολύ υψηλότερο από το παρελθόν, λόγω του αυξημένης αβεβαιότητας για την ελληνική οικονομία

Κόστος ιδίων κεφαλαίων τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα

Country risk premium (Ελλάδα)

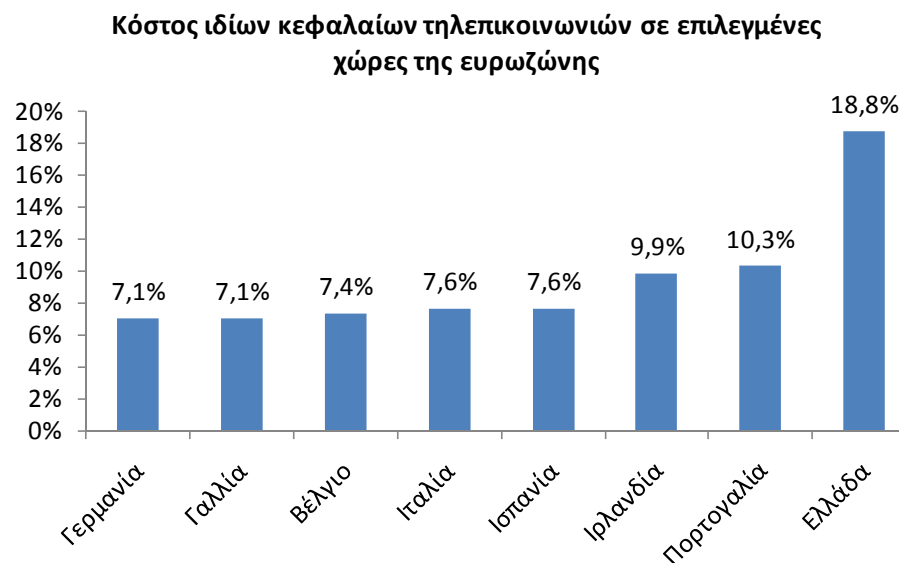
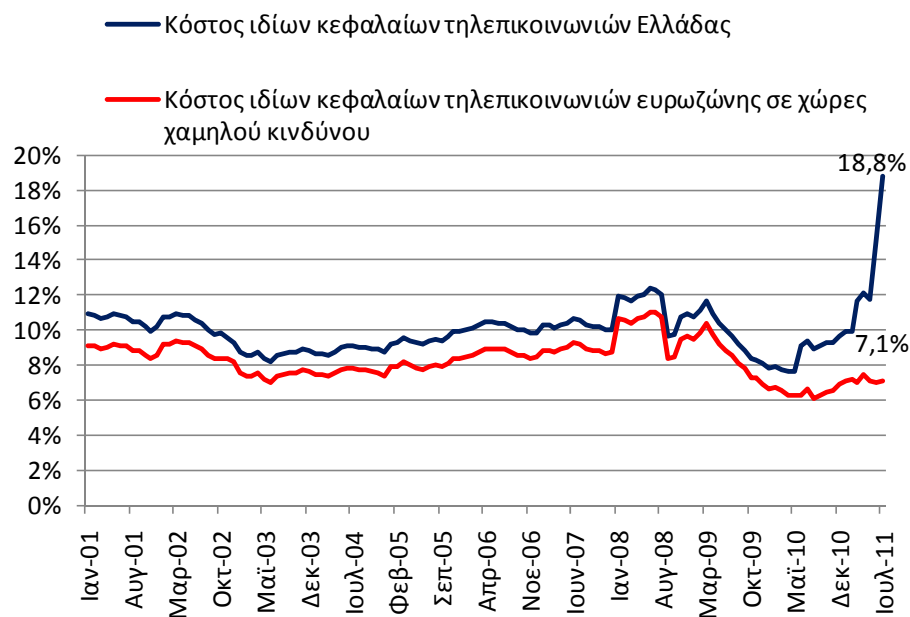

Πηγή: Damodaran, Eurostat, Moody's

Χρηματοοικονομικό περιβάλλον – Κόστος ιδίων κεφαλαίων τηλεπικοινωνιών συγκριτικά με Ευρώπη

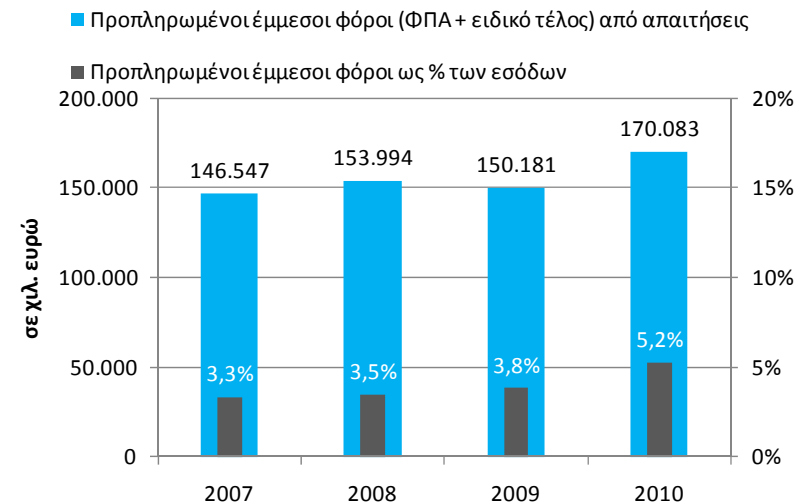
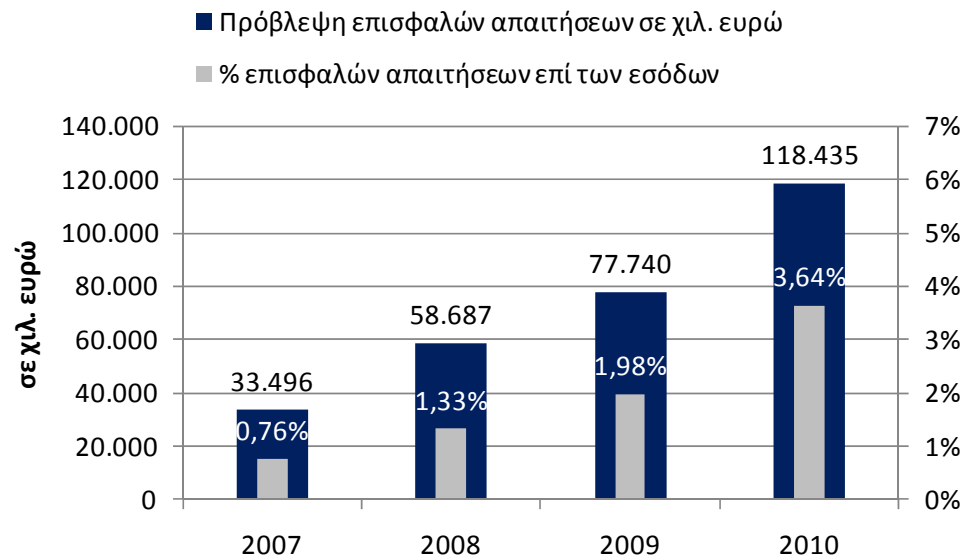
31

Το κόστος ιδίων κεφαλαίων του κλάδου στην Ελλάδα είναι πολύ υψηλότερο από τις άλλες χώρες της ευρωζώνης, ακόμη και από αυτές που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα

Πηγή: Damodaran, Eurostat, Moody's

Ο κλάδος αντιμετωπίζει αύξηση των επισφαλών απαιτήσεων από πελάτες με επακόλουθο πρόβλημα την απόδοση στο δημόσιο φόρων για λογαριασμούς που δεν εισπράττονται

Πηγή: Στοιχεία εταιρειών

- Οι συνολικές απαιτήσεις από πελάτες και οι προβλέψεις για επισφάλειες σημειώνουν αύξηση τα τελευταία έτη ως ποσοστό του κύκλου εργασιών, καθώς οι πελάτες αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας.
- Οι έμμεσοι φόροι (ΦΠΑ και ειδικό τέλος) αποδίδονται στο δημόσιο ακόμη και για λογαριασμούς που δεν θα εισπραχθούν ποτέ. Το ποσό των φόρων που αποδόθηκαν για ανείσπραχτα έσοδα εκτιμάται σε 31 εκ. για το 2010.

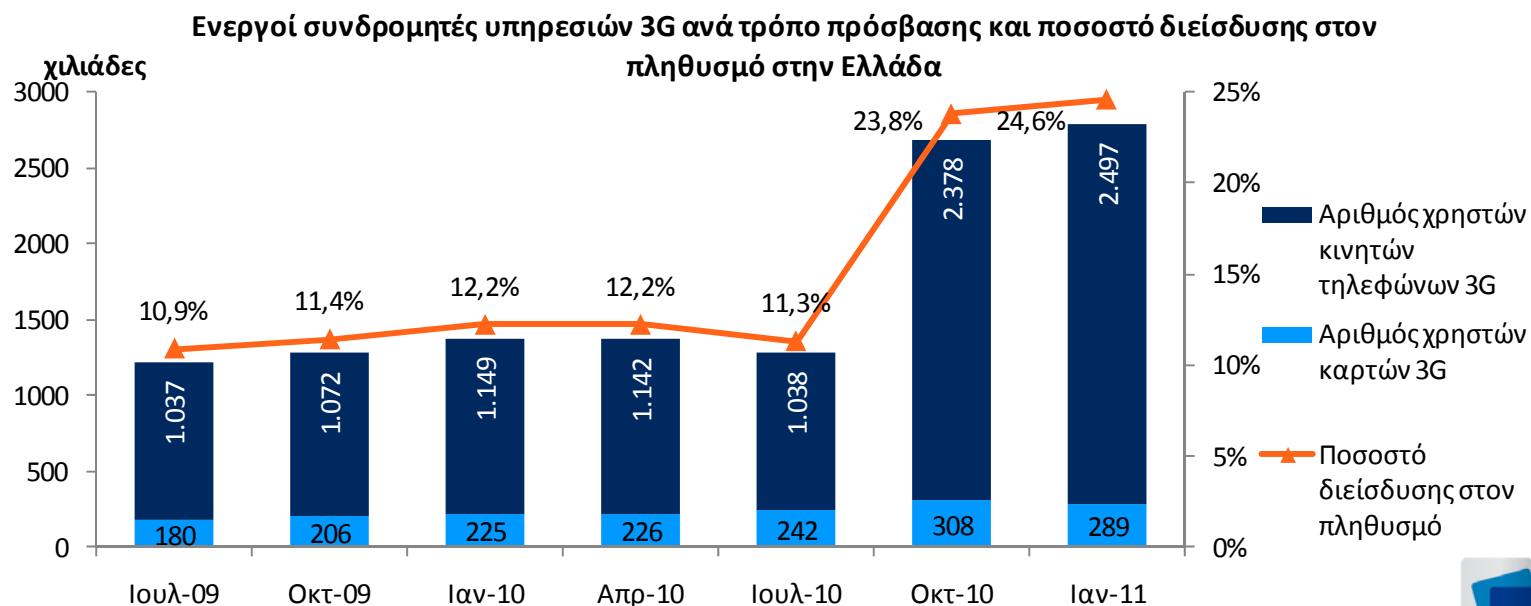
- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- **Δεδομένα και νέες υπηρεσίες**
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Δεδομένα και νέες υπηρεσίες - Βαθμός διείσδυσης κινητής ευρυζωνικότητας

34

Αυξημένη Διείσδυση της Κινητής Ευρυζωνικότητας: μέσα στο 2010 οι ενεργοί συνδρομητές 3G υπηρεσιών (3G κινητά τηλέφωνα και 3G internet κάρτες) έχουν διπλασιασθεί

- Ο βαθμός διείσδυσης της κινητής ευρυζωνικότητας στον πληθυσμό προσεγγίζει το 25%
- στα smartphones οφείλεται το μεγαλύτερο ποσοστό διείσδυσης 3G συνδέσεων στην Ελλάδα
- σε σχέση με το 1^ο εξάμηνο του 2010 οι συνδέσεις
  - 3G κινητών τηλεφώνων αυξήθηκαν κατά 140%
  - 3G καρτών δεδομένων αυξήθηκαν κατά 60%

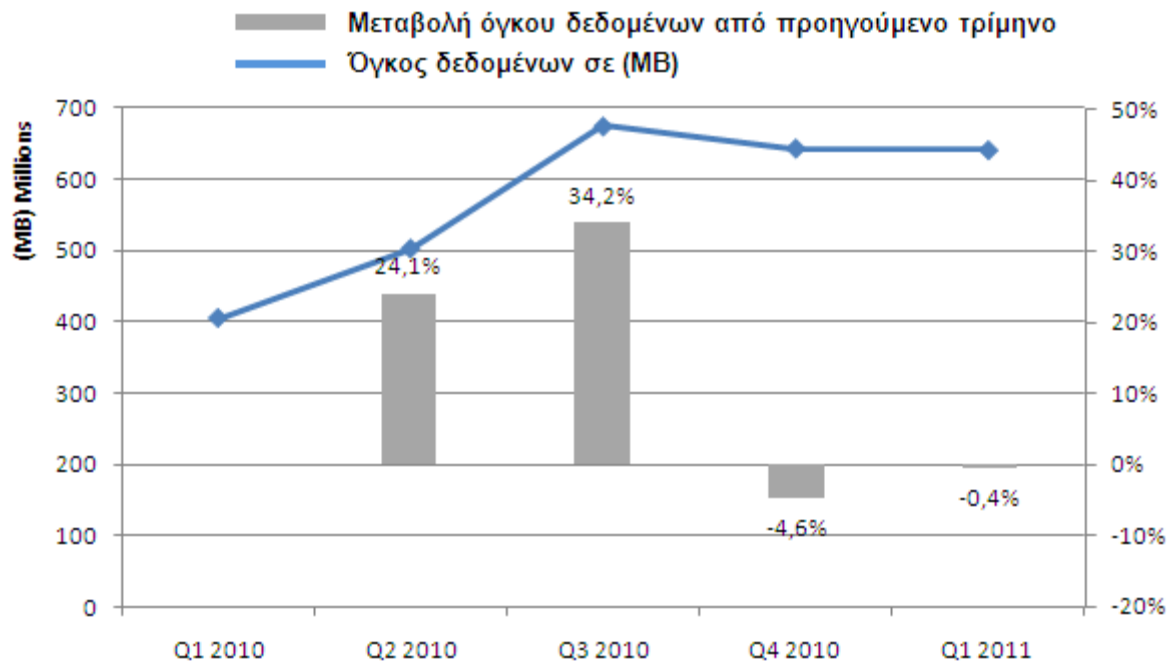

Πηγή: Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας 12η εξαμηνιαία αναφορά για την ευρυζωνικότητα, Απρίλιος 2011 ΕΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Δεδομένα και νέες υπηρεσίες - Όγκος δεδομένων

35

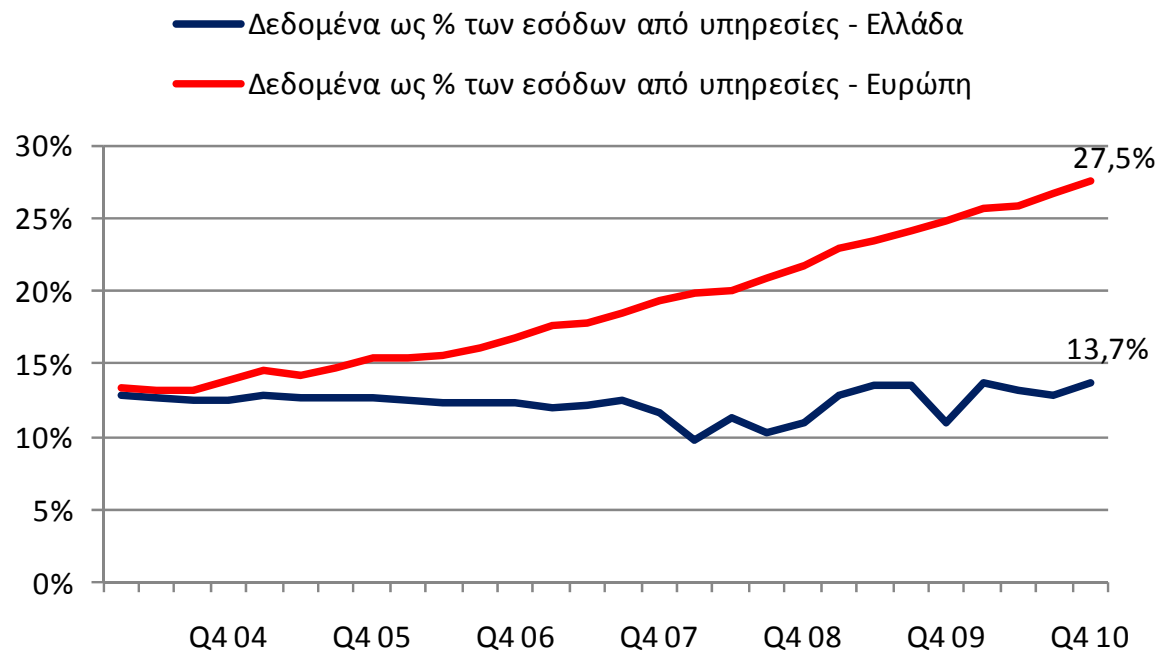
Ο όγκος των δεδομένων έχει αυξηθεί κατά 58% σε σχέση με το Q1 του 2010. Συνολικά (Cosmote, Vodafone, Wind) στο Q1 του 2011 καταναλώθηκαν περίπου 6,5 Tbytes δεδομένων.

Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας

- Η κατανάλωση δεδομένων δεν παρουσιάζει ανάλογη αύξηση με αυτή των 3G συνδέσεων. Ενώ οι 3G συνδέσεις συνολικά αυξήθηκαν περίπου 119% στο ίδιο διάστημα η κίνηση των δεδομένων συνολικά παρουσιάζει αύξηση κατά 58%
- Επίσης παρουσιάζεται μια ελαφριά μείωση/σταθεροποίηση του όγκου δεδομένων τα 2 τελευταία τρίμηνα (Q4-2010 και Q1-2011) που αντικατοπτρίζει αντίστοιχη μείωση στο ρυθμό διείσδυσης των 3G συνδέσεων

Η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική καθυστέρηση έναντι της Ευρώπης στην ανάπτυξη υπηρεσιών μεταφοράς δεδομένων εκτός SMS

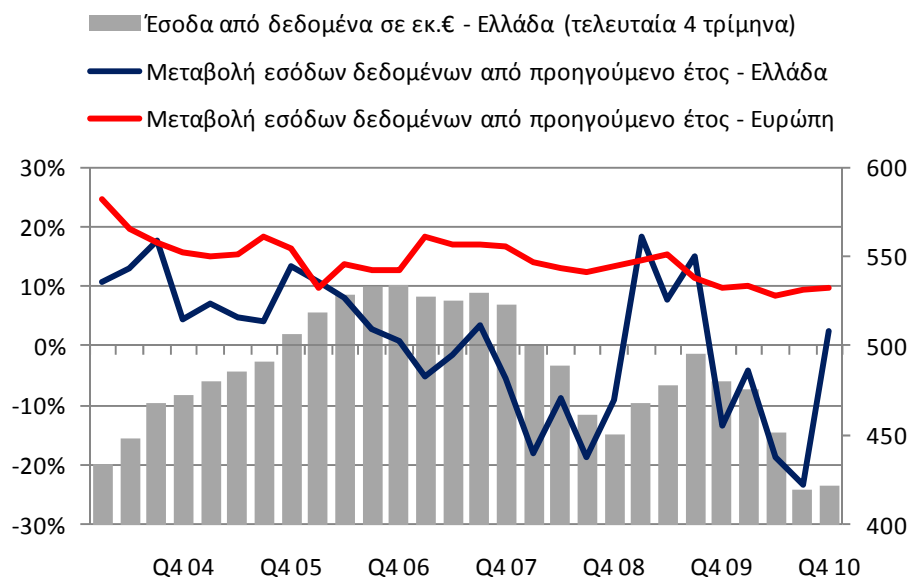
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

- Τα δεδομένα αποτελούν διαχρονικά ένα σταθερό ποσοστό των εσόδων του κλάδου στην Ελλάδα καθώς αποτελούνται κυρίως από SMS (Εκτίμηση για το μερίδιο των SMS στα έσοδα από δεδομένα στην Ελλάδα: 90%)
- Στην Ευρώπη το μερίδιο των εσόδων από δεδομένα αυξάνεται συνεχώς και είναι πλέον διπλάσιο από την Ελλάδα, καθώς αναπτύσσονται νέες υπηρεσίες

Δεδομένα και νέες υπηρεσίες - Έσοδα από δεδομένα

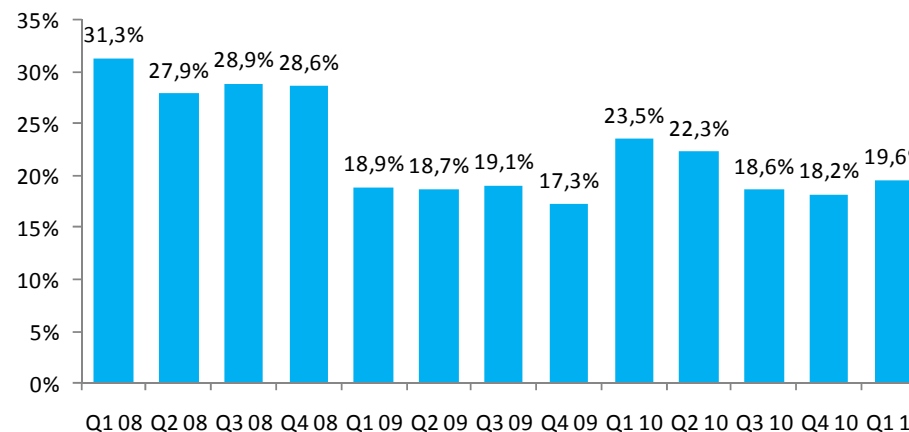
37

Τα έσοδα από δεδομένα μειώνονται στην Ελλάδα. Τα έσοδα από δεδομένα στην Ευρώπη αυξάνονται με ρυθμό 10% και χωρίς τα SMS με ρυθμό σχεδόν 20%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Μεταβολή εσόδων δεδομένων χωρίς SMS - Ευρώπη

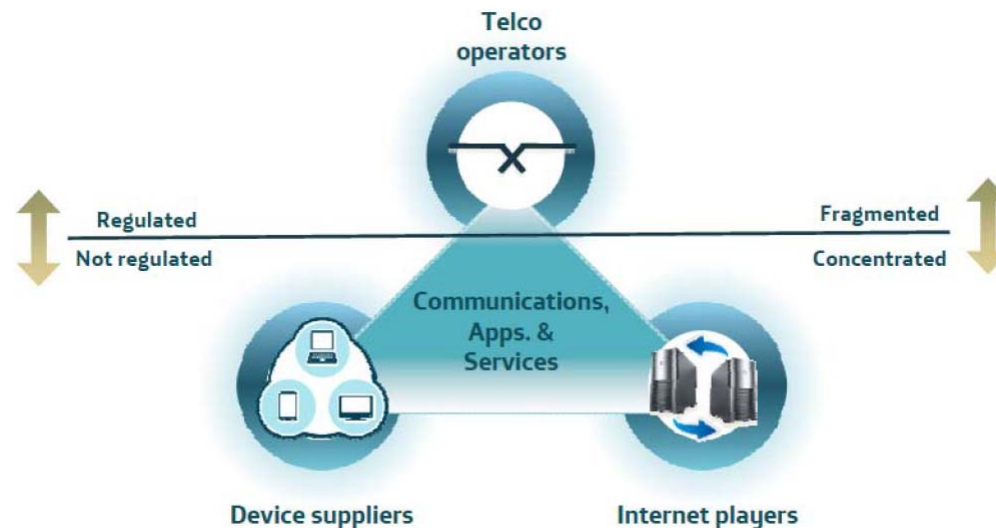
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Barclays Capital

Δεδομένα και νέες υπηρεσίες - Αλλαγή του οικοσυστήματος υπηρεσιών μέσω κινητών δικτύων

38

Διατάραξη του οικοσυστήματος των κινητών υπηρεσιών

- **Νεοεισερχόμενοι παίκτες εκτοπίζουν από το επίκεντρο** των υπηρεσιών τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας
  - **Κατασκευαστές κινητών συσκευών και λειτουργικών συστημάτων** (Nokia, Apple, Google etc.) «**ρυθμίζουν**» την αγορά των κινητών υπηρεσιών
- **Εταιρίες περιεχομένου** (π.χ. YouTube, Google κτλ.) και **κοινωνικών δικτύων** (π.χ. Facebook, Twitter κτλ.) **επεκτείνουν την παροχή των υπηρεσιών τους** στο κινητό τηλέφωνο

Πηγή: Merrill Lynch, συνεντεύξεις ελληνικοί ΜΝΟs

Δεδομένα και νέες υπηρεσίες - Ο ρόλος των παρόχων κινητής τηλεφωνίας

39

Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας θα μετατραπούν από service providers σε dumb pipes;

- **Οι επιλογές των παρόχων (όχι κατ' ανάγκη αμοιβαία αποκλειόμενες)**

- **Dumb Pipes:** παροχή ευρυζωνικής δικτύωσης και χρέωση των παρόχων υπηρεσιών/ περιεχομένου με βάση τη κίνηση που προκαλούν στα δίκτυα τους. Θα απαιτηθεί νομοθετική δράση από πλευράς ΕΕ ή μπορεί να ρυθμιστεί σε εταιρικό επίπεδο με κατάλληλες συμφωνίες. Σε περίπτωση που θεσπιστεί το **net neutrality** δύσκολα οι ΜΝΟs θα αξιώσουν ποσοστά κερδών από εταιρίες περιεχομένου.
- **Developers Communities:** δημιουργία κοινοπραξιών μεταξύ των παρόχων κινητής τηλεφωνίας με σκοπό την προσέλκυση προγραμματιστών που θα αναπτύξουν υπηρεσίες ανεξάρτητα λειτουργικού και πάροχου (θέσπιση των λεγόμενων network APIs). Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το **Wholesale Applications Community (WAC)** και το **GSMA OneAPI** μεταξύ άλλων.
- **Own Market Channels:** ανάπτυξη ιδίων marketplaces για εφαρμογές και περιεχόμενο (απόγονος των mobile portals).
- **Focused Service/App Development:** ανάπτυξη εξειδικευμένων καινοτόμων υπηρεσιών εκμεταλλευόμενοι τα μοναδικά τους χαρακτηριστικά (m-payments, M2M υπηρεσίες, m-government υπηρεσίες κτλ.)

“There is a big shift from holding a phone to your ear to holding it in your hand”

- **Mobile Social Networking and Microblogging [τώρα]**

- Η μετάβαση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τον υπολογιστή στο κινητό και στο tablet pc συμβαίνει ήδη. Τα οφέλη από αυτή τη μετάβαση είναι η συνεχώς αυξανόμενη κατανάλωση data από τους συνδρομητές.

- **M-government [άμεσα, 1-2 χρόνια]**

- ανάπτυξη υπηρεσιών με τις οποίες λύνονται άμεσα, με διαφάνεια και χωρίς γραφειοκρατία τρέχοντα θέματα όπως η αποφυγή νοθείας στα καύσιμα η οργάνωση των υπηρεσιών υγείας (mHealth) κ.α. Προϋπόθεση αποτελεί να υπάρξει ένα ξεκάθαρο πλάνο και βούληση από την πολιτεία.

- **M-payments [μεσοπρόθεσμα, 2-3 χρόνια]**

- η τεχνολογία NFC αρχίζει πλέον να γίνεται εμπορική με κατασκευαστές να την ενσωματώνουν στις συσκευές τους (Samsung) και παρόχους/κατασκευαστές συσκευών να εκκινούν τη διάθεση m-payment υπηρεσιών (Deutsche Telekom, Google, Ericsson κ.α.). Θα απαιτηθεί η υιοθέτηση κοινών προτύπων και πιθανώς συμμαχίες με τραπεζικούς φορείς.

- **M2M (Machine-to-Machine) [μακροπρόθεσμα, 4-5 χρόνια]**

- παρατηρείται ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε υπηρεσίες Machine to Machine (M2M) που εξυπηρετούν τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα σε θέματα όπως διαχείριση στόλου προσωπικών ή επαγγελματικών αυτοκινήτων, στην εισαγωγή των ηλεκτρονικών πληρωμών (mBilling), στην εξοικονόμηση ενέργειας με την χρήση Smart Meters, στην εισαγωγή έξυπνων συσκευών οικιακής χρήσης (smart refrigerators) κ.α.

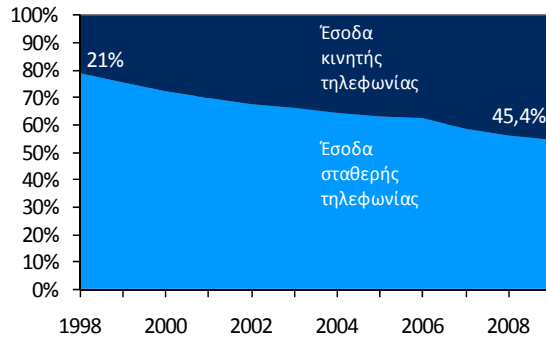

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- **Κινητές επικοινωνίες διεθνώς**
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Κινητές επικοινωνίες διεθνώς - Μερίδιο κινητής τηλεφωνίας στα έσοδα των τηλεπικοινωνιών

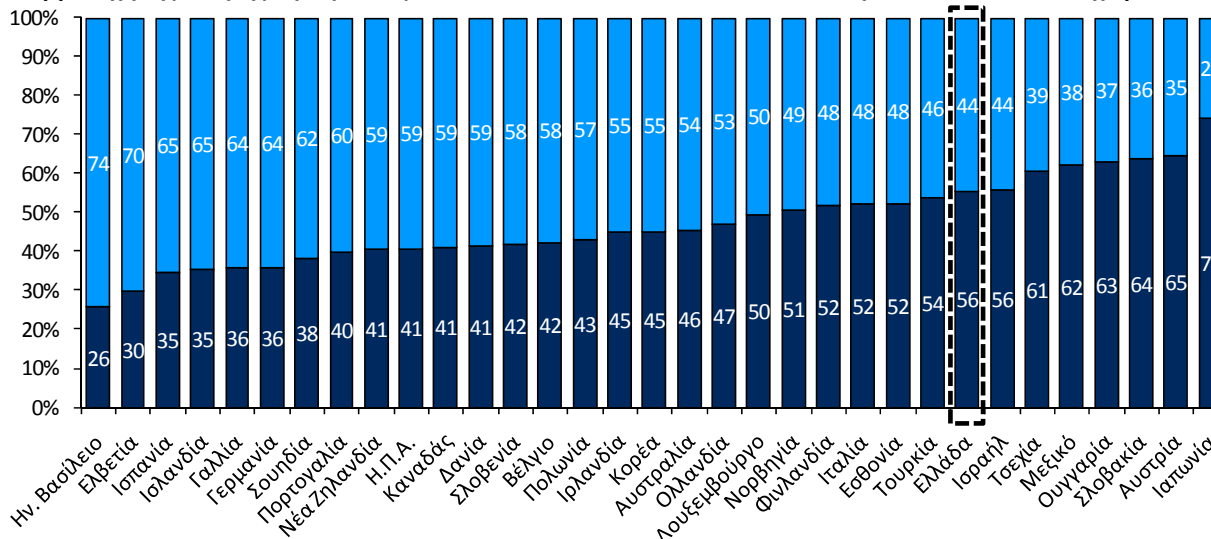
Η Ελλάδα κατέχει μία από τις υψηλότερες θέσεις μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ στη συμμετοχή της κινητής τηλεφωνίας στα συνολικά έσοδα του κλάδου των τηλεπικοινωνιών

Συμμετοχή της κινητής στα έσοδα των τηλεπικοινωνιών στις χώρες του ΟΟΣΑ

- Η συμμετοχή της κινητής τηλεφωνίας στα συνολικά έσοδα του κλάδου των τηλεπικοινωνιών στις χώρες του ΟΟΣΑ υπερδιπλασιάστηκε από το 1998 στο 2009

Συμμετοχή της κινητής τηλεφωνίας στα συνολικά έσοδα του κλάδου των τηλεπικοινωνιών ανά χώρα του ΟΟΣΑ, 2009

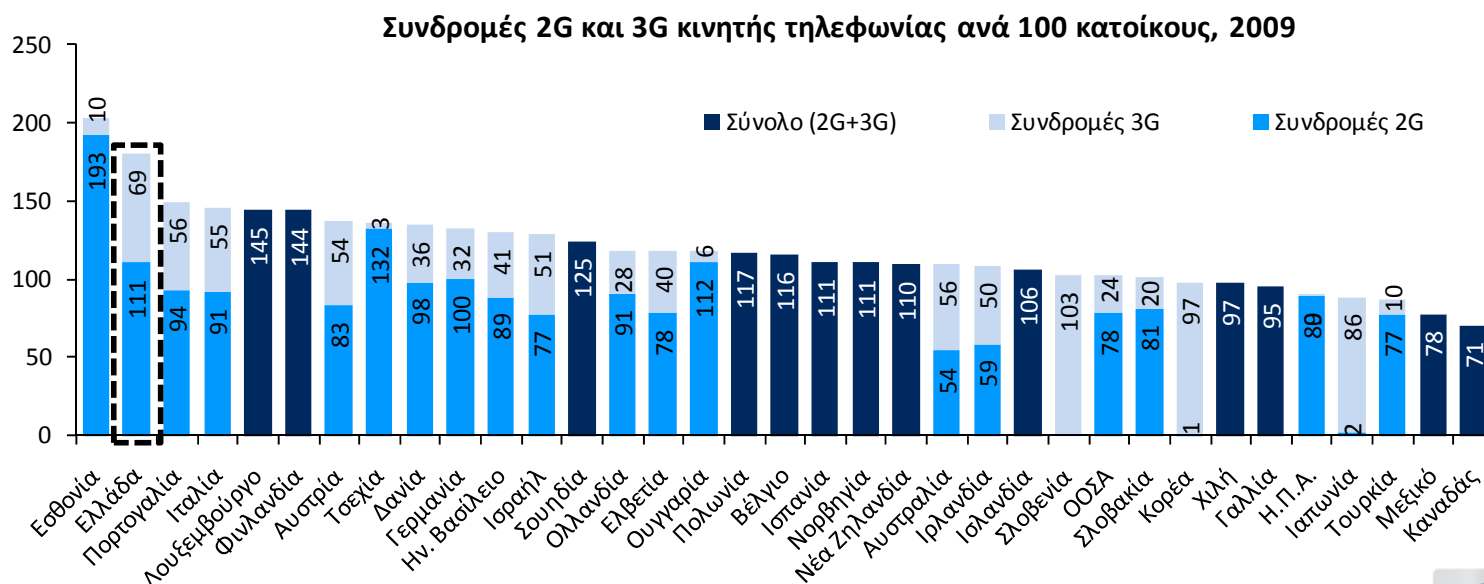
- Στην Ελλάδα, η κινητή τηλεφωνία έχει ξεπεράσει σε έσοδα τη σταθερή τηλεφωνία και είναι όγδοη σε μερίδιο κινητής τηλεφωνίας στο σύνολο των τηλεπικοινωνιών μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ

Κινητές επικοινωνίες διεθνώς – Συνδρομητές 2G και 3G

43

Η Ελλάδα κατατάσσεται δεύτερη μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ σε σύνολο συνδρομών ανά 100 κατοίκους και σε μία από τις πρώτες θέσεις σε αριθμό συνδρομητών 3G ανά 100 κατοίκους

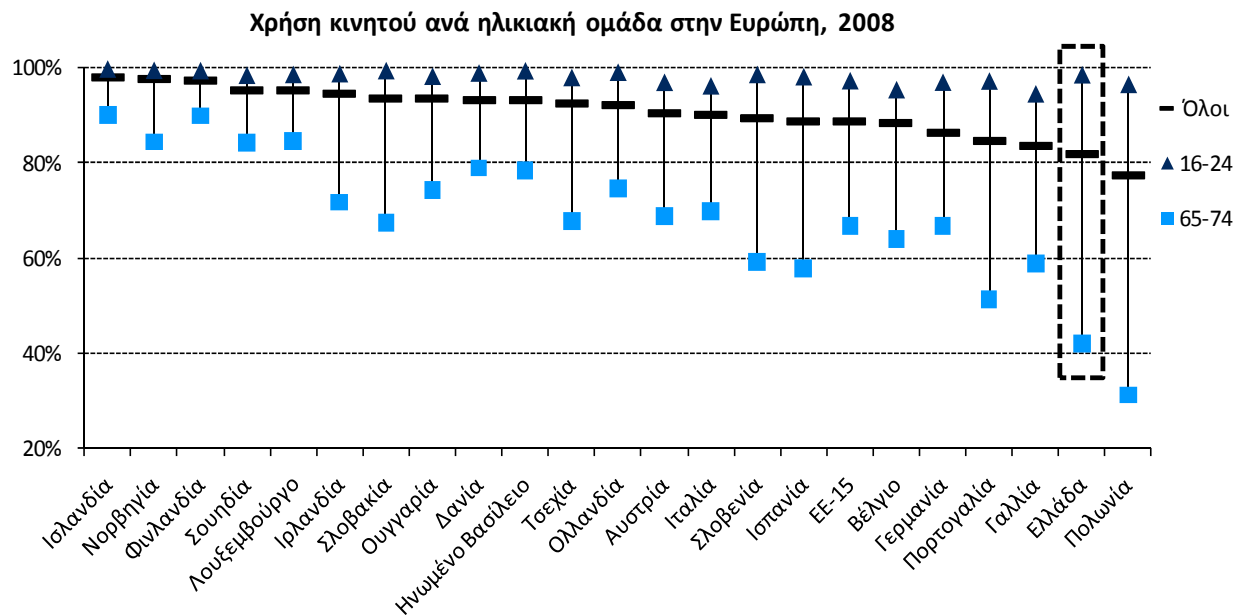
- Το ποσοστό συνδρομητών 3G στους συνολικούς συνδρομητές κινητής τηλεφωνίας της Ελλάδας για το 2009 ήταν 39% (69/180), γεγονός που την κατατάσσει στην όγδοη θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ
- Η Ελλάδα διέθετε το εντυπωσιακό 180% ποσοστό διείσδυσης κινητής τηλεφωνίας για το 2009, όμως το 2010 ο αριθμός των συνδρομητών μειώθηκε δραστικά λόγω της ταυτοποίησης συνδρομητών

Κινητές επικοινωνίες διεθνώς - Χρήση κινητού ανά ηλικιακή ομάδα και χώρα

44

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έντονο χάσμα στη χρήση κινητού τηλεφώνου μεταξύ νέων και ηλικιωμένων

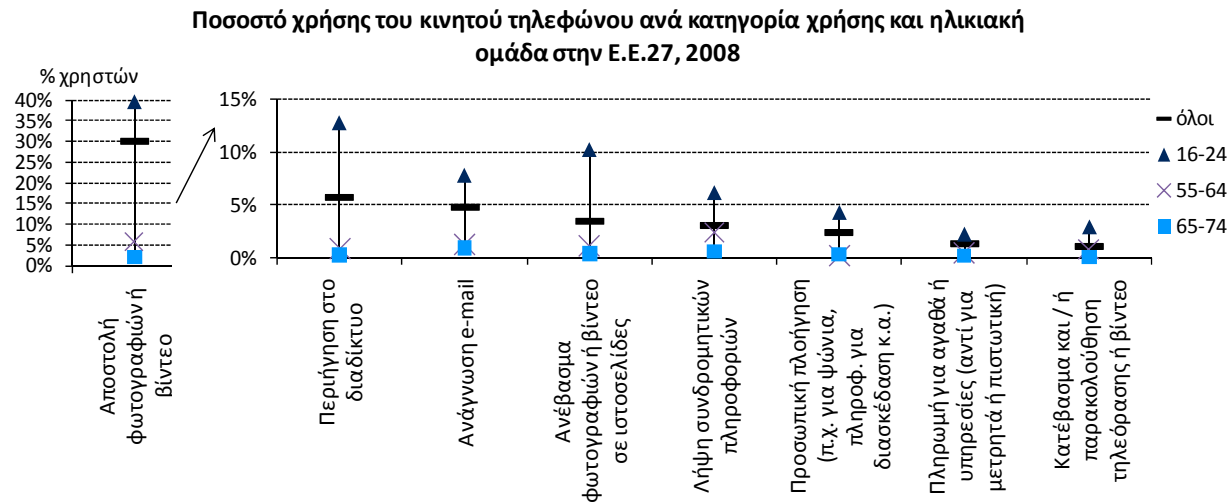
Πηγή: Eurostat, ICT usage in households and by individuals, 2008 Survey

- Ενώ στους νέους μεταξύ 16 και 24 η χρήση κινητού τηλεφώνου αγγίζει το 98%, στην ηλικιακή ομάδα 65 έως 74 το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 42%, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρίσκεται στην προτελευταία θέση αναφορικά με το χάσμα χρήσης μεταξύ ηλικιών
- Το μεγάλο συνολικό ποσοστό διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα (180% το 2009) προκύπτει λόγω της χρήσης στις μικρές ηλικίες σημαντικού αριθμού συνδρομών ανά χρήστη, κυρίως καρτοκινητών, ώστε να επιτύχουν χαμηλότερες χρεώσεις

Κινητές επικοινωνίες διεθνώς - Κατηγορίες χρήσης κινητού ανά ηλικιακή ομάδα

45

Παρουσιάζονται σημαντικές διακυμάνσεις στο ποσοστό χρήσης νέων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας ανά χρήση και ηλικιακή ομάδα στην Ευρώπη

Πηγή: Eurostat, ICT usage in households and by individuals, 2008 Survey

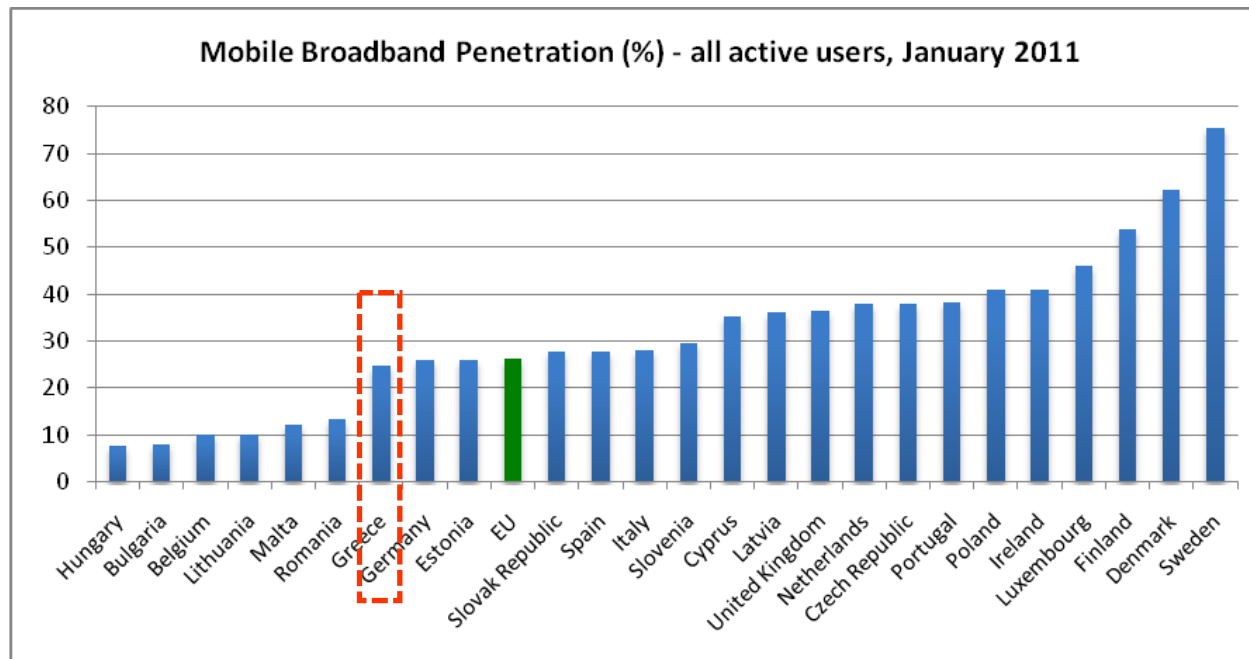
- Παρατηρείται σημαντικό χάσμα στο ποσοστό χρήσης νέων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας μεταξύ νέων και ηλικιωμένων, με την ηλικιακή ομάδα 65-74 να παρουσιάζει σχεδόν μηδενικό ποσοστό χρήσης αυτών των υπηρεσιών
- Η ηλικιακή ομάδα 16-24 παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης νέων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας με πιο δημοφιλή την αποστολή φωτογραφιών ή βίντεο, την περιήγηση στο διαδίκτυο και το ανέβασμα φωτογραφιών ή βίντεο σε ιστοσελίδες, κυρίως κοινωνικής δικτύωσης

Κινητές επικοινωνίες διεθνώς - Κινητή ευρυζωνικότητα

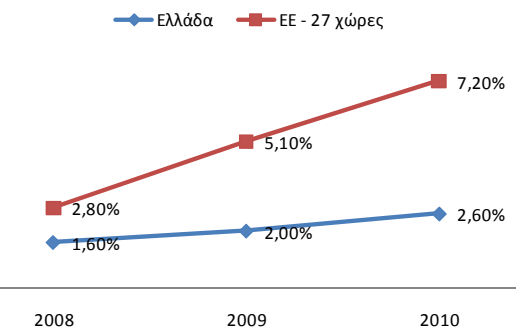
46

Η Ελλάδα με 24.7% προσεγγίζει το μέσο όρο 26,2% μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ στο βαθμό διείσδυσης κινητής ευρυζωνικότητας όλων των ενεργών συνδέσεων 3G

- Η διείσδυση στην Ελλάδα ανέρχεται σε 2,6% από mobile Internet cards & usb sticks και σε 22% από χρήση τηλεφώνων με δυνατότητα 3G
- Οι 3G κάρτες δεδομένων παρουσιάζουν βραδύτερο ρυθμό διείσδυσης
  - ακυρώσεις συνδέσεων λόγω κρίσης
  - θεωρείται από τους χρήστες ως συμπληρωματική υπηρεσία

Διείσδυση 3G καρτών δεδομένων

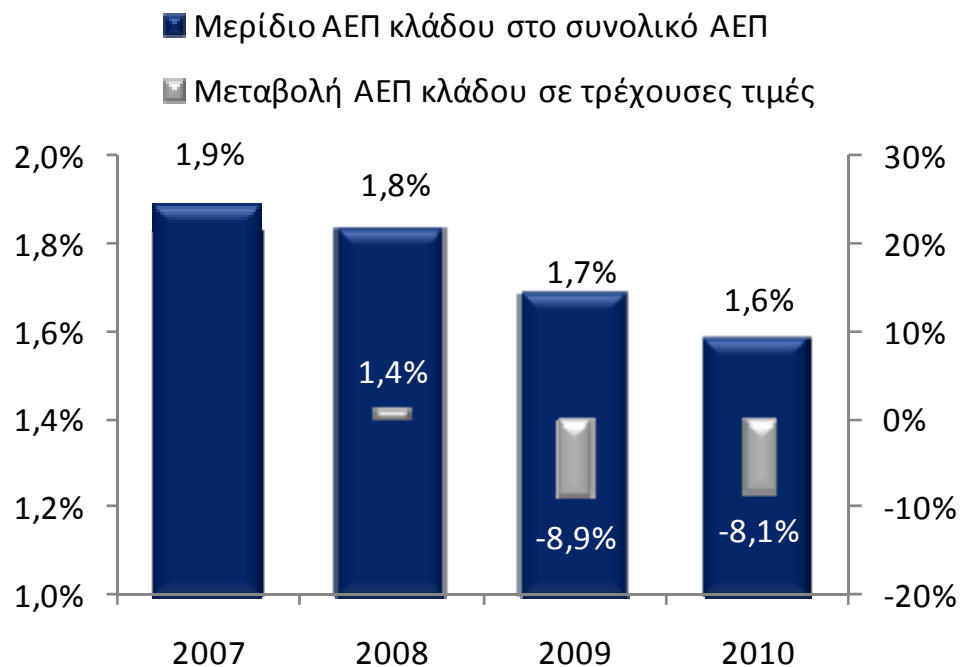

Πηγή: Communications Committee

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- **Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία**
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Το μερίδιο του κλάδου στο ΑΕΠ περιορίζεται τα τελευταία έτη λόγω της κρίσης που αντιμετωπίζει που είναι βαθύτερη από της χώρας

Μερίδιο ΑΕΠ κλάδου στο συνολικό ΑΕΠ της Ελλάδας

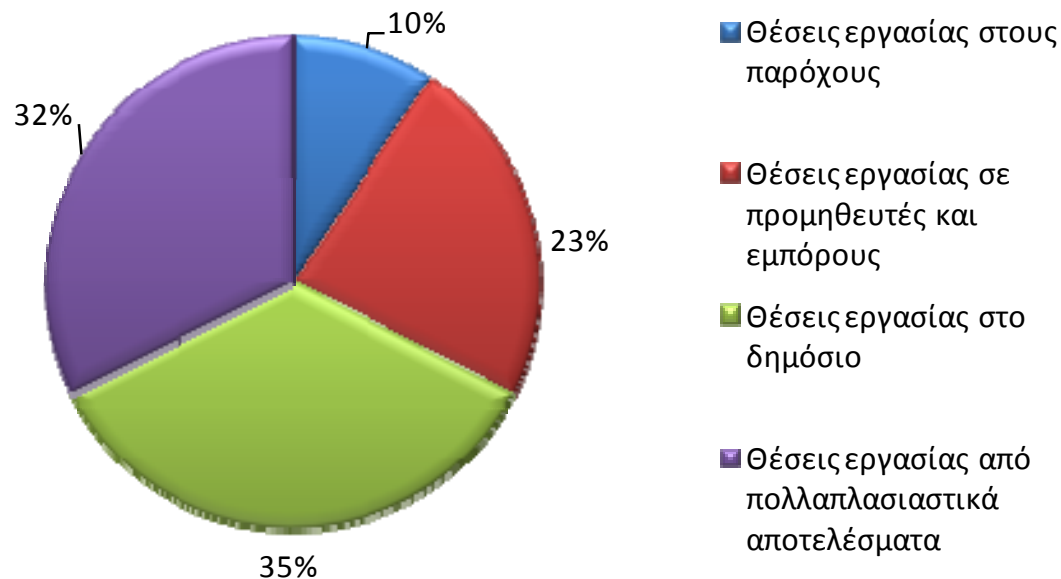
- Το ΑΕΠ του κλάδου το 2010 ανήλθε σε 3.645 εκ. ευρώ (1,6% του ΑΕΠ) μειωμένο από το 2009 κατά 319 εκ.
- Τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα του κλάδου εκτιμώνται σε 4.301 εκ. ευρώ (πολλαπλασιαστής 2,18 με βάση ανάλυση εισροών – εκροών από στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ)
- Μαζί με τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα ο κλάδος δημιουργεί εισοδήματα που ανέρχονται σε 3,5% του ΑΕΠ

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Προβλέψεις ΔΝΤ

Ο κλάδος δημιούργησε άμεσα και έμμεσα 63 χιλ. θέσεις εργασίας το 2010

Κατανομή θέσεων εργασίας που δημιουργεί ο κλάδος

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ

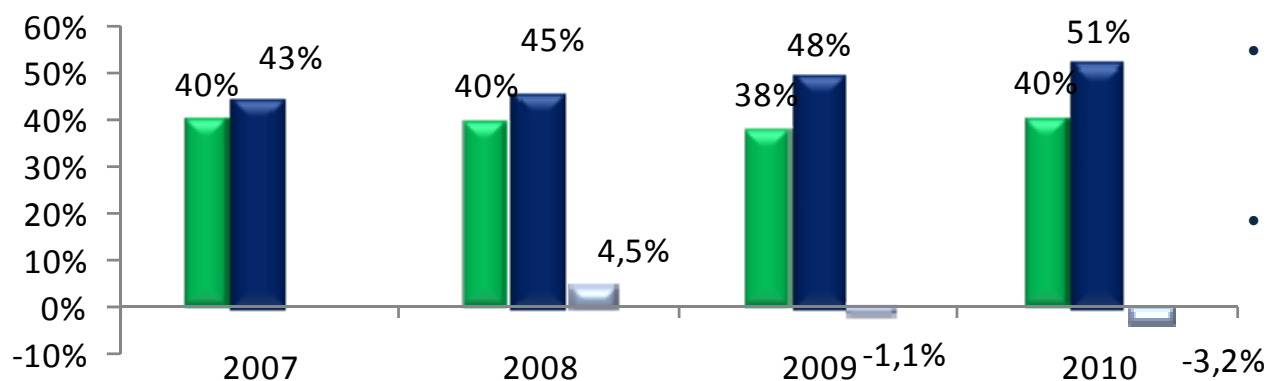
- Η συνολική απασχόληση που δημιουργείται από τον κλάδο βαίνει μειούμενη μετά το 2008
- Οι 63 χιλ. θέσεις εργασίας που δημιουργεί ο κλάδος άμεσα και έμμεσα αναλύονται ως εξής:
  - ✓ 6 χιλ. άτομα στους παρόχους
  - ✓ 14,5 χιλ άτομα σε εμπόρους και προμηθευτές
  - ✓ 22 χιλ. στο δημόσιο (μέσω των φορολογικών εσόδων)
  - ✓ 20,5 χιλ. από πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στο σύνολο της οικονομίας

Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα

50

Ο κλάδος φορολογείται δυσανάλογα (51% της συνεισφοράς του κλάδου στο ΑΕΠ) αλλά η απόδοση στο δημόσιο από την επιπλέον φορολογία είναι αρνητική

- % εσόδων γενικής κυβέρνησης στο ΑΕΠ της χώρας
- % φόρων και ασφαλιστικών εισφορών κλάδου στο ΑΕΠ του κλάδου
- Μεταβολή εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές κλάδου

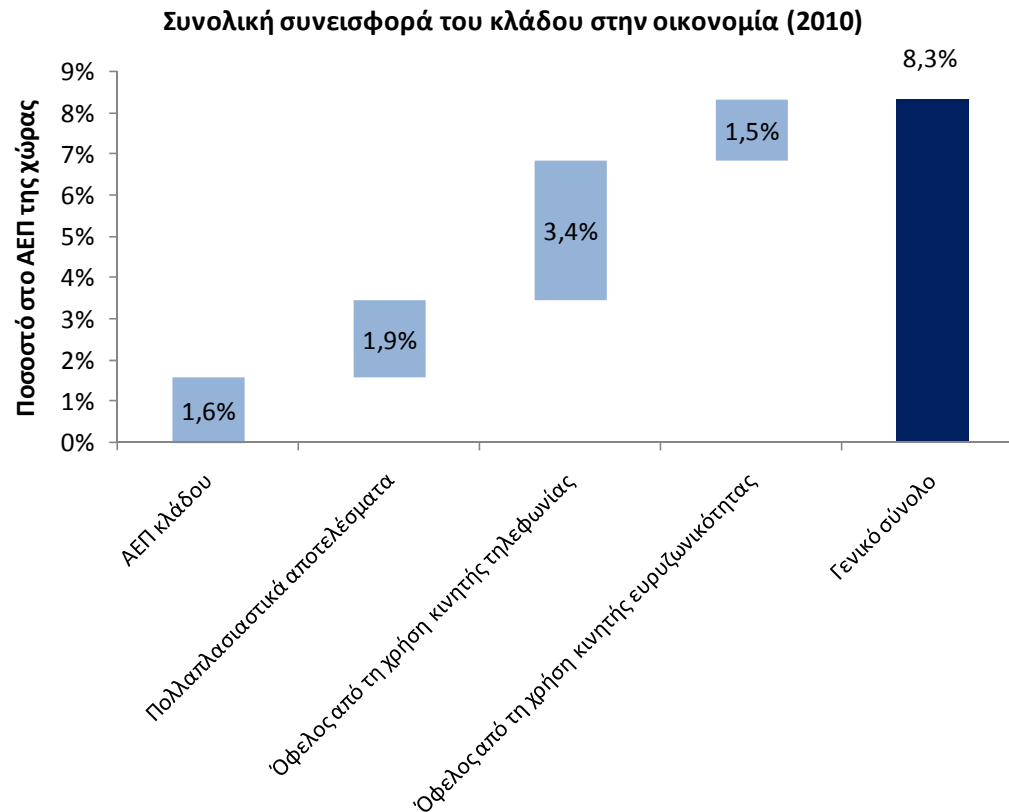
- Οι αυξήσεις στο ειδικό τέλος και στο ΦΠΑ το 2009 και 2010 οδήγησαν σε αύξηση του μεριδίου του δημοσίου σε πάνω από 50% του ΑΕΠ του κλάδου
- Τα δημόσια έσοδα μειώθηκαν το 2009 και το 2010 καθώς ο κλάδος είναι σε βαθιά ύφεση
- Το 2011 εκτιμάται νέα μείωση κατά 6,8%

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, ΔΝΤ

Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία - Συνολική συνεισφορά στο ΑΕΠ

51

Ο κλάδος ενισχύει άμεσα και έμμεσα την ελληνική οικονομία κατά 8,3%

• Με βάση την Παγκόσμια Τράπεζα:

- κάθε 10 ποσοστιαίες μονάδες διεύδυσης της κινητής τηλεφωνίας αυξάνουν το ΑΕΠ κατά 0,6% σε ανεπτυγμένες χώρες
- κάθε 10 ποσοστιαίες μονάδες διεύδυσης των ευρυζωνικών δικτύων (είτε μέσω κινητής είτε μέσω της σταθερής) αυξάνουν το ΑΕΠ κατά 1,21% σε ανεπτυγμένες χώρες.

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Παγκόσμια Τράπεζα

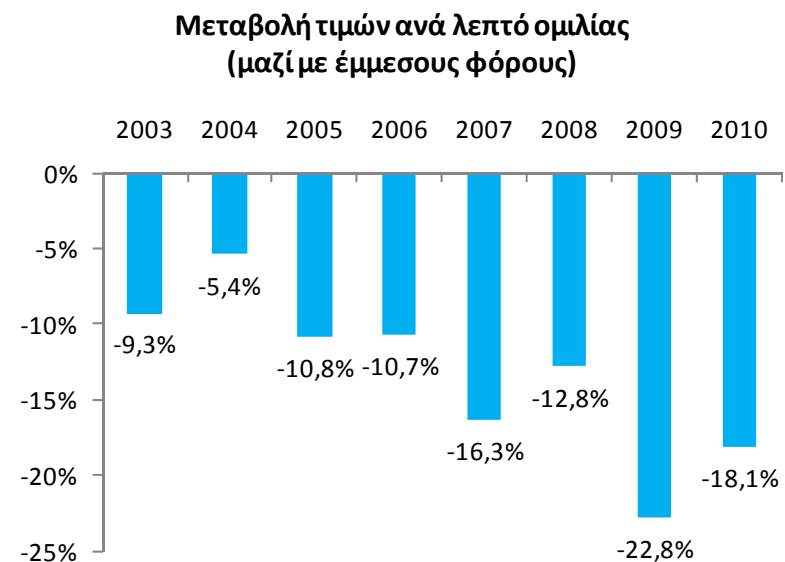
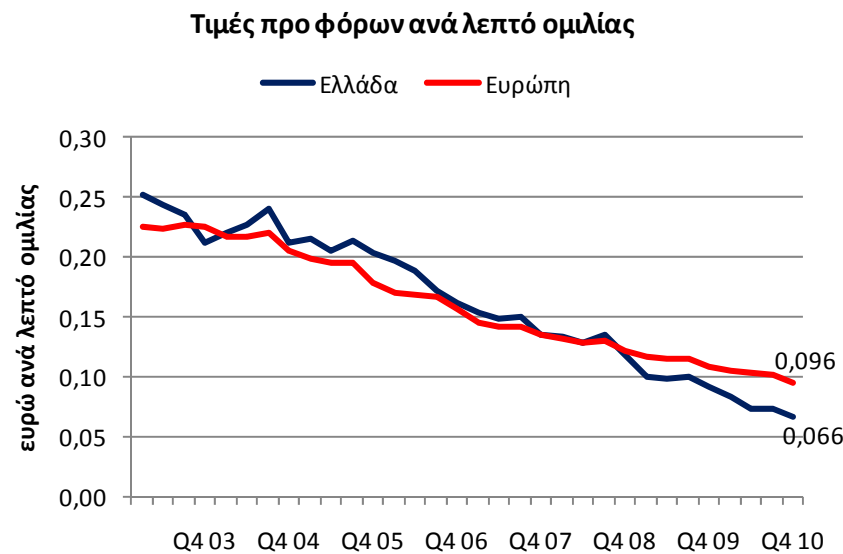
Σημείωση: πολλαπλασιαστής 2,18 με βάση ανάλυση εισροών – εκροών από το συμμετρικό πίνακα της ΕΛΣΤΑΤ για τον κλάδο επικοινωνιών

Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία - Τιμές κινητής τηλεφωνίας

52

Από το πρώτο τρίμηνο του 2003 μέχρι το δ' τρίμηνο του 2010 η μείωση των τιμών ανά λεπτό ομιλίας (προ φόρων) ξεπέρασε το 73%

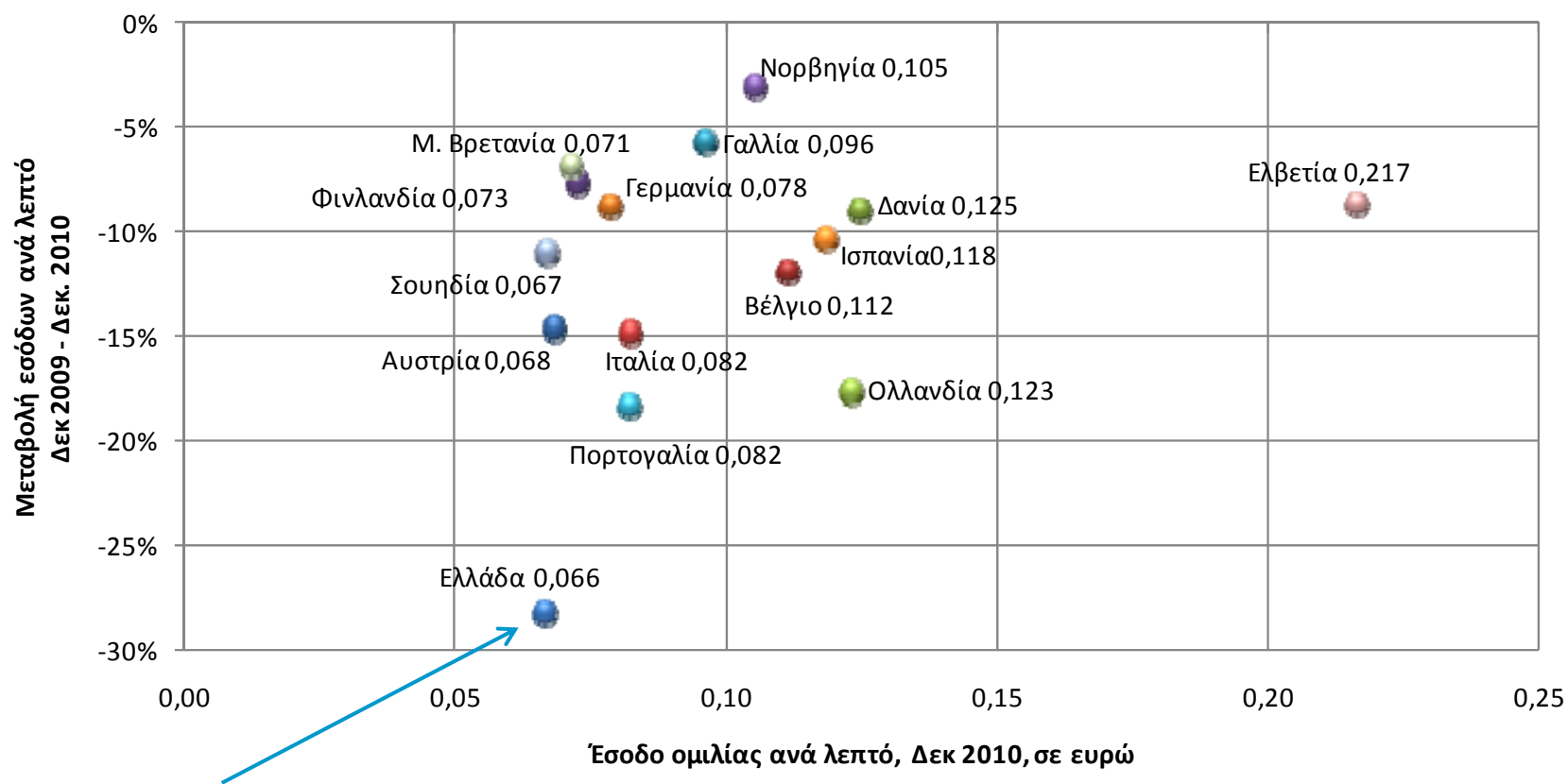
- Οι τιμές ανά λεπτό ομιλίας κινούνται πτωτικά εδώ και πολλά έτη τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα
- Ο κλάδος απορροφά πλήρως τις αυξήσεις των έμμεσων φόρων με αποτέλεσμα οι τιμές που πληρώνει ο καταναλωτής να μειώνονται συνεχώς (-18,1% το 2010)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας Ελλάδος, εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία - Τιμές κινητής τηλεφωνίας

Η Ελλάδα έχει τις χαμηλότερες τιμές προ φόρων (0,066 ευρώ ανά λεπτό ομιλίας) και τη μεγαλύτερη μείωση τιμών (-28,3%) από κάθε χώρα στην Ευρώπη

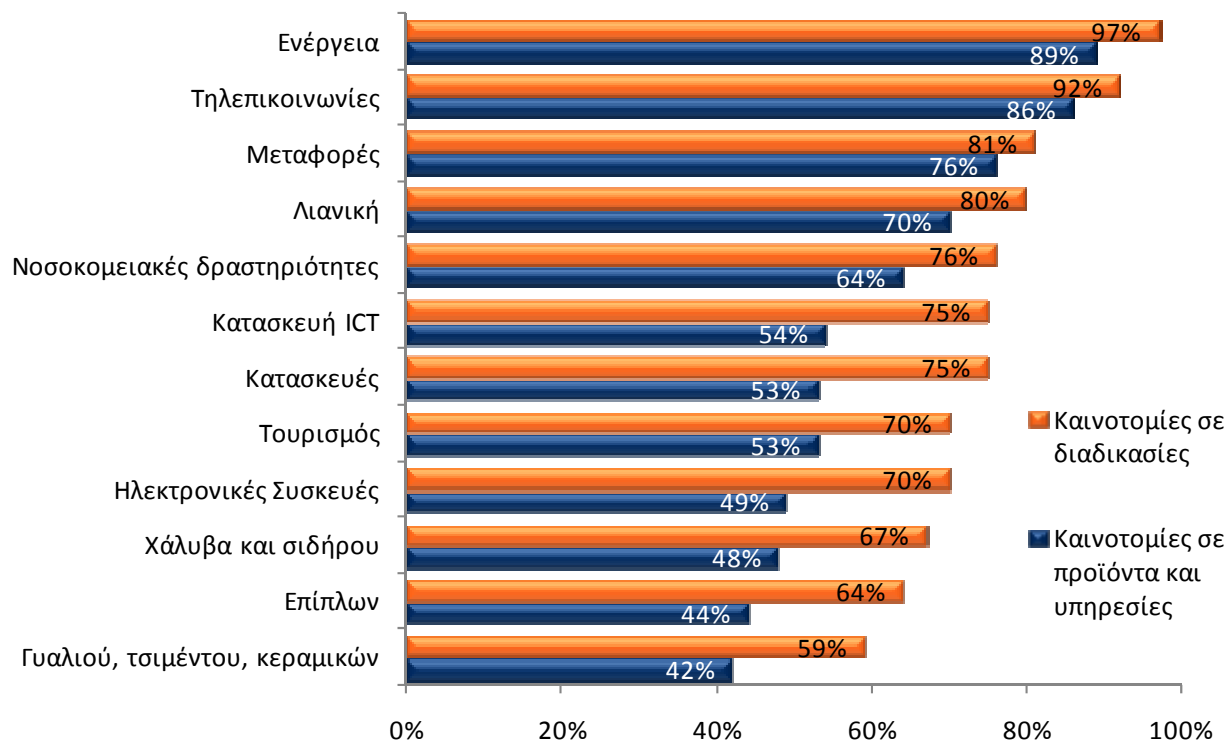
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία - Κινητές επικοινωνίες και καινοτομία

54

Με τη συνδρομή των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής έχει επιτευχθεί το μεγαλύτερο ποσοστό των καινοτομιών σε διαδικασίες, προϊόντα και υπηρεσίες σε σημαντικούς κλάδους της παγκόσμιας οικονομίας

Ποσοστό καινοτομιών ανά κλάδο που επιτεύχθηκαν με τη συνδρομή τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών

- Η Ελλάδα δεν αξιοποιεί στον ίδιο βαθμό τις δυνατότητες καινοτομίας που προσφέρουν οι τηλεπικοινωνίες και η πληροφορική. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι αιτήσεις ευρεσιτεχνίας σε σχέση με τις τηλεπικοινωνίες, ο απόλυτος συνολικός των οποίων από την Ελλάδα για τα έτη 1997 έως 2007, είναι 59 προς το γραφείο των Η.Π.Α. και 17 προς το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό σε σύνολο 93.320 και 105.809 αιτήσεων αντίστοιχα

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- **Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία**
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας συνέβαλαν στη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος στους τομείς της μείωσης της καταναλισκόμενης ενέργειας & της ορθής χρήσης και ανακύκλωσης υλικών

Οφέλη για το περιβάλλον από τις δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας

Αποτροπή εκπομπής CO2 (tn)	47.158
Εξοικονόμηση Ενέργειας (MWh)	40.638
Εγκατεστημένα Φωτοβολταϊκά Συστήματα σε Σ/Β (αριθμός)	210
Ανακύκλωση συσσωρευτών μολύβδου (tn)	664,7
Ανακύκλωση ηλεκτρονικού και ηλεκτρικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) (kg)	242.690
Ανακύκλωση (οικιακών) μπαταριών (kg)	72.972
Τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης κινητών & αξεσουάρ (τμχ)	1.910
Ανακύκλωση χαρτιού (tn)	120,8

- Η εξοικονόμηση της καταναλισκόμενης ενέργειας των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας αντιστοιχεί στη μέση ετήσια κατανάλωση ηλεκτρισμού περίπου 8.236 ελληνικών νοικοκυριών
- Οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας συγκέντρωσαν πάνω από το 10% των οικιακών μπαταριών που προωθήθηκαν προς ανακύκλωση στην Ελλάδα το 2010
- Συνολικά υπολογίζεται ότι προωθήθηκαν προς ανακύκλωση περισσότεροι από 1.170 τόνοι υλικών

Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία – Κοινωνία & Εργαζόμενοι

57

Οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας ανέλαβαν σημαντικές πρωτοβουλίες στήριξης του κοινωνικού συνόλου, ιδιαίτερα των ευπαθών ομάδων, και των εργαζομένων σε αυτές

Κατηγορίες δράσεων Εταιρικής Υπευθυνότητας εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και οφέλη στην κοινωνία και τους εργαζομένους τους	
Κοινωνία	
Δωρεάν κλήσεις έκτακτης ανάγκης (εκατ.)	8,9
Αριθμός σχολείων που χορηγήθηκε τεχνολογικός εξοπλισμός	25
Πρόγραμμα προσφέρω από κοινού και από τις τρεις εταιρείες**	340.910€
Αριθμός Σ/Β που έχει πραγματοποιηθεί μέτρηση και έλεγχος Η/Μ ακτινοβολίας	479
Εργαζόμενοι	
Συμμετοχή γυναικών στην εταιρεία (%)	51%
Ώρες εκπαίδευσης εργαζομένων	251.078

** Αφορά τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν το 2009, ενώ το πρόγραμμα συνεχίστηκε και το 2010

- Λόγω της εκτεταμένης ανησυχίας των Ελλήνων για την εκπομπή Η/Μ ακτινοβολίας από Σ/Β πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις σε 479 από αυτούς, οι περισσότερες σε συνεργασία με πανεπιστήμια ή άλλους φορείς
- Σημαντική δράση από κοινού των τριών εταιρειών κινητής τηλεφωνίας αποτελεί το πρόγραμμα “Προσφέρω” που συγκεντρώνει χορηγίες των συνδρομητών των εταιρειών μέσω γραπτών μηνυμάτων

Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία – Περιβαλλοντικά οφέλη από νέες χρήσεις της κινητής τηλεφωνίας το 2020

58

Υπολογίζεται ότι με την αξιοποίηση 16 νέων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας μπορεί να αποφευχθεί η εκπομπή στο περιβάλλον 6,4 εκατ. τόνων CO₂ και να εξοικονομηθούν 1,4 δις € ετησίως στην Ελλάδα το 2020

- Οι έξυπνες εφαρμογές που υποστηρίζονται από την ασύρματη σύνδεση μεταξύ συσκευών (M2M) αντιπροσωπεύουν το 91% της συνολικής μείωσης των εκπομπών άνθρακα, σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, ενώ το υπόλοιπο 9% μπορεί να επιτευχθεί μέσω της “εξ’ αποστάσεως υλοποίησης”
- Το έξυπνο δίκτυο ενέργειας που παρουσιάζει τα περισσότερα περιβαλλοντικά οφέλη περιλαμβάνει, με τη συμβολή νέων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, από τη συνεχή παρακολούθηση της λειτουργίας των δικτύων διανομής Η.Ε. & την παρακολούθηση της ζήτησης Η.Ε., μέχρι τη δυνατότητα επιλογής του οικιακού καταναλωτή να καταναλώσει πράσινη ενέργεια

Εφαρμογή	Δυνητική μείωση εκπομπών άνθρακα το 2020 (Mt CO ₂ e)	Μείωση δαπανών για ενέργεια (δισ. Ευρώ)	Σύνολο απαιτούμενων συνδέσεων για την επίτευξη αυτών των μειώσεων
Εξ' αποστάσεως υλοποίησηση	0,6	0,21	2,1
Έξυπνο δίκτυο ενέργειας	3,9	0,41	3,9
Έξυπνες μεταφορές	0,6	0,21	2,3
Έξυπνες πόλεις	1,3	0,55	5,3
Σύνολο	6,4	1,4	13,6

Πηγή: Carbon Connections: Ο ρόλος της τεχνολογίας της κινητής επικοινωνίας στην αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, Accenture & Vodafone, Απρίλιος 2010

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- **Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β**
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης – Κόστος νομικού πλαισίου

60

Η Ελλάδα είναι εχθρική στις επενδύσεις - Οι ασάφειες και καθυστερήσεις που δημιουργεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δημιουργούν άμεσο κόστος δεκάδων εκ. ευρώ στον κλάδο και αναστολή ή ακύρωση επενδύσεων

- Ο κλάδος επιβαρύνθηκε για το 2010 κατά 18.996.000 € μόνο λόγω αποζηλώσεων και επανατοποθετήσεων σταθμών βάσης
- Ο κλάδος και το δημόσιο δαπάνησαν πληθώρα ανθρωπομηνών για παραστάσεις σε δίκες καθυστερώντας την εξέλιξη των επενδύσεων και υπερφορτώνοντας τα ήδη κορεσμένα από υποθέσεις δικαστήρια.
- Για το 2010 ο αριθμός των παραστάσεων σε δικαστήρια ξεπέρασε τις 1.200, η πλειονότητα των οποίων οφειλόταν σε ασάφειες και εγγενή προβλήματα της νομοθεσίας και της δημόσιας διοίκησης από τον Ν 3431 (2006) και προηγούμενες ρυθμίσεις.
- Παρά την επίτευξη ΚΥΑ στο θέμα των αδειοδοτήσεων, αυτές είτε καθυστερούν είτε δεν υλοποιούνται. Οι πολεοδομίες και οι περιφέρειες δεν διεκπεραιώνουν τις διαδικασίες αδειοδότησης με αποτέλεσμα να έχει σταματήσει η υλοποίηση επενδύσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα

	2009	2010
Δίκες	~900	~1200
Πρόστιμα (€)	3.061.000	5.307.000
Αποξήλωση κεραιών	310	351
Κόστος απεγκατάστασης κεραιών (€)	1.075.911	1.306.511
Μέσος χρόνος αδειοδότησης κεραιών (μήνες)	>30 μήνες	>30 μήνες

Πηγή: Στοιχεία εταιρειών

Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης – Χρόνος και προϋποθέσεις αδειοδοτήσεων

61

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες η Ελλάδα διατηρεί τον μικρότερο αριθμό αδειοδοτημένων κεραιών, τους μεγαλύτερους χρόνους καθυστερήσεων και τον μεγαλύτερο αριθμό εμπλεκόμενων αρχών

Χώρα	Προϋποθέσεις	Χρονοδιάγραμμα
Αυστρία	Διάφορες	Συνήθως 6 μήνες
Βέλγιο	Διάφορες	Συνήθως 6 μήνες
Βουλγαρία	Υπουργείο Υγείας, RF μετρήσεις	Δεν προβλέπεται
Γαλλία	Πολεοδομική Άδεια >12μ	Συνήθως 1-6 μήνες
Γερμανία	Πολεοδομική Άδεια >10μ	Συνήθως 6 μήνες
Δανία	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 3-6 μήνες
Ελλάδα	Άδειες και γνωμοδοτήσεις σε (εώς) 7 διαφορετικές Αρχές	Συνήθως >30 μήνες
Ηνωμένο Βασίλειο	<15μ επιτρεπόμενο ύψος	Νομικά 8 εβδομάδες
Ιρλανδία	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 2-3 μήνες
Ισπανία	Πολεοδομική Άδεια κ Άδεια Υπουργείου	Νομικά 6 μήνες Συνήθως 18 μήνες
Ιταλία	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 3 μήνες
Κύπρος	Εξουσιοδότηση από διάφορες αρχές	Νομικά 2 μήνες, Συνήθως 12 μήνες
Λιθουανία	Πολεοδομική Άδεια και Μελέτη Ακτινοβολίας	Νομικά 6 μήνες Συνήθως 18 μήνες
Μάλτα	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 4-6 μήνες
Ολλανδία	Πολεοδομική Άδεια >6μ	Συνήθως 3-5 μήνες ή 9-15 μήνες
Ουγγαρία	Πολεοδομική Άδεια >6μ	Συνήθως 6 μήνες
Πολωνία	Πολεοδομική Άδεια και Μελέτη Ακτινοβολίας	Συνήθως 18-24 μήνες
Πορτογαλία	Πολεοδομική Άδεια	Νομικά 1 μήνα
Ρουμανία	Πολεοδομική Άδεια και Μελέτη Ακτινοβολίας	Συνήθως 5 μήνες
Σλοβακία	Πολεοδομική Άδεια κ Άδεια Υπουργείου	Συνήθως 3-12 μήνες
Σλοβενία	Πολεοδομική Άδεια <10μ κ Άδεια Υπουργείου	Συνήθως 6 μήνες
Σουηδία	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 3 μήνες
Τσεχία	Πολεοδομική Άδεια	Συνήθως 2 μήνες
Φινλανδία	Πολεοδομική Άδεια και Ανάλυση Επιπτώσεων	Συνήθως 6 μήνες

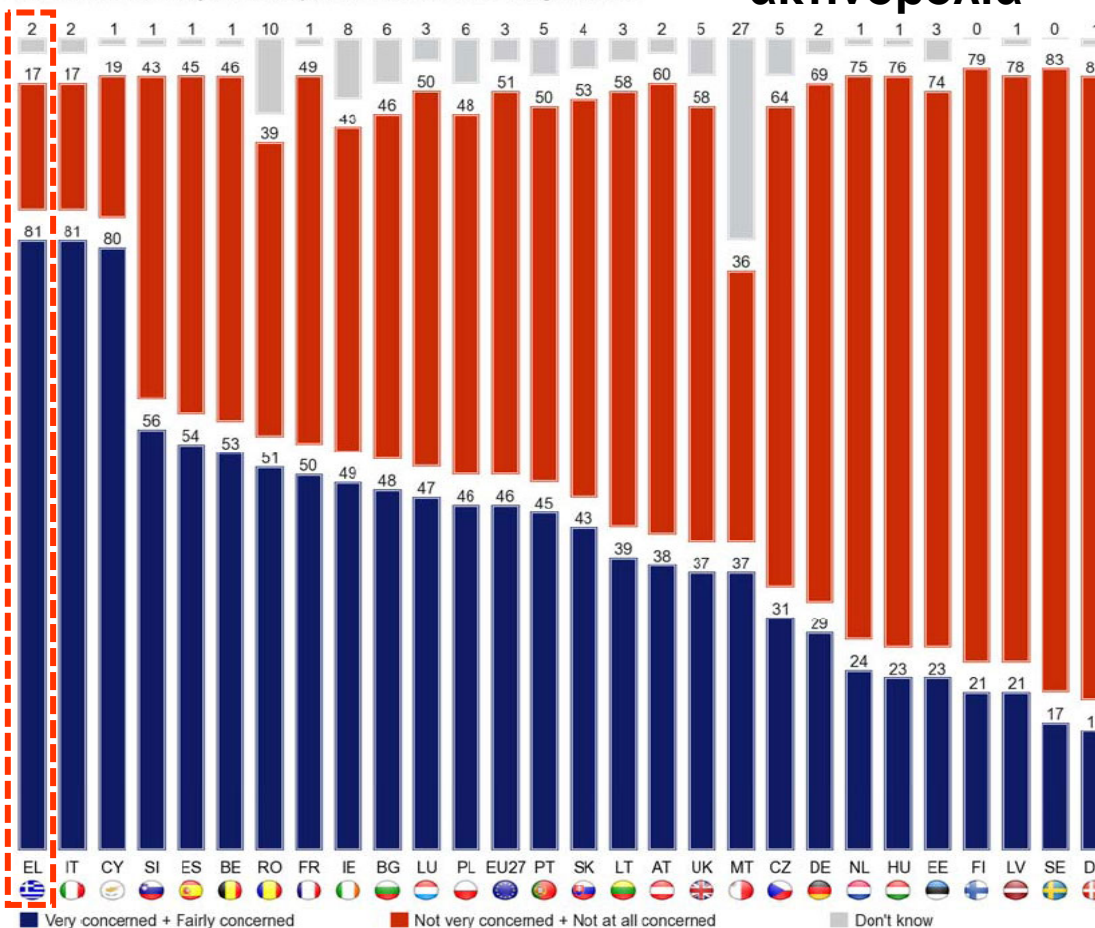
Πηγή: GSMA 2010

Θεσμικό - Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης - Η κοινή γνώμη για τους σταθμούς βάσης

Οι Έλληνες είναι οι πλέον ανήσυχοι Ευρωπαίοι (μαζί με τους Ιταλούς και τους Κύπριους) σε θέματα υγείας που προκαλούνται από την ΗΜ

ακτινοβολία

QC3. How concerned are you about the potential health risks of electromagnetic fields?

- Σε ερώτηση πόσο ανησυχείτε για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στην υγεία από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, το 81% των Ελλήνων και το 80% των Κυπρίων, εμφανίζονται πως ανησυχούν πολύ ή αρκετά

Πηγή: Eurobarometer, Electromagnetic fields report, July 2010

Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης - Η κοινή γνώμη για τους σταθμούς βάσης

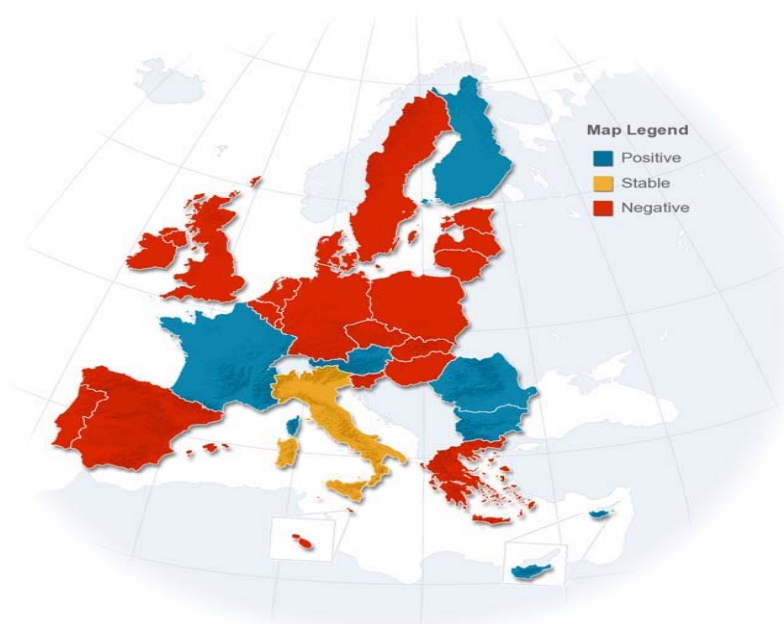
63

Οι Έλληνες παρουσιάζονται λιγότερο ανήσυχοι από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σχετικά με τις επιπτώσεις στην υγεία που προκαλούνται από τους σταθμούς βάσης

- Ο βαθμός ανησυχίας για επιπτώσεις υγείας από σταθμούς βάσης στην Ελλάδα βρίσκεται το 2010 11% κάτω από το μέσο Ευρωπαϊκό όρο. Μάλιστα είναι μειωμένος σε σχέση με το 2006 κατά **43%**
- Ο βαθμός ανησυχίας για επιπτώσεις υγείας από κινητά τηλέφωνα βρίσκεται 13% κάτω από το μέσο Ευρωπαϊκό όρο με πτώση **50%** από το 2006.
- Η κοινή γνώμη επιδεικνύει μια έντονη μεταστροφή στα θέματα ΗΜ ακτινοβολίας από την κινητή τηλεφωνία γεγονός
- Παρά το γεγονός ότι η στάση του Έλληνα πολίτη ως προς τις κινητές επικοινωνίες δείχνει να έχει αλλάξει, οι οργανωμένες προσπάθειες αποζηλώσεων συνεχίζονται, ιδιαίτερα λόγω της έλλειψης κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που να προστατεύει τις επενδύσεις των εταιρειών. Το αποτέλεσμα είναι οι αυξημένες αποζηλώσεις κεραιών και η αύξηση των εξόδων σε δικαστικές διαμάχες.

BG	49%	+10
AT	56%	+7
FR	73%	+4
CY	77%	+3
RO	45%	+3
FI	46%	+1
IT	52%	=
BE	63%	-1
LT	60%	-1
IE	60%	-2
NL	71%	-3
HU	42%	-4
LV	51%	-5
DE	72%	-6
EU27	59%	-7
SI	43%	-8
EE	62%	-8
UK	55%	-8
DK	48%	-9
PL	48%	-9
ES	67%	-9
MT	36%	-9
LU	62%	-15
PT	37%	-18
CZ	45%	-22
SK	39%	-22
GR	57%	-26
EL	48%	-43

Question: QC2. As far as you are aware, which of the following are sources of electromagnetic fields?
Answers: Mobile communication masts

EB73.3, 03-04/2010 - EB66.2, 10-11/2006

Πηγή: Eurobarometer, Electromagnetic fields report, July 2010

Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης - Εναρμονισμένη Πολιτική Η/Μ Συχνοτήτων GSMA (12/ 2010)

64

Προτάσεις για κυβερνήσεις:

- Όρια που βασίζονται σε συχνές/συνεχείς μετρήσεις και συνεπής πολιτική αδειοδοτήσεων
- Αποφυγή πολιτικών που εγείρουν αναίτια καχυποψία
- **Αποδοχή όρων WHO** (World Health Organization)/ITU (International Telecommunications Union)
- **Διαχωρισμός Τοπικών και Εθνικών αρμοδιοτήτων** και Εθνική πολιτική για:
  - Προσδιορισμό Αρχής Αδειοδοτήσεων και διαφάνεια στις προϋποθέσεις
  - Προσδιορισμό χρόνου απόκρισης της Αρχής
  - Διαφάνεια στον τομέα των αποφάσεων – αποφυγή θολών διαδικασιών
- Προτείνεται:
  - η εξαίρεση αδειοδοτήσεων ή η σημαντική επίσπευση διαδικασιών για μικρές κεραιές και τυποποιημένα προϊόντα
  - άδειες συλλειτουργίας όπου είναι τεχνικά και οικονομικά πρόσφορο
- **Λειτουργική συμμόρφωση** παρόχων τόσο για συσκευές όσο και για σταθμούς βάσης:
  - Αυτό-αξιολόγηση από τους παρόχους και συνεχείς μετρήσεις
  - Διεθνής έλεγχος εγκατεστημένου εξοπλισμού
  - Δυνατότητα ελέγχου από Τρίτη αρχή
- **Επικοινωνία** για τα αποτελέσματα έκθεσης από αξιόπιστα εργαστήρια και φορείς υγείας

Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης σταθμών βάσης - Εναρμονισμένη Πολιτική Η/Μ Συχνοτήτων GSMA (12/ 2010)

65

Προτάσεις για παρόχους:

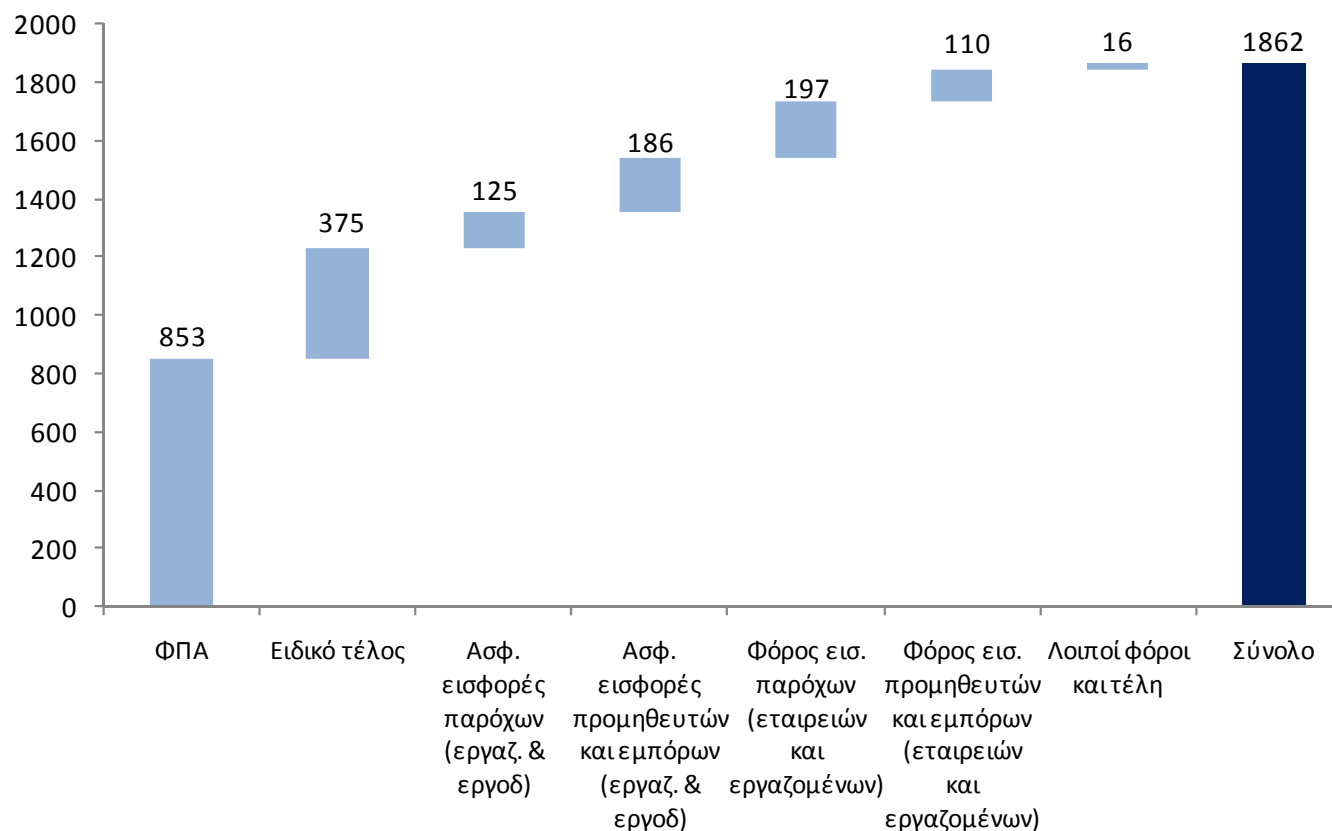
- Αυτό-αξιολόγηση και αποδοχή εξωτερικών παραγόντων μετρήσεων και συμμόρφωσης
- Βελτίωση διαβούλευσης και πρακτικές αδειοδοτήσεων
- Συμμετοχή στην κρατική **επικοινωνία** για τους κινδύνους της Η/Μ ακτινοβολίας

- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- **Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο**
- Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Ανάλυση δημόσιων εσόδων

67

Το σύνολο των δημόσιων εσόδων από τον κλάδο το 2010 ανήλθε σε 1.862 εκ. ευρώ ενώ το 2011 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.734 εκ.

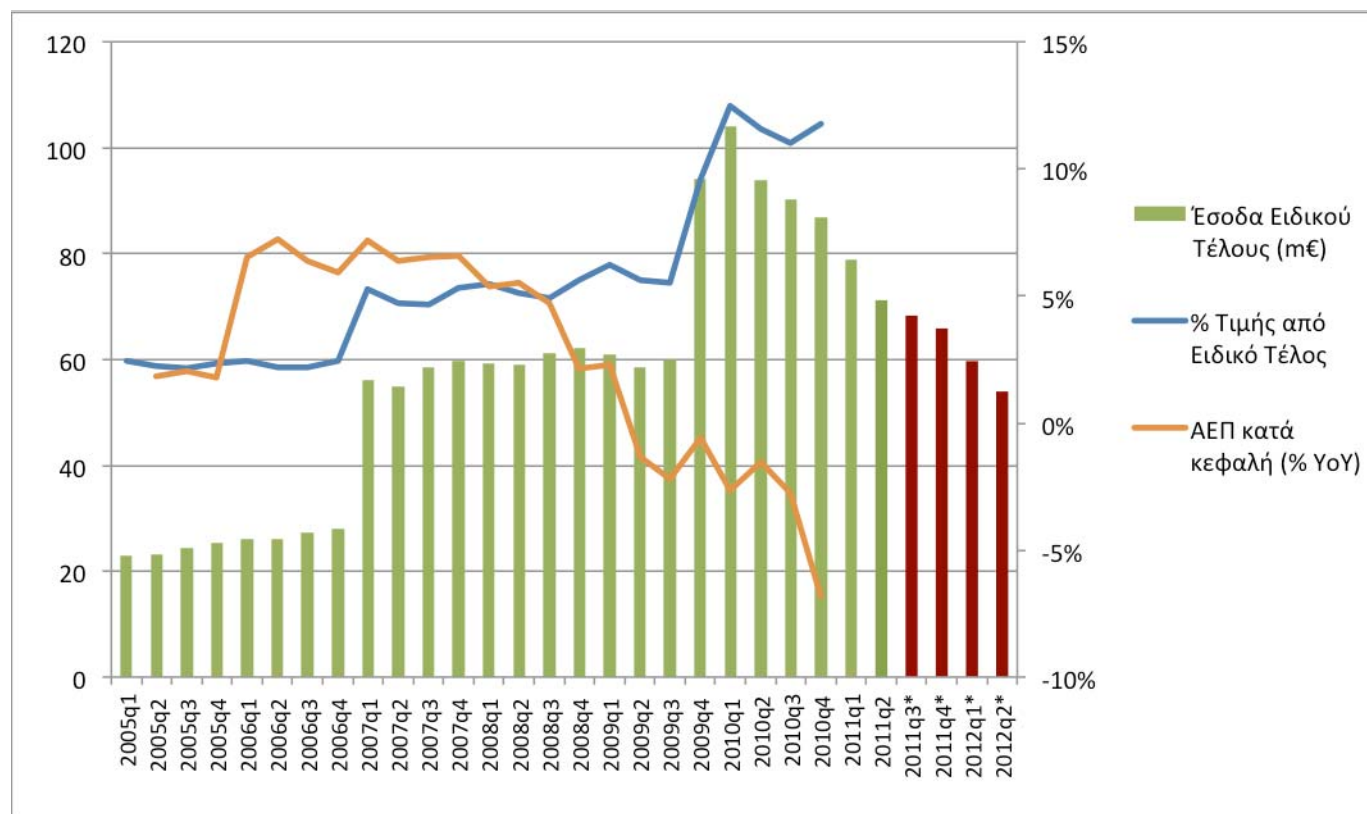
Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Τράπεζα της Ελλάδος

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Οι μεταβολές του ειδικού τέλους, δημόσια έσοδα και ύφεση

68

Η επίδραση της αύξησης του ΕΤ (Ειδικό Τέλος) και της οικονομικής κρίσης μειώνει τα δημόσια έσοδα και τη χρήση κινητής τηλεφωνίας

- Η τελευταία αύξηση του Ειδικού Τέλους (ΕΤ) το 2009 σε υφεσιακό περιβάλλον οδήγησε σε προσωρινή αύξηση των δημοσίων εσόδων που τείνει να εξαλειφθεί λόγω της ύφεσης.
- Η προσθήκη των καρτοκινητών στο ΕΤ (2009) και οι συνεχείς αυξήσεις ΦΠΑ ενέτειναν το φαινόμενο μείωσης των δημοσίων εσόδων σε μια φθίνουσα αγορά.
- Οι προβλέψεις δείχνουν ότι το Α' τρίμηνο 2012 τα έσοδα του δημοσίου θα είναι μικρότερα από την προ ΕΤ (2009) εποχή.
- Ο ΦΠΑ επιβάλλεται πάνω και στο ΕΤ, με αποτέλεσμα το τελικό ποσοστό του ΦΠΑ στα έσοδα του κλάδου να κυμαίνεται από 25,8% έως 27,6%

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος

Το οικονομετρικό μοντέλο επικαιροποιήθηκε μέχρι το Δ' τρίμηνο του 2010 λαμβάνοντας υπόψη μεγάλες αλλαγές που επηρεάζουν τις ελαστικότητες όπως το μνημόνιο και η ταυτοποίηση

- Για τον ακριβή υπολογισμό της επίδρασης της φορολογίας στον κλάδο κινητών τηλεπικοινωνιών χρησιμοποιήθηκε οικονομετρικό μοντέλο. Με τα αποτελέσματα του μοντέλου υπολογίστηκαν οι επιπτώσεις αλλά και οι **βέλτιστοι – για τον κλάδο και τα δημόσια έσοδα – φορολογικοί συντελεστές**
- Αλλαγές που λαμβάνονται υπόψη:
  - ✓ το Μνημόνιο ΕΕ&ΔΝΤ επηρεάζει την οικονομική ευρωστία των συνδρομητών
  - ✓ Η ταυτοποίηση περιόρισε τον αριθμό των προπληρωμένων καρτών
- Τα αποτελέσματα δείχνουν μια μικρή αύξηση της ελαστικότητας εισοδήματος (~3.8%) και της ελαστικότητας τιμών (~4.5%)
- Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής είναι δημοσιευμένα και στο Telecommunications Policy Journal, July 2011 αναγνωρίζοντας την αξιοπιστία τους

Minutes_of_Use	Προηγούμενη μελέτη (Α' 2005 – Α' 2010)	(4) Τρέχουσα μελέτη (Α' 2005 – Δ' 2010)
Log(GDPC)	1.213** [0.569]	1.259*** [0.209]
Log(Price)	-1.645***[0.276]	-1.714***[0.265]
Constant	-1.021 [4.904]	-1.155 [1.969]
IMF/EU Memorandum	NO	YES
Pre-paid Identification	NO	YES
Operator Effects	YES	YES
Year Effects	YES	YES
Quarter Effects	YES	YES
Obs.	63	72
R-sq	0.95	0.96
Clusters	3 (21)	3(24)

GLS fixed effects estimation with operator, year and quarter fixed effects.

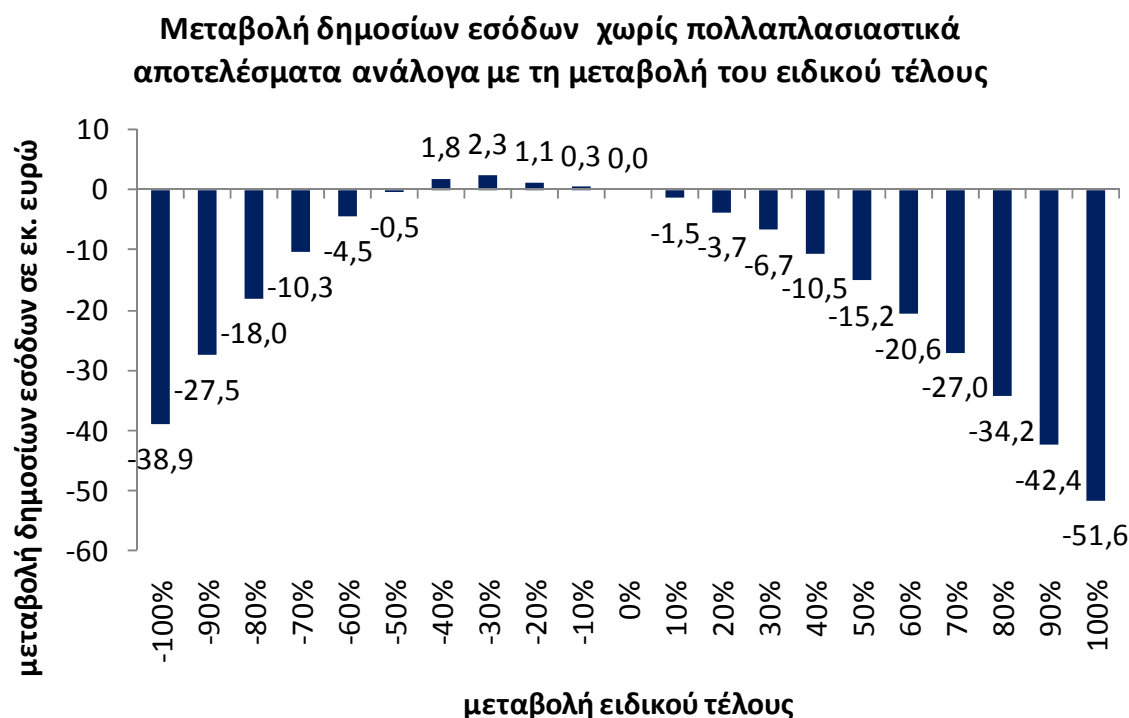
Standard errors reported in brackets.

Asterisks *, **, *** denote statistical significance at 10%, 5% and 1% respectively.

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Ανάλυση ευαισθησίας δημοσίων εσόδων σε αλλαγές στο ειδικό τέλος

70

Τα συνολικά δημόσια έσοδα μεγιστοποιούνται εάν το ειδικό τέλος μειωθεί κατά 30% από το σημερινό του επίπεδο

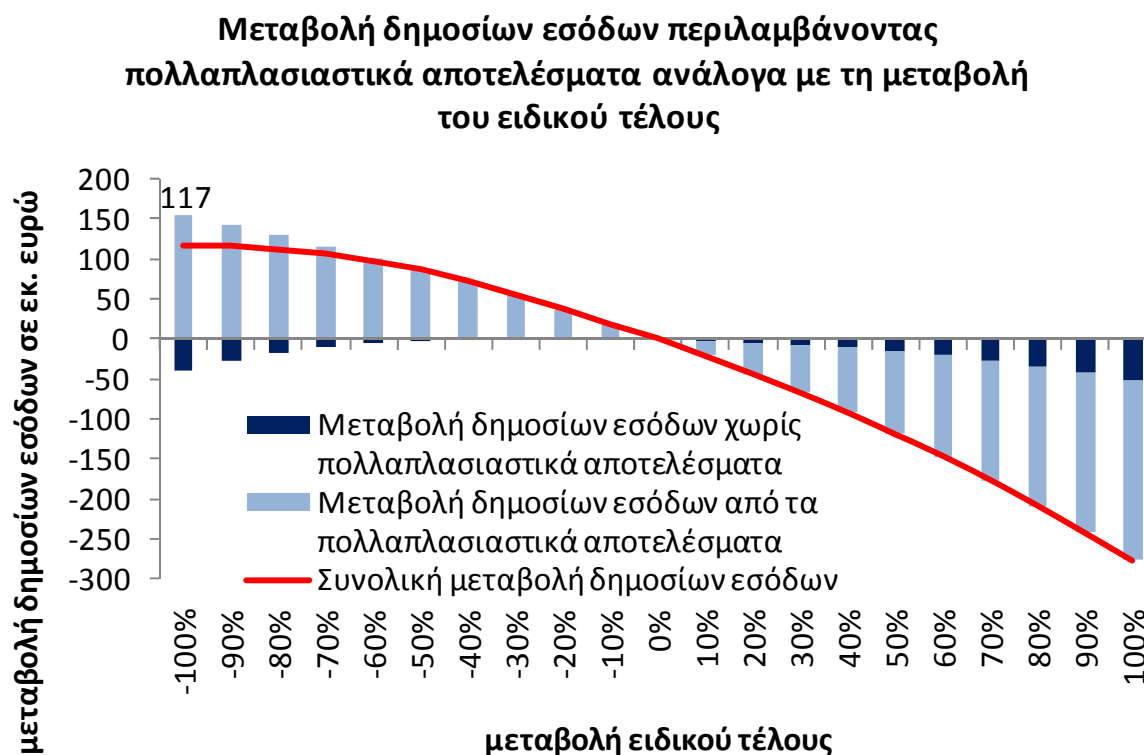
- Σε περίπτωση μείωσης του ειδικού τέλους κατά 30%, η μείωση των εσόδων από το ειδικό τέλος κατά 82 εκ. € αντισταθμίζεται από αυξήσεις δημοσίων εσόδων:
  - ΦΠΑ κατά 19 εκ. €
  - Ασφαλιστικές εισφορές κατά 16 εκ. €
  - Φορολογία εισοδήματος εργαζομένων και εταιρειών και λοιποί φόροι κατά 50 εκ. €

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Προβλέψεις ΔΝΤ

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από αλλαγές στο ειδικό τέλος

71

Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από την ανάπτυξη του κλάδου με χαμηλότερη φορολογία οδηγούν σε αύξηση δημοσίων εσόδων κατά 117 εκ. με κατάργηση του ειδικού τέλους

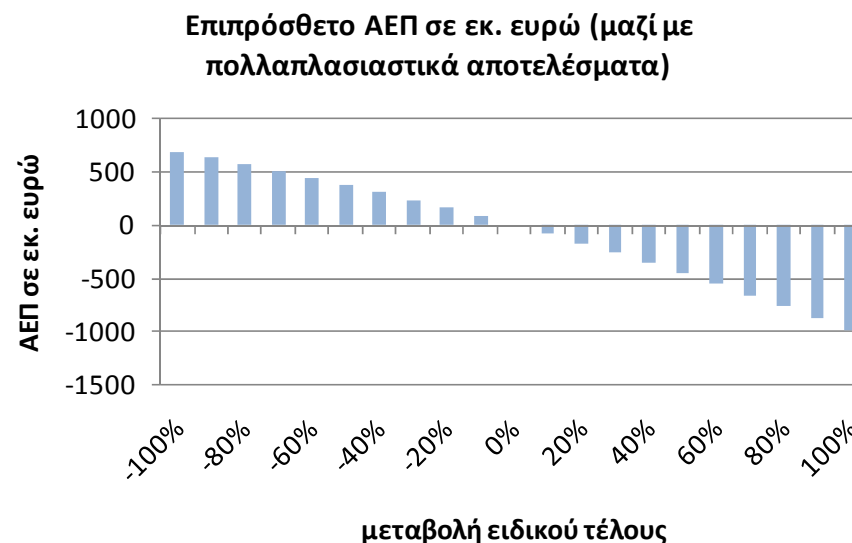
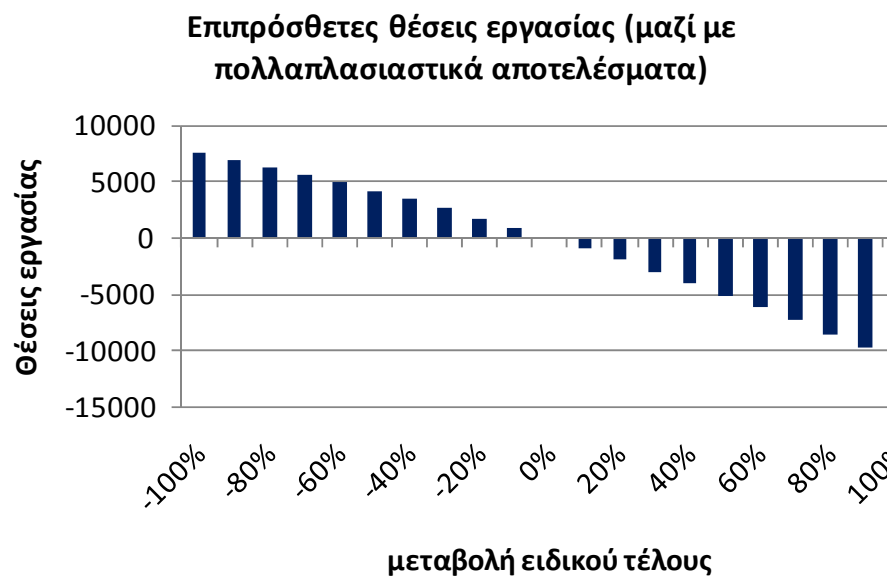

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Προβλέψεις ΔΝΤ

Σημείωση: πολλαπλασιαστής 2,18 με βάση ανάλυση εισροών – εκροών από το συμμετρικό πίνακα της ΕΛΣΤΑΤ για τον κλάδο επικοινωνιών

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από αλλαγές στο ειδικό τέλος

Κατάργηση του ειδικού τέλους θα είχε αποτέλεσμα την αύξηση των θέσεων εργασίας στην οικονομία κατά 7,6 χιλ και του ΑΕΠ κατά 0,3%

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Προβλέψεις ΔΝΤ

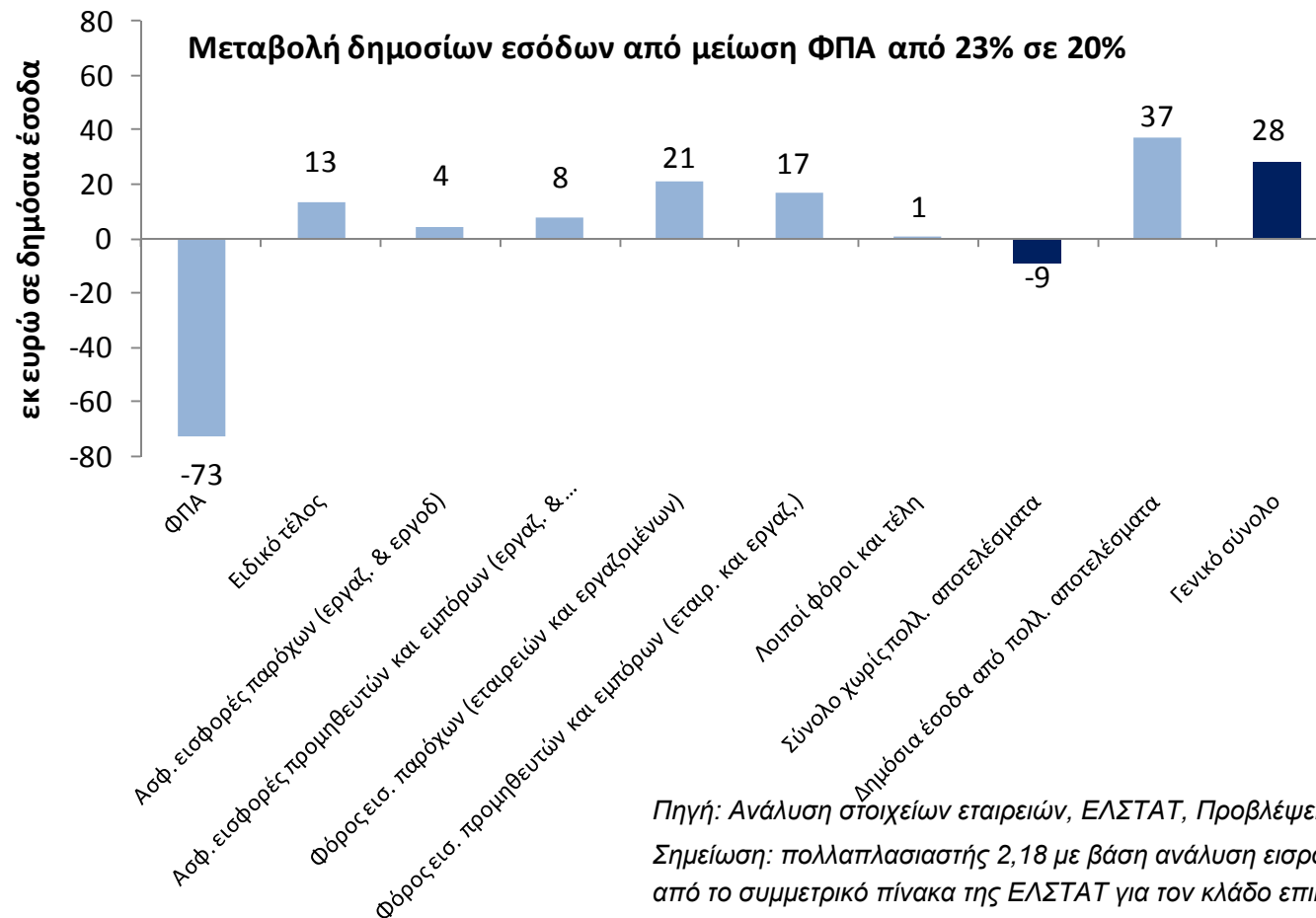
Σημείωση: πολλαπλασιαστής 2,18 με βάση ανάλυση εισροών – εκροών από το συμμετρικό πίνακα της ΕΛΣΤΑΤ για τον κλάδο επικοινωνιών

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Μείωση ΦΠΑ

73

Ενδεχόμενη μείωση του ΦΠΑ από 23% σε 20% θα περιορίσει τα δημόσια έσοδα κατά 9 εκ., ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα το δημόσιο θα κερδίσει 28 εκ.

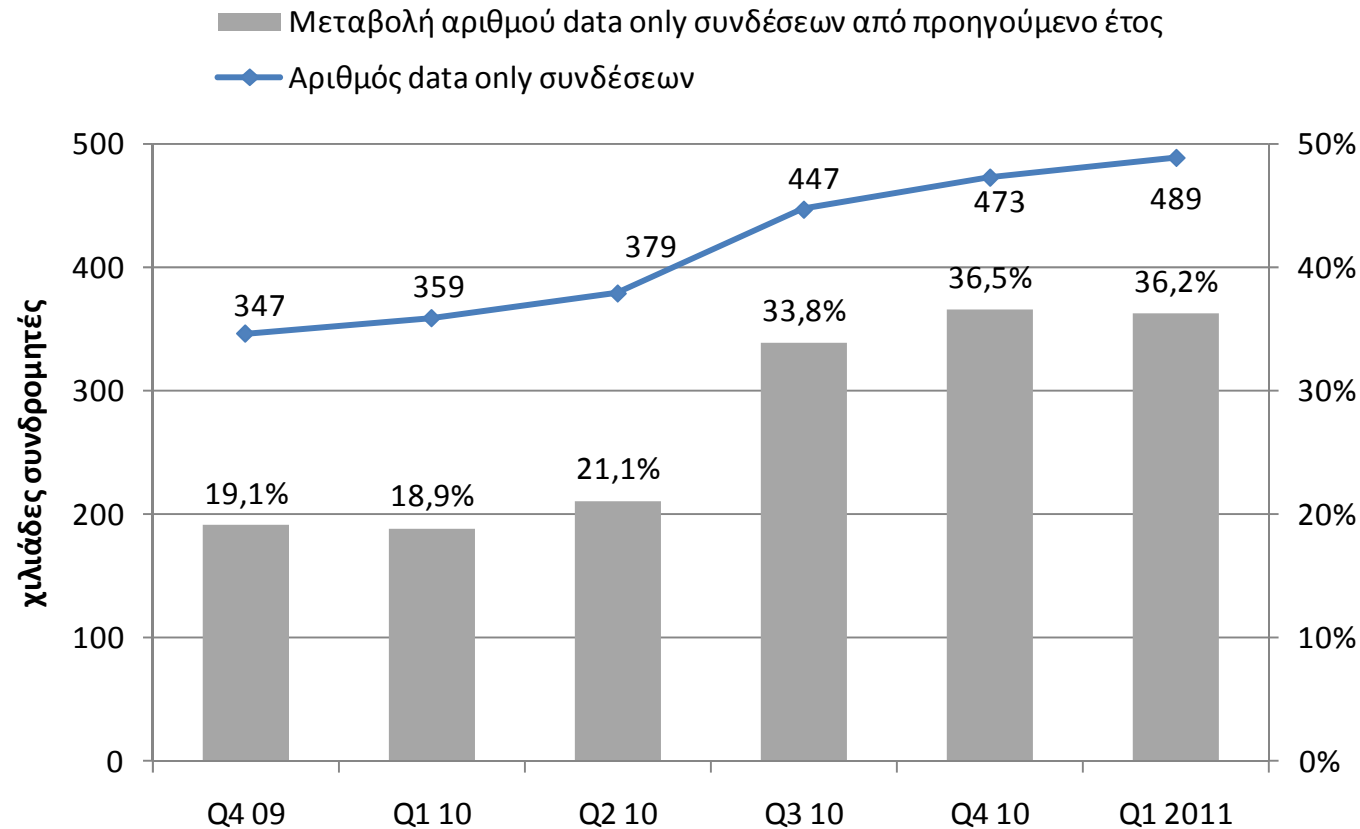
Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Προβλέψεις ΔΝΤ

Σημείωση: πολλαπλασιαστής 2,18 με βάση ανάλυση εισροών – εκροών από το συμμετρικό πίνακα της ΕΛΣΤΑΤ για τον κλάδο επικοινωνιών

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Κατάργηση του ειδικού τέλους στη διεύθυνση data only συνδέσεων

74

Μετά την κατάργηση του τέλους το Μάιο του 2010, τα τρίμηνα που ακολουθούν παρουσιάζουν αύξηση του ρυθμού μεταβολής των συνδέσεων από 18% - 20% σε 33% - 36%.

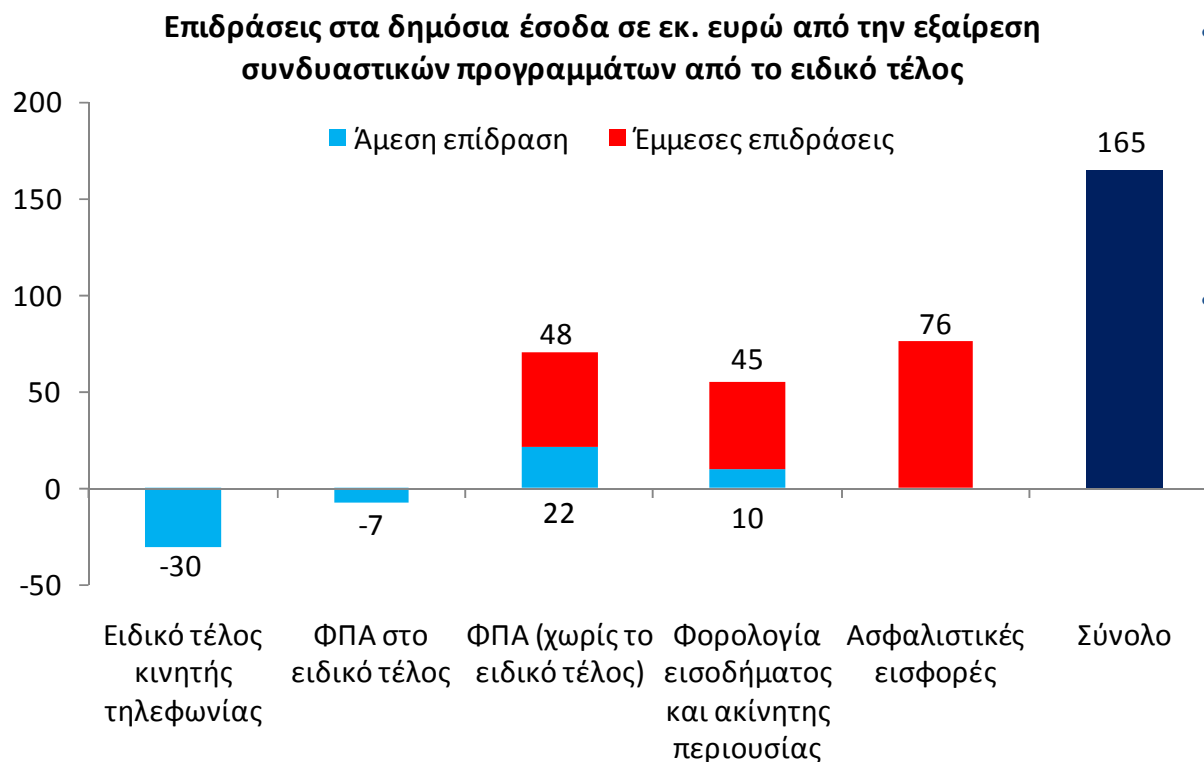

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών

Επίδραση φορολογικής πολιτικής - Εξαίρεση συνδυαστικών πακέτων από το ειδικό τέλος

75

Εξαίρεση από το ειδικό τέλος, των συνδέσεων που προσφέρουν και όγκο δεδομένων ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο τουλάχιστον 50Mb θα ωφελήσει την διείσδυση ευρυζωνικών δικτύων, την ανάπτυξη και τα δημόσια έσοδα κατά 165 εκ. €

- Με βάση την Παγκόσμια Τράπεζα, η συνεισφορά των ευρυζωνικών δικτύων στις ανεπτυγμένες χώρες εκτιμάται σε 1,21% του ΑΕΠ με κάθε 10% αύξηση της διείσδυσης στον πληθυσμό
- Εξαίρεση από το ειδικό τέλος των εν λόγω συνδέσεων θα έχει ως αποτέλεσμα:
  - άμεση επίδραση στα δημόσια έσοδα -5 εκ. €
  - λαμβάνοντας υπόψη και τις επιδράσεις από την αυξημένη διείσδυση ευρυζωνικών δικτύων στο ΑΕΠ, τα δημόσια έσοδα αυξάνονται κατά 165 εκ. €

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, ΕΛΣΤΑΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, Τράπεζα της Ελλάδος

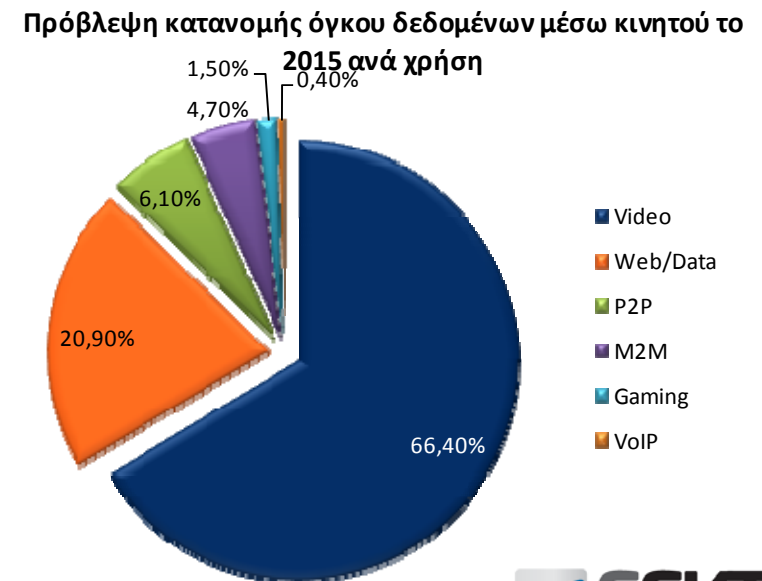
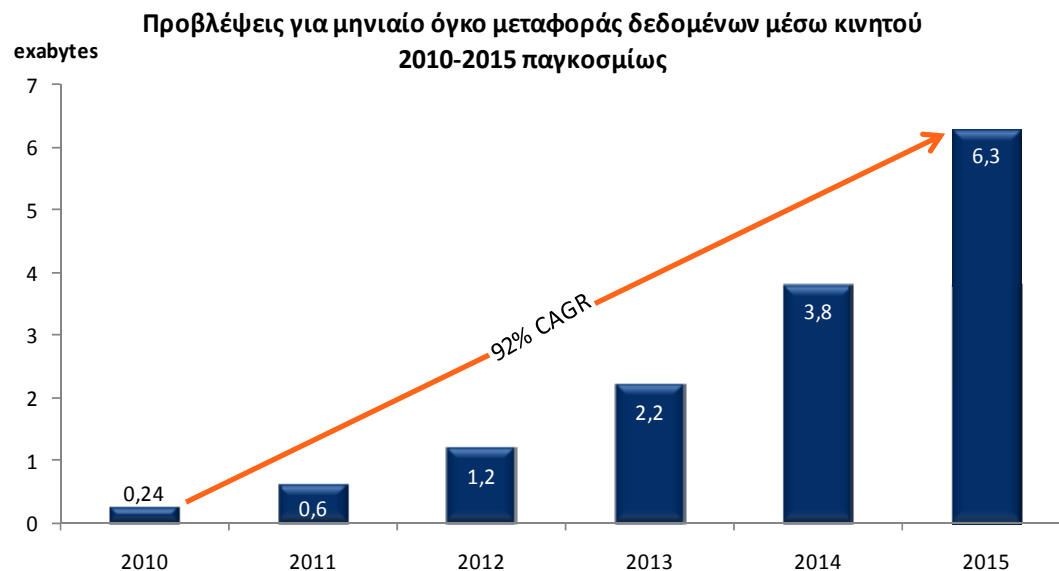
- Επιτελική σύνοψη
- Οικονομικό περιβάλλον
- Αποτελέσματα και δείκτες κλάδου
- Επενδύσεις τηλεπικοινωνιών
- Χρηματοοικονομικό περιβάλλον
- Δεδομένα και νέες υπηρεσίες
- Κινητές επικοινωνίες διεθνώς
- Αποτύπωμα κλάδου στην οικονομία
- Αποτύπωμα κλάδου στην κοινωνία
- Θεσμικό-Κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης Σ/Β
- Επίδραση φορολογικής πολιτικής στον κλάδο
- **Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες**

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Δεδομένα

77

Ο μηνιαίος όγκος μεταφοράς δεδομένων αναμένεται να παρουσιάσει ετήσιο ρυθμό αύξησης 92% τα έτη 2010 έως 2015

- Ο μηνιαίος όγκος μεταφοράς δεδομένων μέσω κινητού αναμένεται να αυξηθεί κατά 26 φορές μεταξύ 2010 και 2015 φτάνοντας τα 6,3 exabytes
- Η χρήση βίντεο αναμένεται να οδηγήσει την παραπάνω άνοδο μηνιαίου όγκου μεταφοράς δεδομένων καθώς μέχρι το 2015 αναμένεται να αποτελεί πάνω από 66% των μεταφερόμενων δεδομένων

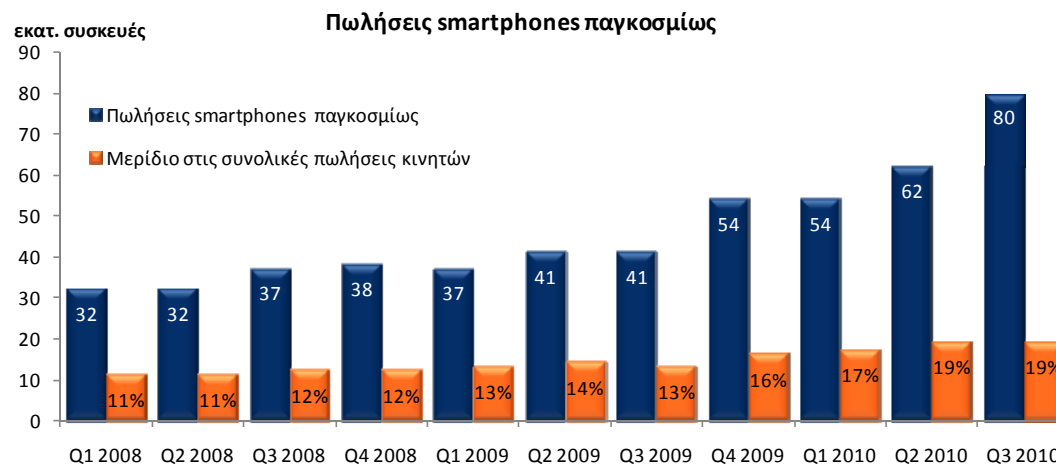
Πηγή: Cisco Visual Networking Index, 2011

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Συσκευές

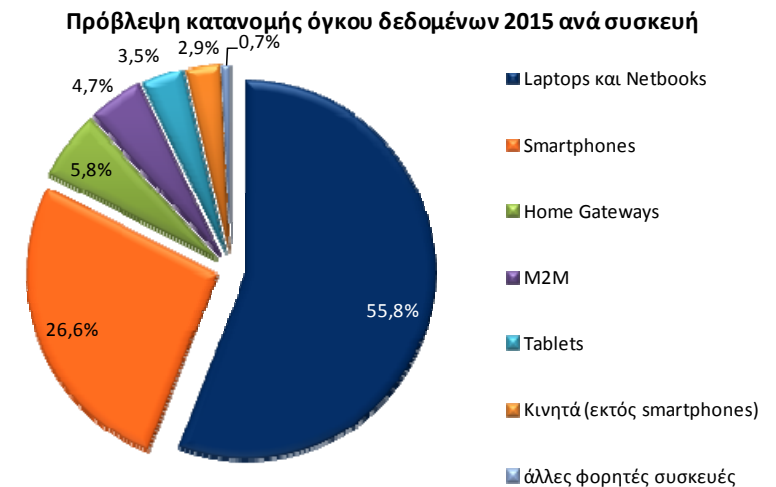
78

Η προβλεπόμενη αύξηση του μηνιαίου όγκου μεταφοράς δεδομένων αναμένεται να οδηγηθεί κυρίως από την αύξηση χρήσης του mobile internet μέσω Laptops, netbooks, smartphones και tablets

- Οι πωλήσεις smartphones παγκοσμίως σημείωσαν σημαντική άνοδο (150%) από το 2008 έως το Q3 2010 και αποτελούν το 19% του συνολικού όγκου πωλήσεων κινητών τηλεφώνων, μερίδιο που αναμένεται να φτάσει το 70% έως το έτος 2012/2013 σύμφωνα με προβλέψεις του Vodafone Group

Πηγή: Gartner 2009, Booz & Company

Πηγή: Cisco Visual Networking Index, 2011

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες – Συσκευές και Δεδομένα

79

Η αύξηση του όγκου δεδομένων αναμένεται να προκύψει περισσότερο λόγω της αύξησης στη χρήση των συσκευών με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο παρά στην αύξηση των χρηστών των συσκευών αυτών

Είδος συσκευής	Ποσοστό αύξησης χρηστών, CAGR 2010-2015	Αύξηση κίνησης δεδομένων μέσω κινητού, CAGR 2010-2015
Smartphone	24%	116%
Φορητή Παιχνιδομηχανή	79%	130%
Tablet	105%	190%
Laptop & netbook	42%	85%
M2M	53%	109%

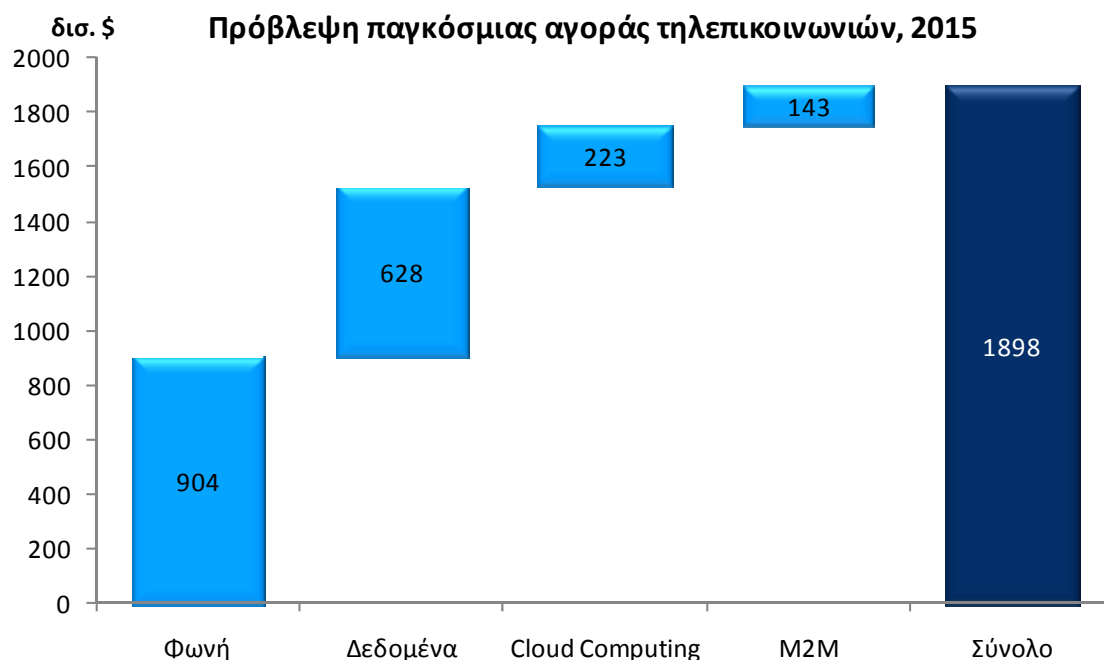
Πηγή: Cisco Visual Networking Index, 2011

- Για τα smartphones προβλέπεται πως η αύξηση κίνησης δεδομένων μέσω κινητού θα είναι πάνω από 4 φορές μεγαλύτερη της αύξησης των χρηστών
- Τα tablets αναμένεται να παρουσιάσουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση χρηστών (105%) και τη μεγαλύτερη αύξηση κίνησης δεδομένων μέσω κινητού

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Κατανομή εσόδων τηλεπικοινωνιών

80

Η παγκόσμια αγορά τηλεπικοινωνιών το 2015 αναμένεται να αποτελείται μόλις κατά 50% από την κύρια δραστηριότητα της σήμερα, τις υπηρεσίες φωνής

- Οι νέες υπηρεσίες cloud computing και M2M αναμένεται να παρουσιάσουν αλματώδη ανάπτυξη, να αποφέρουν 366 δισ.\$ στις εταιρείες τηλεπικοινωνιών μέχρι το 2015 και να κατέχουν μερίδιο περίπου 20%

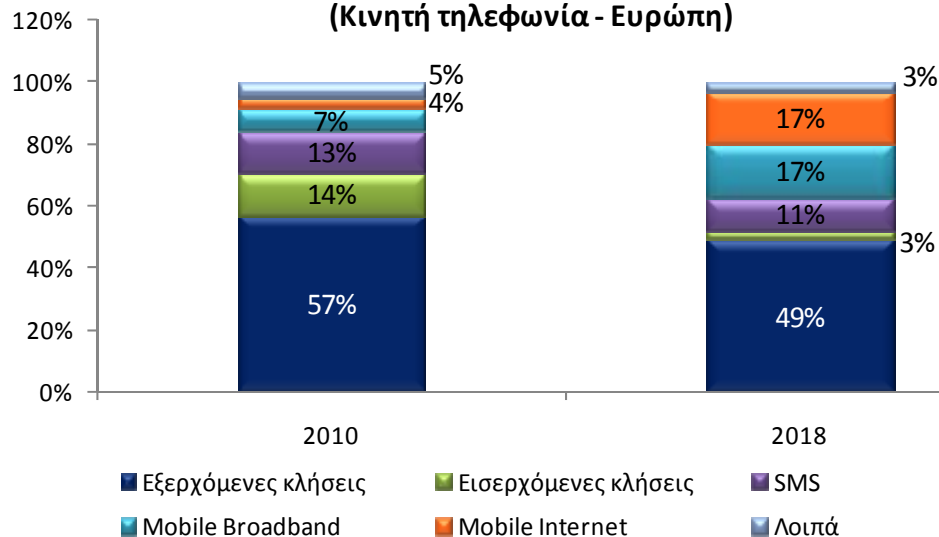
Πηγή: ABI Research 2010, ZTE Corporation 2010, Booz & Company

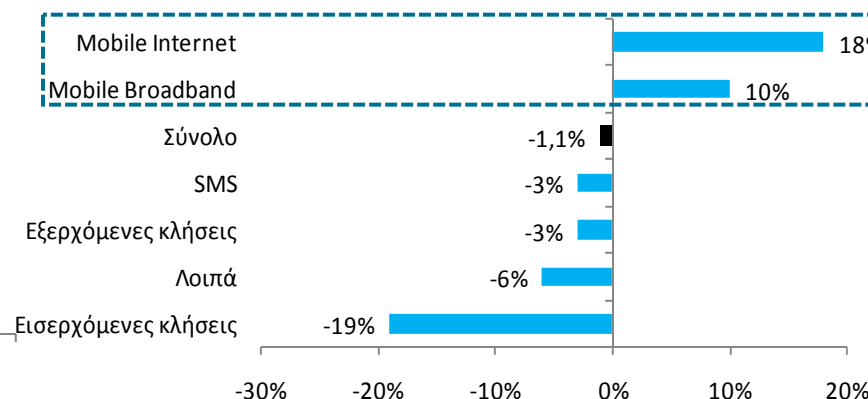
Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Κατανομή εσόδων κινητής τηλεφωνίας

Σύμφωνα με τη New Street Research τα έσοδα από mobile internet και broadband αναμένεται να παρουσιάσουν εντυπωσιακή αύξηση τα επόμενα χρόνια σε αντίθεση με τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, όπως η φωνή και τα SMS

Εκτίμηση μερίδιου κάθε πηγής εσόδων
2010 - 2018
(Κινητή τηλεφωνία - Ευρώπη)

Εκτιμώμενη ετήσια μεταβολή εσόδων από υπηρεσίες
2010 - 2018
(Κινητή Τηλεφωνία - Ευρώπη)

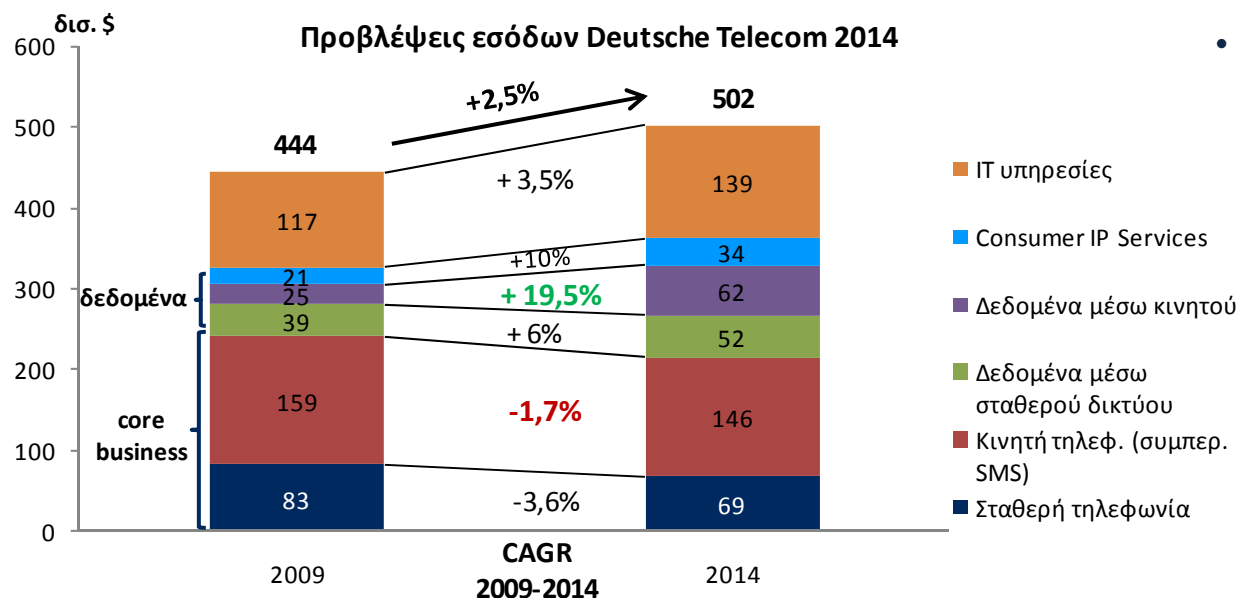

Πηγή: New Street Research, 2011

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Κατανομή εσόδων μεγάλων διεθνών ομίλων

82

Οι μεγάλοι διεθνείς όμιλοι κινητών τηλεπικοινωνιών όπως η Vodafone Group και η Deutsche Telecom προβλέπουν για τα επόμενα χρόνια σημαντική αύξηση εσόδων από δεδομένα και μείωση των αναμενόμενων εσόδων από υπηρεσίες φωνής

- Σε αντίστοιχη μελέτη της Vodafone Group, ως πρώτος στρατηγικός στόχος για τον όμιλο τα επόμενα χρόνια έχουν τεθεί τα δεδομένα, καθώς προβλέπουν σημαντική αύξηση των εσόδων από τη συγκεκριμένη κατηγορία υπηρεσιών, ενώ θα δοθεί βάρος σε υπηρεσίες M2M και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες μέσω κινητού

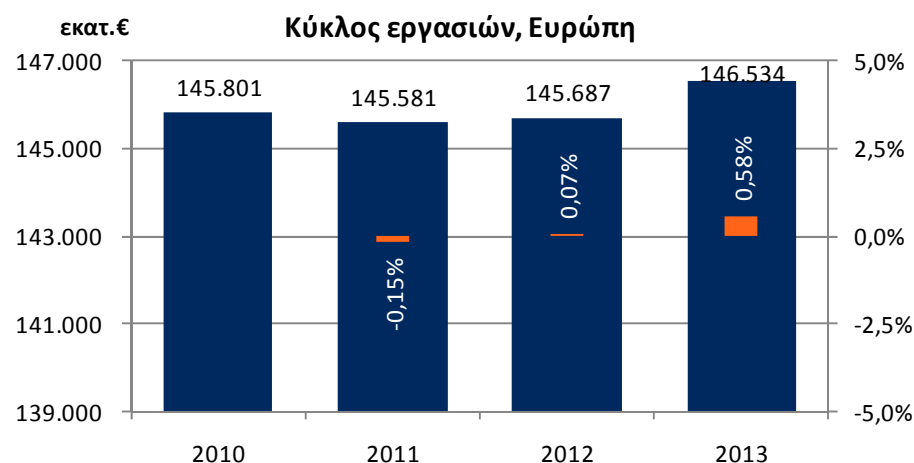
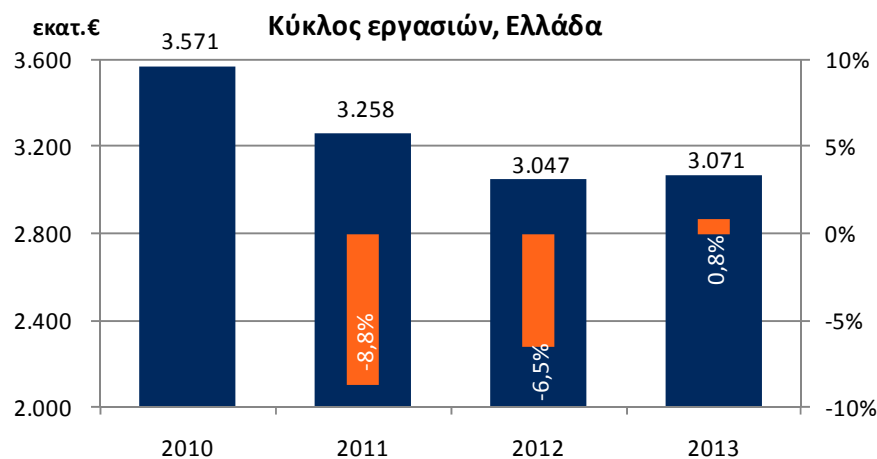
Πηγή: Fix-Transform-Innovate from telco to telco plus, Deutsche Telecom, 2010

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - Κύκλος εργασιών εταιρειών Ελλάδας και Ευρώπης

83

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα αναμένεται να παρουσιάσει σημαντική μείωση τα επόμενα χρόνια

- Αντίθετα στην Ευρώπη ο κλάδος της κινητής τηλεφωνίας προβλέπεται να σταθεροποιηθεί και να παρουσιάσει οριακή άνοδο
- Με βάση τις εκτιμήσεις διεθνών αναλυτών η συνολική εκτιμώμενη μείωση του συνολικού κύκλου εργασιών από το 2010 έως το 2013 αναμένεται να πλησιάσει το 14%. Η εκτίμηση αυτή μπορεί να αποδειχθεί αισιόδοξη

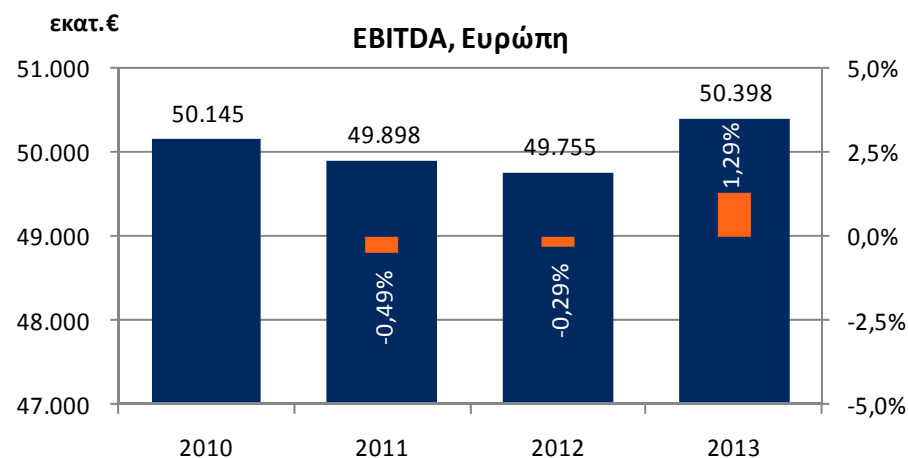
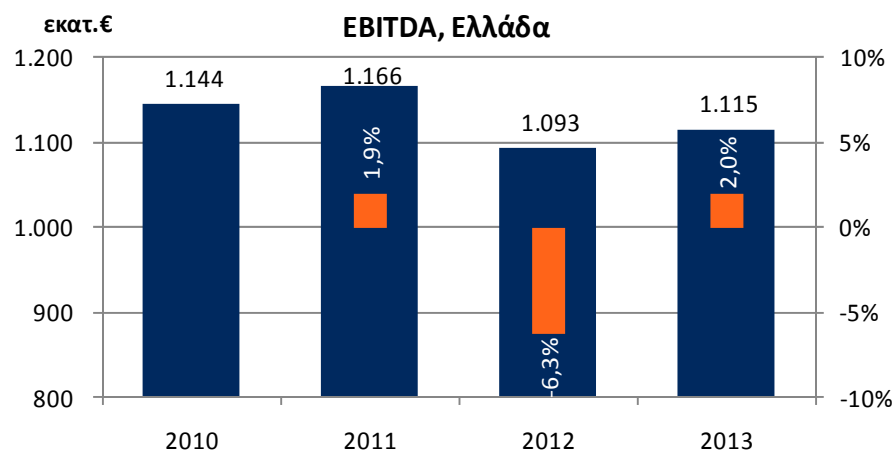
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες - EBITDA εταιρειών Ελλάδας και Ευρώπης

84

Η κερδοφορία των ελληνικών εταιρειών κινητής τηλεφωνίας αναμένεται να μειωθεί οριακά από το 2010 στο 2013, σε αντίθεση με την Ευρώπη που αναμένεται οριακή αύξηση

- Με βάση τις εκτιμήσεις διεθνών αναλυτών προβλέπεται οριακή μείωση 2,5% του EBITDA του κλάδου για τα έτη 2010 έως 2013
- Δεδομένης της μεγάλης αναμενόμενης μείωσης του κύκλου εργασιών των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας, για να επιτευχθεί η εκτίμηση για το EBITDA θα πρέπει να μειωθούν δραστικά οι δαπάνες των εταιρειών

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων European Telecoms Matrix, Q1 2011, Merrill Lynch & Bank of America

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες – Ανάλυση ευαισθησίας

85

Η μελλοντική πορεία των κινητών επικοινωνιών στην Ελλάδα εξαρτάται και από τη διάθεση της δημόσιας διοίκησης να υποστηρίξει τη δυναμική του κλάδου

- **Σενάριο Α:** το θεσμικό και φορολογικό καθεστώς του κλάδου παραμένει σταθερό, όπως έχει διαμορφωθεί το 2011 μέχρι και το 2015.
- **Σενάριο Β:** Η δημόσια διοίκηση αντιλαμβάνεται τη σημασία του κλάδου στην ανάπτυξη της οικονομίας
  - ❖ Το ειδικό τέλος συνδρομητών μειώνεται κατά 50% το 2012 και καταργείται πλήρως το 2013
  - ❖ Το θεσμικό πλαίσιο βελτιώνεται με απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και τη διασφάλιση της λειτουργίας των σταθμών βάσης

Ο περιορισμός της έμμεσης φορολογίας, μειώνει τις τιμές που πληρώνει ο καταναλωτής, αυξάνει τη ζήτηση για υπηρεσίες φωνής και δεδομένων και ενισχύει τις ταμειακές ροές των παρόχων ώστε να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στα δίκτυα.

Παράλληλα, η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου επιτρέπει στους παρόχους να θέσουν ως προτεραιότητα την ανάπτυξη των δικτύων σταθμών βάσης, εξέλιξη που θα υποστηρίξει τη ζήτηση για μεταφορά δεδομένων και θα επιτρέψει την παροχή και αυξημένη διείσδυση νέων υπηρεσιών. Η αγορά νέων συσκευών που υποστηρίζουν τις νέες υπηρεσίες μεταφοράς δεδομένων μέσω ευρυζωνικών δικτύων ενισχύεται. Τα έσοδα από δεδομένα για τα έτη 2012 – 2015 αυξάνονται με βάση τον ευρωπαϊκό ρυθμό αύξησης (9,3% ετησίως)

Προβλέψεις για τις κινητές επικοινωνίες – Ανάλυση ευαισθησίας

86

Με στοχευμένη ώθηση από την πολιτεία στο αδειοδοτικό και φορολογικό πλαίσιο, ο κλάδος μπορεί να αποτελέσει όχημα για τη σύγκλιση με την Ευρώπη και την έξοδο της χώρας από την ύφεση

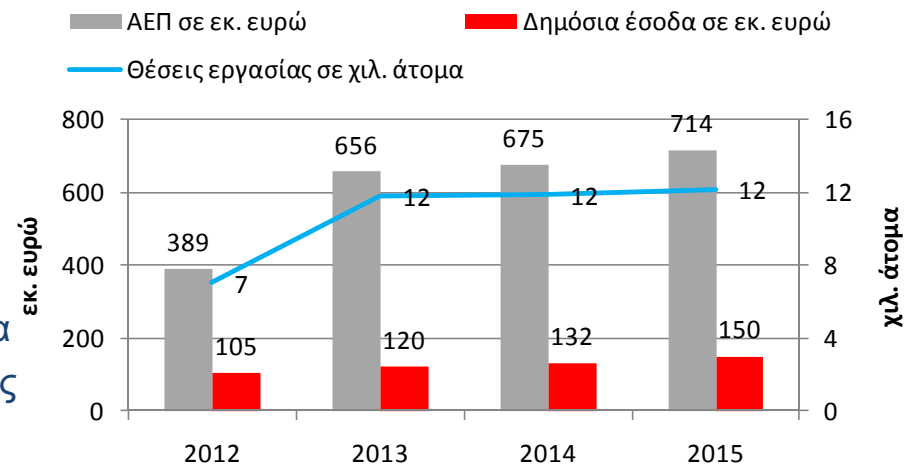
- Το αναπτυξιακό σενάριο θα ενισχύσει τα δημόσια ταμεία κατά 150 εκ. ευρώ, ενώ λαμβάνοντας υπόψη και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα η αύξηση θα ανέλθει σε 487 εκ. ευρώ
- Το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 714 εκ. ενώ λαμβάνοντας υπόψη τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα η αύξηση του ΑΕΠ θα ανέλθει σε 1,5 δισ. ευρώ δημιουργώντας παράλληλα 12 χιλ. επιπρόσθετες θέσεις εργασίας

- **Εργασίας**
Οφέλη στην ευρύτερη οικονομία :

- ✓ Επενδύσεις από τον κλάδο σε ευρυζωνικά δίκτυα
- ✓ Ανάπτυξη της μεταφοράς δεδομένων και του κινητού internet σε ρυθμούς που συγκλίνουν με την Ευρώπη
- ✓ Αξιοποίηση εφαρμογών κινητής επικοινωνίας από τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση για τη μείωση του κόστους λειτουργίας και ενέργειας
- ✓ Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και καινοτομίας σε συνδεδεμένους με τις κινητές επικοινωνίες κλάδους

Πηγή: Ανάλυση στοιχείων εταιρειών, προβλέψεις ΔΝΤ για ανάπτυξη ελληνικής οικονομίας, οικονομετρικό μοντέλο για ελαστικότητες, συμμετρικός πίνακας εισροών – εκροών ΕΛΣΤΑΤ για πολλαπλασιαστές

Διαφορά σεναρίων σε επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία

Ο Κλάδος της Κινητής Τηλεφωνίας στο νέο περιβάλλον

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δεκέμβριος 2011